

SPRAWOZDANIE
Z WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA
ZA OKRES OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2024 R.

INFORMACJA O WYKONANIU BUDŻETÓW
JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

RADA MINISTRÓW

Warszawa

2025

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
I. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	13
Dochody jednostek samorządu terytorialnego	15
<i>Transfery z budżetu państwa.....</i>	19
<i>Wykonanie subwencji ogólnej w 2024 r.</i>	20
<i>Wykonanie części oświatowej subwencji ogólnej w 2024 roku</i>	24
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego.....	28
<i>Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego.....</i>	32
<i>Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego</i>	33
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	34
Zobowiązania według tytułów dłużnych jednostek samorządu terytorialnego	36
Spełnienie relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych.....	40
Wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego.....	42
II. Wykonanie budżetów gmin	44
Dochody gmin.....	44
<i>Dochody według źródeł pochodzenia</i>	47
<i>Subwencja ogólna.....</i>	51
<i>Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich</i>	55
<i>Dochody gmin według działów.....</i>	65
<i>Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	67
Wydatki gmin	68
<i>Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków.....</i>	70
<i>Wydatki według działów.....</i>	71
<i>Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	75
Wynik budżetów gmin	76
Przychody i rozchody budżetów gmin	77
Zobowiązania według tytułów dłużnych gmin	79
Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych	81
Wydzielony rachunek dochodów gminnych jednostek budżetowych.....	83
III. Wykonanie budżetów powiatów.....	85
Dochody powiatów.....	85
<i>Dochody według źródeł pochodzenia</i>	86
<i>Subwencja ogólna.....</i>	88
<i>Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich</i>	91
<i>Dochody według działów</i>	101
<i>Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	104
Wydatki powiatów	104
<i>Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków.....</i>	105
<i>Wydatki według działów.....</i>	106
<i>Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	110

Wynik budżetów powiatów.....	111
Przychody i rozchody budżetów powiatów	111
Zobowiązania według tytułów dłużnych powiatów.....	113
Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych	114
Wydzielony rachunek dochodów powiatowych jednostek budżetowych.....	116
IV. Wykonanie budżetów miast na prawach powiatu	117
Dochody miast na prawach powiatu	117
<i>Dochody według źródeł pochodzenia</i>	<i>118</i>
<i>Subwencja ogólna.....</i>	<i>121</i>
<i>Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich</i>	<i>124</i>
<i>Dochody według działów</i>	<i>136</i>
<i>Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	<i>137</i>
Wydatki miast na prawach powiatu	138
<i>Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków.....</i>	<i>139</i>
<i>Wydatki według działów.....</i>	<i>140</i>
<i>Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	<i>144</i>
Wynik budżetów miast na prawach powiatu	144
Przychody i rozchody budżetów miast na prawach powiatu	145
Zobowiązania według tytułów dłużnych miast na prawach powiatu.....	146
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu.....	148
Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych miast na prawach powiatu.....	150
V. Wykonanie budżetów województw.....	151
Dochody województw	151
<i>Dochody według źródeł pochodzenia</i>	<i>152</i>
<i>Subwencja ogólna.....</i>	<i>153</i>
<i>Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich</i>	<i>157</i>
<i>Dochody według działów</i>	<i>165</i>
<i>Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	<i>166</i>
Wydatki województw.....	167
<i>Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków.....</i>	<i>168</i>
<i>Wydatki według działów.....</i>	<i>169</i>
<i>Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	<i>172</i>
Wynik budżetów województw	173
Przychody i rozchody budżetów województw.....	173
Zobowiązania według tytułów dłużnych województw	174
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych województw	176
Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych województw	177
VI. Zbiorcze informacje dotyczące środków na realizację projektów i programów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, środków	

z budżetu państwa na współfinansowanie oraz płatności z budżetu środków europejskich.	179
VII. Zbiorcze wykonanie budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego	183
VIII. Zbiorcze wykonanie budżetu związku metropolitalnego	184
Spis tablic.....	185
Spis kartogramów.....	190

Wprowadzenie

Podstawę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w roku 2024 stanowiły:

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych².

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określa:

- źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów,
- zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Istotnym źródłem dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego były udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Wielkość udziału we wpływach z podatku PIT w latach 2023 i 2024 przedstawiała się następująco:

	2023	2024
Gminy	38,40%	38,46%
Powiaty	10,25%	10,25%
Województwa	1,60%	1,60%
RAZEM	50,25%	50,31%

Ustalona na 2024 r. wielkość udziału gmin we wpływach z podatku PIT była wyższa o 0,06 punktu procentowego od udziału ustalonego na 2023 r.

Wskaźnik udziału gmin we wpływach z podatku PIT, określony w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wynosi 39,34%, z zastrzeżeniem art. 89 ustawy. Zgodnie z regulacją art. 89 tej ustawy udział gmin we wpływach z podatku PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju. Wskaźnik ten ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r.

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 356

² Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.

W 2024 r. wielkość udziału gmin we wpływach z podatku PIT wyniosła 38,46%.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT na rok 2024 zostały ustalone w oparciu o art. 9 i 9c ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Do wyliczenia kwot rocznego dochodu jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT przyjęto prognozowaną ogólną kwotę wpływów z podatku PIT na rok 2024, według stanu na dzień 10 sierpnia 2023 r. Kwota ta wynosiła 140 800 mln zł i w stosunku do roku 2023 była o 36,76% wyższa.

Wskaźnik udziału we wpływach z CIT w 2024 r., w porównaniu, do wskaźnika obowiązującego w roku 2023, nie uległ zmianie i przedstawia się następująco:

	2024
Gminy	6,71%
Powiaty	1,40%
Województwa	14,75%
RAZEM	22,86%

Dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatku CIT na rok 2024 zostały ustalone w oparciu o art. 9a, 9c i 70v ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Przepis art. 70v stanowi, że w roku 2024 korekty dochodów za rok 2022 z tytułu udziału we wpływach z podatku CIT nie dokonywano w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, które spełniały łącznie następujące warunki:

- 1) średnioroczny wzrost dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku CIT w latach 2020-2024 jest wyższy niż 20%;
- 2) planowane na rok 2024 dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT i podatku CIT są wyższe o co najmniej 100% od dochodów z tych tytułów w roku 2020;
- 3) wskaźnik dochodów podatkowych gminy, powiatu lub województwa, wyliczony na rok 2024, jest wyższy od 110% średniego wskaźnika dochodów podatkowych wyliczonego odpowiednio dla wszystkich gmin, powiatów lub województw na rok 2024.

Z tego powodu korekta dochodów za 2022 rok w przypadku gmin została obniżona o 4 584 064 zł, a w przypadku województw o 1 423 821 242 zł. Dla powiatów korekta pozostała bez zmian.

Do wyliczenia kwot rocznego dochodu jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatku CIT przyjęto prognozowaną ogólną kwotę wpływów z podatku CIT

na rok 2024, według stanu na dzień 10 sierpnia 2023 r. Kwota ta wynosiła 102 674 mln zł i w stosunku do roku 2023 była o 7,6% wyższa.

W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego sporządzały uchwały budżetowe i wieloletnie prognozy finansowe, zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, z uwzględnieniem szczegółowych rozwiązań prawnych wprowadzonych w związku z ograniczeniem wpływu na gospodarkę finansową jednostek samorządu terytorialnego skutków pandemii oraz inwazji zbrojnej Rosji na Ukrainę i związanym z tym kryzysem uchodźczym.

Jednostki samorządu terytorialnego obowiązane były stosować zasadę zrównoważenia budżetu w części bieżącej, zgodnie z którą organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki (będące nadwyżką środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego innych niż określone w art. 217 ust. 2 pkt 5 i 8 ustawy o finansach publicznych, w tym wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych). Na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, z zastrzeżeniem przypadku realizacji zadań bieżących ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (UE) oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA). Wówczas, wykonane wydatki bieżące mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki jedynie o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem środków UE i EFTA, w przypadku, gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

W 2024 r., podobnie jak w 2023 r., możliwe były odstępstwa od powyższej reguły zrównoważenia budżetu w części bieżącej. Jednostka samorządu terytorialnego planując i wykonując budżet w 2024 r. mogła przekroczyć relację dotyczącą zrównoważenia dochodów i wydatków bieżących m.in. o kwotę wydatków bieżących poniesionych w celu realizacji zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, w części, w jakiej nie były one finansowane środkami publicznymi otrzymanymi na ten cel od innych podmiotów. Dodatkowo wprowadzona została możliwość przekroczenia w okresie 2022-2029 reguły zrównoważania budżetu w części bieżącej w danym roku budżetowym, pod warunkiem, że w okresie tym jednostka zbilansuje swój budżet w tej części. Oznacza to, że deficyt bieżący danego roku będzie musiał być pokryty w innym roku budżetowym w okresie najbliższych lat. Wprowadzona

została więc czasowa zmiana podejścia do rozliczenia tej reguły – z rozliczenia jednorocznego na średniookresowe.

Istotnym elementem zabezpieczającym jednostki samorządu terytorialnego przed nadmiernym zadłużeniem jest indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia odzwierciedlający ekonomiczną zdolność jednostki samorządu terytorialnego do spłaty zobowiązań. Reguła, określona w art. 243 ustawy o finansach publicznych, zakazuje jednostkom samorządu terytorialnego uchwalania budżetu, którego realizacja spowodowałaby, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja spłaty zobowiązań wraz z opłatami związanymi z obsługą zadłużenia do dochodów bieżących budżetu byłaby wyższa niż średnia arytmetyczna, z obliczonych dla ostatnich trzech albo siedmiu lat, relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów bieżących budżetu.

Wskaźnik zadłużenia z jednej strony znosi ograniczenia wiążące jednostki samorządu terytorialnego, dla których zaciąganie nawet dość znacznych zobowiązań finansowych może być instrumentem bezpiecznej polityki rozwojowej, z drugiej zaś dyscyplinuje te jednostki, którym wysokie obciążenie dochodów spłatami zobowiązań nakazuje dużą ostrożność przy zaciąganiu nowych kredytów i pożyczek, czy też emisji papierów wartościowych. Limit spłaty zadłużenia ma za zadanie zabezpieczyć jednostki samorządu terytorialnego przed nadmierną kumulacją płatności z tytułu obsługi zadłużenia w stosunku do ich dochodów, nie ogranicza natomiast możliwości absorpcji środków europejskich przeznaczonych na realizację projektów objętych dofinansowaniem z tych środków. Z limitu tego wyłączone są bowiem spłaty kredytów, pożyczek oraz wykup wyemitowanych papierów wartościowych na realizację projektów z udziałem środków unijnych.

W 2024 r. nadal obowiązywały wprowadzone od roku 2020 wyłączenia z limitu spłaty zadłużenia związane z epidemią. Wyłączeniu podlegały zobowiązania z tytułu pożyczek, kredytów i emisji obligacji, zaciągnięte w latach 2020 - 2021, w związku z ubytkiem dochodów jednostki wynikającym z wystąpienia epidemii COVID-19. Należy podkreślić, że wyłączone ze wskaźnika mogły być zobowiązania w kwocie ubytku dochodów, a samo wyłączenie ma charakter długoterminowy – tzn. spłata pożyczki, kredytu, obligacji będzie poza limitem przez cały okres jego spłaty. Dodatkowo, wydatki poniesione w latach 2020-2021 w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 nie są uwzględniane przy ustalaniu relacji ograniczającej wysokość spłaty długu. Takie rozwiązanie ogranicza niekorzystne skutki epidemii COVID-19 - wpływające na spełnienie wskaźnika spłaty zadłużenia. Ponadto, w 2022 r. wprowadzono dodatkowe wyłączenia związane z realizacją zadań wynikających z pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Wyłączeniu podlegają wydatki bieżące poniesione na

ten cel w części, w jakiej nie były one finansowane środkami publicznymi otrzymanymi przez jednostkę na ten cel.

W celu dążenia do maksymalnego wykorzystania przez jednostki samorządu terytorialnego ich możliwości inwestycyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu ich bezpieczeństwa finansowego, w roku 2024 relacja ograniczająca wysokość spłaty długu mogła być niezachowana w przypadku, gdy łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec 2023 roku nie przekroczyła 100% dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym, pomniejszonych o kwoty wykonanych dotacji i środków o podobnym charakterze (czyli, co do których organ stanowiący JST nie ma swobody podejmowania decyzji o ich przeznaczeniu) oraz powiększonych o przychody z tytułów określonych w art. 217 ust. 2 pkt 4–8 ustawy o finansach publicznych³, nieprzeznaczone na sfinansowanie deficytu budżetowego.

W przypadku sytuacji zagrożenia realizacji zadań publicznych i braku możliwości uchwalenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu z zachowaniem indywidualnego limitu spłaty zadłużenia - regionalna izba obrachunkowa wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego. Rozwiązanie – zakładając określone wymogi, co do gospodarki finansowej jednostki prowadzącej postępowanie naprawcze – pozwala na koncentrację środków i wysiłków samorządu niezbędnych z punktu widzenia efektywnej naprawy finansowej.

W 2024 r. kontynuowano wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego, zarówno na zadania inwestycyjne, jak i bieżące.

Dodatkowe środki dla jednostek samorządu terytorialnego były przekazane m.in. z:

- budżetu państwa, głównie w formie dotacji celowych na zadania własne bieżące i inwestycyjne,
- Funduszu Przeciwdziałania COVID-19⁴, w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Celem programu jest zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie: wysokość wsparcia to od 80% do 95% wartości zadania (w zależności od obszaru).⁵ Środki Rządowego Funduszu Polski Ład:

³ obejmujące w szczególności nadwyżkę z lat ubiegłych, wolne środki, spłaty pożyczek udzielonych w latach ubiegłych oraz środki z lokat dokonanych w latach ubiegłych.

⁴ Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 powstał na mocy art. 65 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568, z późn. zm.).

⁵ <https://www.bgk.pl/polski-lad/>

Program Inwestycji Strategicznych mogą być przeznaczone przez jednostki samorządu terytorialnego wyłącznie na wydatki majątkowe,

- Funduszu Pomocy⁶ na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w tym w szczególności dodatkowe środki z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, o których mowa w art. 50 ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Podział środków z ww. tytułu został dokonany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg⁷, który jest kompleksowym instrumentem wsparcia, umożliwiającym samorządom dysponowanie większym portfelem środków finansowych na realizację zadań własnych w zakresie m.in. budowy, przebudowy lub remontu dróg powiatowych i gminnych.

W celu wsparcia realizacji zadań, w 2024 r. wszystkie jednostki samorządu terytorialnego na podstawie ustawy z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024⁸, otrzymały dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości 10 mld zł. Dochody te zostały przekazane w formie:

- 1) dodatkowego udziału we wpływach z podatku PIT, w wysokości 8,2 mld zł;
- 2) uzupełnienia subwencji ogólnej z budżetu państwa, w wysokości 1,8 mld zł.

Z uwagi na poważne szkody, jakie wyrządziła powódź, która miała miejsce we wrześniu 2024 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 września 2024 r. w sprawie wykazu gmin, w których są stosowane szczególne rozwiązania związane z usuwaniem skutków powodzi z września 2024 r., oraz rozwiązań stosowanych na ich terenie⁹ wprowadzono rozwiązania mające na celu zagwarantowanie poszkodowanym niezbędnej pomocy oraz uproszczenie procedur związanych z usuwaniem skutków tej klęski żywiołowej. Rozporządzenie to określiło zasady stosowania na terenie gmin poszkodowanych w wyniku powodzi m.in. poniższych zwolnień od podatku od spadków i darowizn oraz opłaty skarbowej:

- zwolnione od podatku od spadków i darowizn są darowizny otrzymane przez osoby fizyczne, w okresie od 17 września 2024 r. do 31 grudnia 2025 r., jeżeli do dnia

⁶ Fundusz Pomocy powstał na mocy art. 14 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

⁷ Fundusz został powołany ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg (Dz. U. z 2023 poz. 747).

⁸ Dz. U. poz. 1755.

⁹ Dz.U. poz. 1859

31 grudnia 2025 r. zostaną przeznaczone przez obdarowanego na usunięcie skutków powodzi - na podstawie art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi¹⁰,

- poszkodowani w wyniku powodzi, mogą korzystać z szerokiego zwolnienia od opłaty skarbowej w sprawach z zakresu administracji publicznej związanych z usuwaniem skutków powodzi, załatwianych od 17 września 2024 r. do 15 września 2025 r., tj. od dokonania czynności urzędowej, wydania zaświadczenia lub zezwolenia (pozwolenia, koncesji) oraz złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii - na podstawie art. 29 pkt 1 ww. ustawy.

Wprowadzone rozwiązania mogły mieć wpływ na obniżenie dochodów gmin z tytułu podatku od spadków i darowizn oraz z tytułu opłaty skarbowej za 2024 rok.

Ponadto w roku 2024 środki z rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone zostały na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, które w wyniku powodzi, jaka miała miejsce we wrześniu 2024 r., poniosły straty w majątku samorządowym, wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 16 września 2024 r. w sprawie wykazu gmin, w których są stosowane szczególne rozwiązania związane z usuwaniem skutków powodzi z września 2024 r., oraz rozwiązań stosowanych na ich terenie.

* * *

Podstawowym źródłem danych, dotyczących wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r., były sprawozdania z wykonania planów dochodów i wydatków oraz zobowiązań tych jednostek, sporządzone według zasad określonych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹¹ oraz rozporządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹², wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego sporządzone według zasad określonych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego¹³.

Zgodnie z przepisami tych rozporządzeń, wszystkie jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują do Ministerstwa Finansów, raz na kwartał, sprawozdania z wykonania planów dochodów budżetowych w pełnej szczegółowości, tj. dział, rozdział,

¹⁰ Dz.U. z 2024 r. poz. 654, z późn. zm.

¹¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 454.

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 652.

¹³ Dz. U z 2021 r. poz. 83.

paragraf, sprawozdania z wykonania planów wydatków budżetowych: w zakresie planu w szczególności dział, rozdział, grupa paragrafów albo paragraf stosownie do szczególności planu finansowego jednostki, w zakresie zaangażowania, wydatków wykonanych, zobowiązań ogółem, zobowiązań wymagalnych, wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego oraz wydatków zrealizowanych w ramach funduszu sołeckiego w szczególności dział, rozdział, paragraf, sprawozdania o nadwyżce/deficycie budżetowym, sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń.

Sprawozdania, o których mowa wyżej oraz wieloletnie prognozy finansowe jednostki samorządu terytorialnego przekazują do Ministerstwa Finansów – za pośrednictwem regionalnych izb obrachunkowych – w formie elektronicznej.

We wszystkich tablicach zbiorczych prezentowane są dane, zestawione na podstawie sprawozdań rocznych, otrzymanych przez Ministerstwo Finansów od jednostek samorządu terytorialnego, obejmujących jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe (działające na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych), rachunki dochodów i wydatków, o których mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych¹⁴.

W części opisowej, dotyczącej dotacji celowych z budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej, zadań własnych oraz zadań realizowanych na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, wykorzystano dane ze sprawozdań z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

W związku z tym, że miasto na prawach powiatu – na podstawie art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną¹⁵ – sporządza jeden budżet, zaś uchwała budżetowa tej jednostki określa m.in. poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gmin oraz źródeł dochodów powiatów, to analogicznie jak w latach poprzednich, część danych dotyczących dochodów miast na prawach powiatu zaprezentowano w podziale na część gminną i powiatową.

¹⁴ Dane liczbowe zostały opracowane w oparciu o sprawozdania jednostek samorządu terytorialnego za 2024 rok według stanu bazy na dzień 18.03.2025 r. oraz dane z wieloletnich prognoz finansowych JST na lata 2024-2027 według stanu na dzień 30.09.2024 r.

Dane te nie uwzględniają korekt nadesłanych w późniejszym terminie. Wielkości ujęto w zaokrągleniu do tysiąca złotych, na skutek czego powstały niewielkie rozbieżności w prezentowanych danych liczbowych.

¹⁵ Dz. U. Nr 133, poz. 872, z późn. zm.

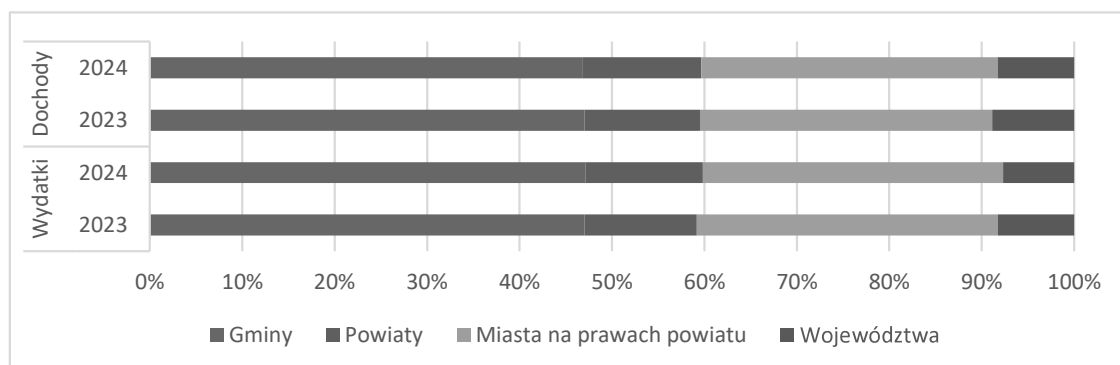
I. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Zbiornicze dane dotyczące wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	(w tys. zł)			w %	
1	2	3	4	5	6
Dochody	362 015 287	437 037 528	431 411 403	98,7	119,2
Wydatki	384 955 202	466 017 733	432 230 693	92,7	112,3
Wynik	-22 939 915	-28 980 205	-819 290	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały dochody ogółem w wysokości 431 411 403 tys. zł, tj. 98,7% planu rocznego oraz wydatki w wysokości 432 230 693 tys. zł, tj. 92,7% planu. Budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się deficytem w wysokości 819 290 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 28 980 205 tys. zł.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W strukturze dochodów ogółem, zrealizowanych w 2024 r. przez jednostki samorządu terytorialnego, dochody ogółem gmin i miast na prawach powiatu stanowiły 78,8% dochodów ogółem zrealizowanych przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, a ich wydatki ogółem stanowiły 79,6% wszystkich wydatków finansowanych zrealizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego, w tym środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	(w tys. zł)			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
Dochody ogółem, w tym:	362 015 287	437 037 528	431 411 403	98,7	-	119,2
na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych, z tego:	16 743 058	14 763 055	13 098 546	88,7	100,0	78,2
Gminy	5 236 614	5 562 020	4 517 987	81,2	34,5	86,3
Powiaty	1 189 080	1 556 879	1 410 656	90,6	10,8	118,6
Miasta na prawach powiatu	4 769 335	3 064 614	2 968 706	96,9	22,7	62,2
Województwa	5 548 029	4 579 542	4 201 197	91,7	32,1	75,7
Wydatki ogółem, w tym:	384 955 202	466 017 733	432 230 693	92,7	-	112,3
na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych, z tego:	24 143 821	15 101 415	11 482 187	76,0	100,0	47,6
Gminy	8 263 504	5 589 516	3 969 064	71,0	34,6	48,0
Powiaty	1 501 031	1 749 731	1 272 828	72,7	11,1	84,8
Miasta na prawach powiatu	7 323 451	2 548 008	2 001 233	78,5	17,4	27,3
Województwa	7 055 835	5 214 160	4 239 062	81,3	36,9	60,1
<i>udział dochodów na programy i projekty unijne w dochodach ogółem</i>	4,6	3,4	3,0			
<i>udział wydatków na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem</i>	6,3	3,2	2,7			

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.

(Min. Fin.)

W 2024 r. wykonane dochody jednostek samorządu terytorialnego, związane z realizacją programów i projektów unijnych stanowiły 3% dochodów ogółem. Natomiast wydatki na realizację programów i projektów unijnych stanowiły 2,7% wydatków ogółem.

Dochody i wydatki bez środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wg kategorii jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	(w tys. zł)			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
Dochody ogółem, w tym:	362 015 287	437 037 528	431 411 403	98,7		119,2
Dochody bez dochodów na realizację programów i projektów unijnych, z tego:	345 272 229	422 274 473	418 312 857	99,1	100,0	121,2
Gminy	165 020 074	201 360 631	197 323 706	98,0	47,2	119,6
Powiaty	44 086 463	54 273 974	54 186 239	99,8	13,0	122,9
Miasta na prawach powiatu	109 572 632	135 236 855	135 260 940	100,0	32,3	123,4
Województwa	26 593 060	31 403 012	31 541 972	100,4	7,5	118,6
Wydatki ogółem, w tym:	384 955 202	466 017 733	432 230 693	92,7		112,3
Wydatki bez wydatków na realizację programów i projektów unijnych, z tego:	360 811 381	450 916 317	420 748 507	93,3		116,6
Gminy	172 725 501	217 291 011	199 781 750	91,9	47,5	115,7
Powiaty	45 335 208	57 162 193	53 652 711	93,9	12,8	118,3
Miasta na prawach powiatu	118 072 155	145 384 424	138 363 228	95,2	32,9	117,2
Województwa	24 678 517	31 078 689	28 950 818	93,2	6,9	117,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., dochody ogółem wzrosły o 19,2%, natomiast dochody ogółem wyłączając dochody na realizację programów i projektów unijnych wzrosły o 21,2%.

W tym okresie wydatki ogółem wzrosły o 12,3%, natomiast wydatki ogółem bez wydatków na realizację programów i projektów unijnych wzrosły o 16,6%.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego

W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego wykonały dochody ogółem wyższe o 19,2% w porównaniu do dochodów wykonanych w 2023 r.

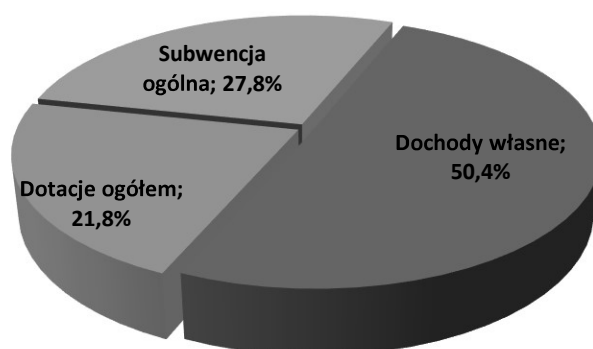
Dochody zrealizowane przez gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu i województwa prezentuje tabela poniżej:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Gminy	170 256 688	206 922 651	201 841 693	97,5	118,6
Powiaty	45 275 543	55 830 853	55 596 896	99,6	122,8
Miasta na prawach powiatu	114 341 968	138 301 470	138 229 645	99,9	120,9
Województwa	32 141 088	35 982 554	35 743 169	99,3	111,2
OGÓŁEM JST	362 015 287	437 037 528	431 411 403	98,7	119,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Dochody ogółem wykonane w 2024 r. we wszystkich kategoriach jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż dochody wykonane w 2023 r. Najwyższą dynamikę wykonanych dochodów odnotowano w powiatach (122,8%).

STRUKTURA DOCHODÓW JST W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. dochody własne stanowiły 50,4%, dotacje 21,8%, a subwencja ogólna 27,8%.

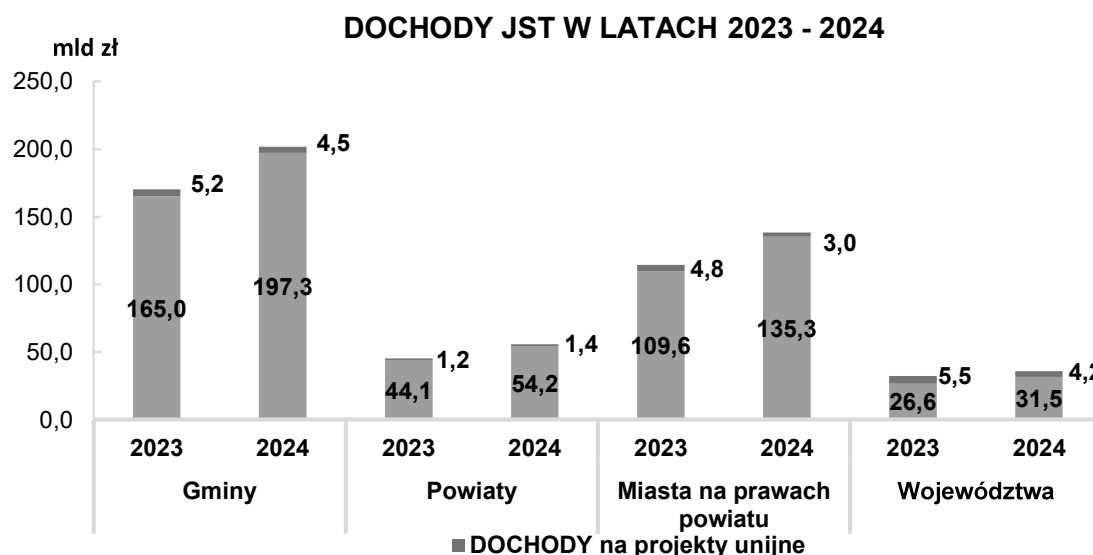
Wykonanie i dynamikę dochodów jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, z tego:	362 015 287	437 037 528	431 411 403	98,7	119,2
Dochody własne	179 257 329	216 648 863	217 654 831	100,5	121,4
Dotacje ogółem	83 047 211	101 297 903	94 027 536	92,8	113,2
Subwencja ogólna	99 710 748	119 090 762	119 729 036	100,5	120,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W 2024 r. najwyższą dynamiką charakteryzowały się dochody własne (121,4%). Subwencja ogólna wykonana w 2024 r., w stosunku do dochodów z tego tytułu wykonanych w 2023 r., zwiększyła się o 20,1%, natomiast dotacje zwiększyły się o 13,2% w porównaniu z poprzednim rokiem.

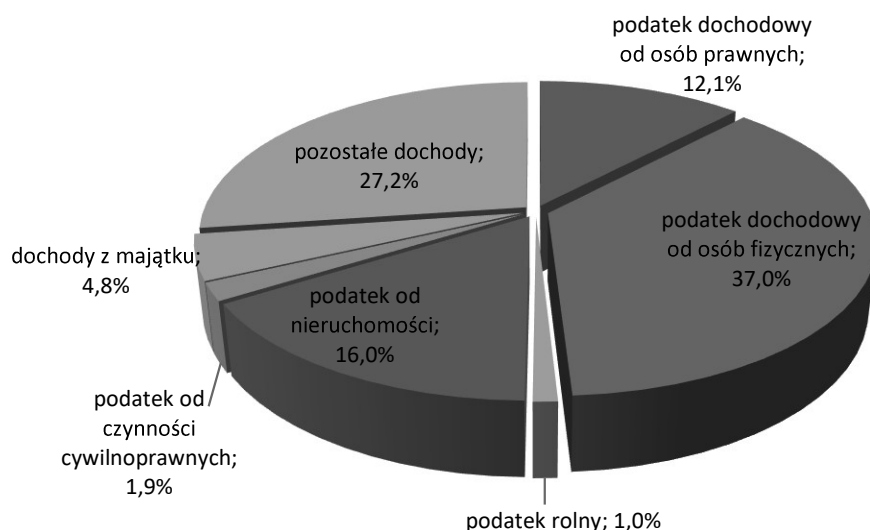
Dochody jednostek samorządu terytorialnego z wyszczególnieniem dochodów na realizację programów i projektów unijnych przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., udział dochodów na programy i projekty unijne w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego zmniejszył się z 4,6% do 3,0%.

STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH JST W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. największy udział miały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych - 37,0%, dochody z podatku od nieruchomości - 16,0%, dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych - 12,1% oraz dochody z majątku - 4,8%.

W 2024 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej wysokości 80 609 012 tys. zł, które obejmowały:

- kwotę 72 392 217 tys. zł ustaloną na podstawie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- kwotę 8 216 795 tys. zł dodatkowych dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przekazaną wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego na podstawie art. 31a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024.

Łączna kwota dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych w 2024 r. była wyższa o 55,8% od kwoty przekazanej jednostkom samorządu terytorialnego z tego tytułu w 2023 r.

W roku 2024 dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych ustalone na podstawie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 26 370 289 tys. zł i były wyższe o 20,9% od dochodów z tego tytułu przekazanych w roku 2023.

W 2024 r. dokonano korekty dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych za rok 2022, polegającej na zwiększeniu planowanych dochodów na 2024 r. Z tego tytułu do samorządów przekazano kwotę w łącznej wysokości 4 454 594 tys. zł, przy czym kwota korekty dochodów za 2022 r., z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiła 1 555 511 tys. zł, natomiast kwota korekty dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych wynosiła 2 899 083 tys. zł.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów jednostek samorządu terytorialnego przedstawiono w tabelach załączonych do sprawozdania.

Transfery z budżetu państwa

W 2024 r., według sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu dotacji z budżetu państwa i subwencji ogólnej wyniosły 164 647 751 tys. zł i były wyższe niż w 2023 r. o 22,9%.

W 2024 r. dotacje z budżetu państwa wyniosły łącznie 44 918 714 tys. zł, w tym na zadania inwestycyjne 1 475 246 tys. zł. Łączna kwota dotacji z budżetu państwa dla jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r., w porównaniu do 2023 r., była wyższa o 30,9%, dotacje z budżetu państwa na zadania inwestycyjne były zaś niższe o 12,1%.

Dotacje z budżetu państwa przekazane w kwocie 44 918 714 tys. zł dla wszystkich kategorii jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone były na realizację zadań:

- 1) z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 33 569 284 tys. zł, z tego na zadania bieżące 33 283 617 tys. zł,
- 2) własnych w wysokości 11 007 681 tys. zł, z tego na zadania bieżące 9 855 331 tys. zł,
- 3) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w kwocie 341 749 tys. zł, z tego na zadania bieżące 304 517 tys. zł.

Szczegółowe informacje o wielkości dotacji dla poszczególnych kategorii jednostek samorządu terytorialnego zostały przedstawione w dalszych częściach niniejszego sprawozdania.

W 2024 r., na rachunki jednostek samorządu terytorialnego – według danych Ministerstwa Finansów – przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 116 585 060 tys. zł (bez rezerw), co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach).

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w 2024 r. środki z rezerwy subwencji ogólnej, w wysokości 302 743 tys. zł, otrzymało 101 jednostek samorządu terytorialnego.

Stosownie do art. 36a ww. ustawy, środki rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 tej ustawy, w łącznej wysokości 738 028 tys. zł, zostały przekazane dla 213 jednostek samorządu terytorialnego.

Na podstawie art. 70d ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, 12 województw otrzymało środki z tytułu rezerwy subwencji z przeznaczeniem na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami, w łącznej wysokości 320 000 tys. zł.

Ponadto, 2 218 jednostek samorządu terytorialnego otrzymało na podstawie art. 31a ust. 1 pkt 2 oraz ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, kwotę 1 783 205 tys. zł z tytułu uzupełnienia subwencji ogólnej.

Wykonanie subwencji ogólnej w 2024 r.

W 2024 r. – według danych Ministerstwa Finansów – na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 116 585 060 tys. zł (bez rezerw), co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach) i 138,3% kwot przekazanych na analogiczne cele w 2023 r.

Na powyższą kwotę subwencji ogólnej składały się:

- część oświatowa w wysokości - 87 988 985 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości - 20 997 815 tys. zł,
- część rozwojowa w wysokości - 3 231 000 tys. zł,
- część równoważąca w wysokości - 3 104 491 tys. zł,
- część regionalna w wysokości - 1 257 100 tys. zł,
- część rekompensująca w wysokości - 5 669 tys. zł.

Część rozwojowa subwencji ogólnej została przyznana w 2024 r. po raz pierwszy.

Stosownie do art. 70w ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, część rozwojowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2024 wyniosła 3 231 000 tys. zł.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, kwota ta podlegała podziałowi na części przysługujące gminom, powiatom i województwom - proporcjonalnie do wysokości udziału kwoty dochodów planowanych na rok 2024 z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych gmin, powiatów i województw w łącznej kwocie dochodów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego z tego tytułu. Do obliczeń przyjęto planowane na rok 2024 dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, powiększone o korektę dochodów z tego tytułu przekazanych za 2022 r.

Podział kwoty 3 231 000 tys. zł na poszczególne rodzaje samorządu przedstawiał się następująco:

- gminy - 2 469 932 tys. zł,
- powiaty - 658 308 tys. zł,
- województwa - 102 760 tys. zł.

Z kwoty części rozwojowej subwencji ogólnej przysługującej odpowiednio gminom, powiatom i województwom, wydzielono:

- 1) stanowiącą 60%, kwotę podstawową, która przysługiwała każdej gminie (powiatowi, województwu), a jej podział nastąpił proporcjonalnie do liczby mieszkańców gmin (powiatów, województw), z zastrzeżeniem, że kwota dla:
 - gminy nie mogła być mniejsza niż 0,01% i większa niż 3,00% kwoty podstawowej ustalonej dla wszystkich gmin;
 - powiatu nie mogła być mniejsza niż 0,10% i większa niż 0,95% kwoty podstawowej ustalonej dla wszystkich powiatów;
 - województwa nie mogła być mniejsza niż 3,00% i większa niż 10,00% kwoty podstawowej ustalonej dla wszystkich województw;
- 2) kwotę stanowiącą 40%, którą rozdzielono między wszystkie gminy (powiaty, województwa) proporcjonalnie do udziału należnego podatku dochodowego od osób fizycznych za 2021 r. od podatników zamieszkałych na obszarze gminy (powiatu, województwa), w ogólnej kwocie należnego podatku od osób fizycznych za 2021 r. Do obliczeń przyjęto dane o podatku należnym zawarte w złożonych za 2021 r. zeznaniach podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznym obliczeniu podatku dokonanych przez płatników, według stanu na dzień 30 czerwca 2022 r.

W 2024 r. część rozwojową subwencji ogólnej otrzymały wszystkie jednostki samorządu terytorialnego.

Część rekompensująca subwencji ogólnej, stosownie do ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw, przeznaczona była na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które były zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych. W 2024 r. tę część subwencji ogólnej otrzymały gminy, uprawnione do otrzymania tej rekompensaty i wymienione w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 31 października 2024 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2023.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w budżecie państwa utworzono rezerwę subwencji ogólnej przeznaczoną na dofinansowanie:

- 1) inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;
- 2) utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu;
- 3) remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

Na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą dysponował minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Rezerwa w 2024 r. została zaplanowana w kwocie 335 999 tys. zł, z czego między jednostki samorządu terytorialnego została rozdzielona kwota 302 743 tys. zł. Pozostałe środki, w wysokości 33 256 tys. zł, zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, które nie zostały podzielone między jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 31 lipca 2024 r., zwiększyły rezerwę, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Minister Finansów przekazał środki do właściwych samorządów według harmonogramu zaproponowanego przez Ministra Infrastruktury.

Środki z rezerwy, o której mowa wyżej, w łącznej wysokości 302 743 tys. zł, otrzymało 101 jednostek samorządu terytorialnego, z tego:

- 117 023 tys. zł otrzymały 32 miasta na prawach powiatu,
- 125 327 tys. zł otrzymało 55 powiatów,
- 60 393 tys. zł otrzymało 14 województw.

Zgodnie z art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, uzyskane nienależnie przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty części wyrównawczej, równoważącej i regionalnej subwencji ogólnej, w zakresie subwencji na rok budżetowy, podlegały zwrotowi do budżetu państwa i tworzyły rezerwę subwencji przeznaczoną dla jednostek samorządu terytorialnego, którą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego.

Rezerwa ta została dodatkowo zwiększona o nierozdzielone środki części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin. Zgodnie bowiem z art. 21a ust. 3 pkt 6 i ust. 4 pkt 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli wyliczona kwota części równoważącej subwencji ogólnej była wyższa od kwoty należnej, wówczas gminy otrzymywały kwoty należne, a pozostałe nierozdzielone środki zwiększyły rezerwę, o której mowa wyżej.

Stosownie do art. 36a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, podziału rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 tej ustawy, dokonywał minister właściwy do spraw finansów publicznych po uzgodnieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego:

- 1) kryteriów, według których rozdzielana będzie rezerwa, spośród kryteriów określonych ustawowo;
- 2) wielkości środków rozdzielanych na podstawie poszczególnych kryteriów;
- 3) szczegółowego sposobu podziału rezerwy na podstawie poszczególnych kryteriów.

W 2024 r. środki rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w wysokości 738 028 tys. zł, zostały rozdysponowane między jednostki samorządu terytorialnego, które w wyniku powodzi, jaka miała miejsce we wrześniu 2024 r., poniosły straty w majątku samorządowym, z wyłączeniem strat powstałych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym w publicznych placówkach wychowania przedszkolnego. Sposób podziału tej rezerwy został ustalony w porozumieniu ze stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Rezerwę subwencji ogólnej rozdzielono między jednostki samorządu terytorialnego, proporcjonalnie do udziału

kwoty strat danej jednostki samorządu terytorialnego w sumie strat wszystkich jednostek spełniających warunek otrzymania środków z rezerwy subwencji.

Środki z ww. tytułu otrzymały:

– 184 gminy	499 785 tys. zł,
– 4 miasta na prawach powiatów	27 722 tys. zł,
– 24 powiaty	208 155 tys. zł,
– 1 województwo	2 366 tys. zł.

Ponadto, na podstawie art. 31a ust. 1 pkt 2 oraz ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, 2 218 jednostek samorządu terytorialnego otrzymało dodatkową kwotę 1 783 205 tys. zł z tytułu uzupełnienia subwencji ogólnej, z tego:

– 1 938 gmin	1 414 511 tys. zł,
– 26 miast na prawach powiatu	17 816 tys. zł,
– 250 powiatów	348 040 tys. zł,
– 4 województwa	2 838 tys. zł.

W 2024 r. kwota dodatkowych dochodów jednostek samorządu terytorialnego wyniosła łącznie 10 000 000 tys. zł, przy czym kwota 1 783 205 tys. zł została przekazana w formie uzupełnienia subwencji ogólnej, natomiast pozostała kwota w formie udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Wykonanie części oświatowej subwencji ogólnej w 2024 roku

Część oświatowa subwencji ogólnej ustalona została z uwzględnieniem zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie szkół i placówek, a także na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne.

Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalono w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych (art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Na poziom dochodów i wydatków oświatowych wykazywanych w sprawozdaniach z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. miały wpływ przepisy ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, na podstawie których w kwocie części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jednostki samorządu terytorialnego z budżetu państwa uwzględnione zostały środki naliczone dla dzieci w wieku 6 lat i powyżej objętych wychowaniem przedszkolnym (art. 28 ust. 6 pkt 4 - 5 ustawy).

Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2024 r. ustalona została w wysokości 87 983 850 tys. zł. W trakcie roku budżetowego część oświatowa subwencji ogólnej uległa zwiększeniu do łącznej wysokości 87 989 046 tys. zł, tj. o kwotę 5 196 tys. zł, z przeznaczeniem na zwiększenie rezerwy tej części subwencji, w związku z wypłatą odpraw, o których mowa w art. 87 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.), dla nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przechodzących na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 87 988 985 tys. zł, z tego dla:

- gmin	38 355 903 tys. zł,
<i>z tego:</i>	
<i>gminom wiejskim</i>	17 049 630 tys. zł,
<i>gminom miejskim</i>	7 520 832 tys. zł,
<i>gminom miejsko-wiejskim</i>	13 785 441 tys. zł,
- powiatów	17 187 094 tys. zł,
- miast na prawach powiatu	31 358 180 tys. zł,
- województw	1 087 808 tys. zł.

Kwota 61 tys. zł, będąca różnicą między kwotą części oświatowej subwencji ogólnej ustaloną dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2024, a kwotą przekazaną - według stanu na 31 grudnia 2024 r. - na rachunki jednostek samorządu terytorialnego, została zablokowana, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.), w związku z nierozdysponowaniem kwoty rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej w roku 2024 przeznaczonej na wypłatę odpraw dla nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przechodzących na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, spowodowanym cofnięciem wniosków przez gminy.

Z części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2024 wydzielona została rezerwa stanowiąca 0,5% tej części subwencji, w łącznej wysokości 439 920 tys. zł.

W trakcie roku budżetowego uległa ona zwiększeniu do łącznej wysokości 448 061 tys. zł, tj. o kwotę:

- 2 945 tys. zł, uzyskaną w wyniku zmniejszenia części oświatowej subwencji ogólnej 11 jednostkom samorządu terytorialnego;
- 5 196 tys. zł zwiększającą ww. rezerwę w związku z wypłatą odpraw, o których mowa w art. 87 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.), dla nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przechodzących na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela.

W świetle przepisu art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. Podział rezerwy tej części subwencji następuje nie później niż do 30 listopada każdego roku.

Zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2024”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysponował dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego środki w wysokości 448 000 tys. zł (co stanowi 100% środków ww. rezerwy), z tego:

- gminom	271 863 tys. zł,
z tego:	
gminom wiejskim	73 798 tys. zł,
gminom miejskim	45 395 tys. zł,
gminom miejsko-wiejskim	152 670 tys. zł,
- powiatom	43 465 tys. zł,
- miastom na prawach powiatu	131 980 tys. zł,
- województwom	692 tys. zł.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2024, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania

oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z przepisem art. 14 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.), jednostkom sektora finansów publicznych, w tym jednostkom samorządu terytorialnego może być udzielone finansowanie lub dofinansowanie, lub zwrot wydatków, lub kosztów realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy.

W myśl art. 50 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, w roku 2024 jednostki samorządu terytorialnego mogły otrzymać środki z Funduszu Pomocy w celu wsparcia realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.

Na podstawie wniosków oraz dokonanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wyliczeń dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego na wsparcie realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy zostały uruchomione na powyższy cel środki z Funduszu Pomocy w łącznej wysokości 2 640 681 tys. zł, z tego:

- gminom	951 099 tys. zł,
- powiatom	288 579 tys. zł,
- miastom na prawach powiatu	1 368 196 tys. zł,
- województwom	32 807 tys. zł.

* * *

W ustawie budżetowej na rok 2024 w części 83 – Rezerwy celowe w poz. 52 zaplanowane zostały środki na zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego w wysokości 4 190 000 tys. zł, uwzględniającej ustalony w art. 110 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1400,

z późn. zm.) maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na dotację celową na dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wychowania przedszkolnego w 2024 roku.

Na podstawie dokonanego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania podziału środków budżetu państwa przeznaczonych w roku 2024 na dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego oraz stosownych wniosków wojewodów, decyzjami ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sprawie zmian w budżecie państwa na 2024 r., zostały uruchomione środki w łącznej wysokości 4 189 980 tys. zł (tj. 100,0% planu) z przeznaczeniem na udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie wydatków bieżących związanych z realizacją zadań w zakresie wychowania przedszkolnego w 2024 roku.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego wykonały wydatki ogółem w wysokości 432 230 693 tys. zł.

Wykonanie wydatków w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY					
Wydatki ogółem	180 989 005	222 880 527	203 750 814	91,4	112,6
w tym: wydatki majątkowe	47 862 113	56 700 326	47 480 918	83,7	99,2
POWIATY					
Wydatki ogółem	46 836 239	58 911 924	54 925 539	93,2	117,3
w tym: wydatki majątkowe	10 878 858	13 264 740	11 584 834	87,3	106,5
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
Wydatki ogółem	125 395 606	147 932 432	140 364 461	94,9	111,9
w tym: wydatki majątkowe	22 289 799	19 469 118	16 639 361	85,5	74,7
WOJEWÓDZTWA					
Wydatki ogółem	31 734 352	36 292 849	33 189 880	91,5	104,6
w tym: wydatki majątkowe	12 089 234	12 327 105	10 812 331	87,7	89,4
OGÓŁEM JST					
Wydatki ogółem	384 955 202	466 017 733	432 230 693	92,7	112,3
w tym: wydatki majątkowe	93 120 003	101 761 289	86 517 445	85,0	92,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

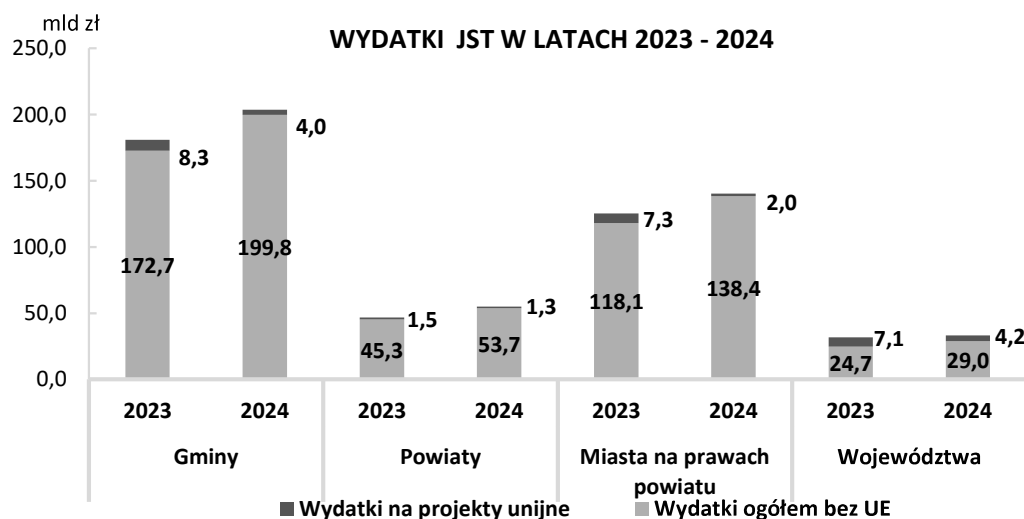
Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. we wszystkich kategoriach jednostek samorządu były wyższe, w porównaniu do zrealizowanych wydatków w 2023 r. Największe wzrosty odnotowano w powiatach, o 17,3%.

Wielkości wydatków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. przedstawia poniższa tabela:

Wydatki budżetowe ogółem	Liczba jednostek samorządu terytorialnego wg typów				
	Gminy	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwa	JST Ogółem
do 25 mln zł	76	0	0	0	76
od 25 mln zł do 50 mln zł	808	0	0	0	808
od 50 mln zł do 75 mln zł	634	0	4	0	638
od 75 mln zł do 100 mln zł	341	0	37	0	378
od 100 mln zł do 250 mln zł	446	0	222	0	668
od 250 mln zł do 500 mln zł	98	5	50	0	153
więcej niż 500 mln zł	8	61	1	16	86
Razem	2 411	66	314	16	2 807

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r. (Min. Fin.)

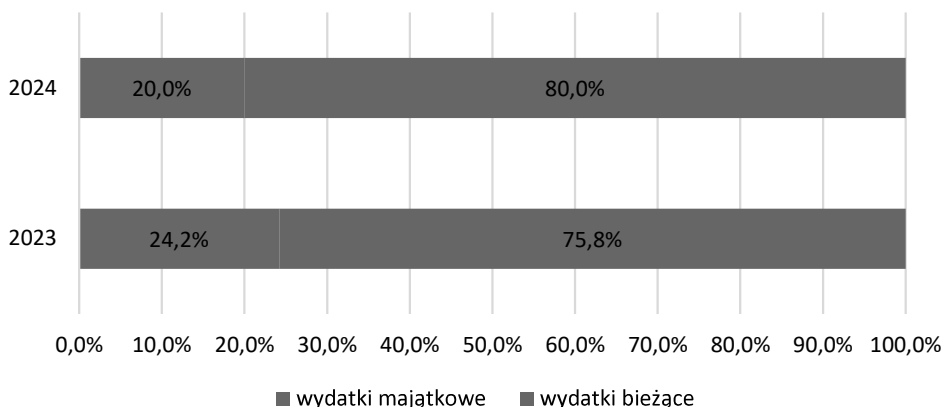
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego z wyszczególnieniem wydatków na projekty unijne przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., udział wydatków jednostek samorządu terytorialnego na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem zmniejszył się z 6,3% do 2,7%.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM W LATACH 2023-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., w strukturze wykonanych wydatków ogółem zwiększył się udział wydatków bieżących z 75,8% do 80%, natomiast zmniejszył się udział wydatków majątkowych z 24,2% do 20%.

Udział wydatków majątkowych w ogólnej kwocie wydatków w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższa tabela:

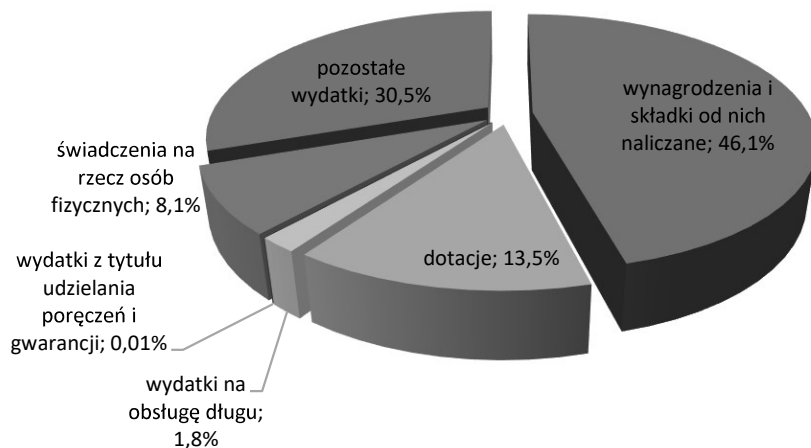
Wyszczególnienie	2023	2024
	% %	
1	2	3
Gminy	26,4	23,3
Powiaty	23,2	21,1
Miasta na prawach powiatu	17,8	11,9
Województwa	38,1	32,6
OGÓŁEM JST	24,2	20,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Najwyższy udział wydatków majątkowych w kwocie wydatków ogółem w 2024 r. odnotowano w województwach (32,6%), a najniższy w miastach na prawach powiatu (11,9%).

Zgodnie z art. 236 ustawy o finansach publicznych, przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH JST W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących w 2024 r. najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane - 46,1%.

Wydatki bieżące jednostek samorządu terytorialnego według głównych kierunków ich rozdyponowania.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki bieżące, z tego:	291 835 199	364 256 444	345 713 248	94,9	100,0	118,5
- wydatki jednostek budżetowych, z tego:	224 155 714	280 493 902	264 626 815	94,3	76,5	118,1
- wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	128 511 650	163 720 284	159 366 575	97,3	46,1	124,0
- pozostałe wydatki	95 644 064	116 773 618	105 260 240	90,1	30,4	110,1
- dotacje na zadania bieżące	37 516 187	47 639 204	46 634 805	97,9	13,5	124,3
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	23 992 796	29 076 848	28 099 773	96,6	8,1	117,1
- wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	37 481	301 380	46 662	15,5	0,0	124,5
- wydatki na obsługę długu	6 133 022	6 745 109	6 305 193	93,5	1,8	102,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. wydatki bieżące były wyższe o 18,5%, niż wykonane w 2023 r. Najwięcej wzrosły wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji – o 24,5% oraz dotacje na zadania bieżące –

o 24,3%. W kategorii wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane wydatki były wyższe o 24,0% w stosunku do roku poprzedniego.

Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego

Zgodnie z art. 263 ustawy o finansach publicznych organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić wykaz kwot wydatków niezrealizowanych w roku budżetowym oraz określić ostateczny termin dokonania każdego wydatku ujętego w tym wykazie w następnym roku budżetowym. W wykazie tym ujmuje się wydatki związane z realizacją umów:

- w sprawie zamówienia publicznego,
- które zostaną zawarte w wyniku zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w którym dokonano wyboru wykonawcy.

Ostateczny termin realizacji wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, upływa 30 czerwca roku następnego.

Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2023	2024	Dynamika (3:2)	Struktura
	tys. zł		%%	
1	2	3	4	5
WYDATKI OGÓŁEM, w tym:	384 955 202	432 230 693	112,3	100
- Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego	1 652 872	1 336 887	80,9	0,3
- w tym: wydatki na realizację programów i projektów unijnych	75 925	71 460	94,1	0,02

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W 2024 r. wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, stanowiły 0,3% wydatków ogółem. W porównaniu do 2023 r. wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, zmniejszyły się o 19,1%. Wydatki niewygasające związane z realizacją programów i projektów unijnych stanowiły 5,3% wszystkich wydatków, które nie wygasły z upływem 2024 r.

Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego

Na mocy ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz.U. poz. 301, z późn. zm.) rada gminy rozstrzyga o wyodrębnieniu w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki.

Zwrot części wydatków wykonanych przez gminy w ramach funduszu sołeckiego, jest realizowany na podstawie art. 3 ust. 7 ustawy o funduszu sołeckim, który stanowi, że gminy otrzymują z budżetu państwa zwrot, w formie dotacji celowej, części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w roku poprzedzającym rok budżetowy.

Regulacje dotyczące zwrotu części tych wydatków zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie wzorów informacji przekazywanych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i wojewodę, trybu zwrotu części wydatków gmin wykonanych w ramach funduszu sołeckiego oraz wzoru wniosku o ten zwrot (Dz.U. z 2023 r. poz. 453). Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia, zwrot tych wydatków następuje na rachunek gminy w terminie do dnia 31 sierpnia roku następującego po roku, w którym dokonano wydatków.

Środki funduszu sołeckiego, zgodnie z ustawą o funduszu sołeckim, przeznacza się na realizację przedsięwzięć stanowiących zadania własne gminy, służących poprawie warunków życia mieszkańców i zgodnych ze strategią rozwoju gminy. Środki z funduszu mogą być też przeznaczone na pokrycie wydatków na działania zmierzające do usunięcia skutków klęski żywiołowej w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1897).

Wydatki zrealizowane w 2024 r. przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach funduszu sołeckiego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	WYDATKI OGÓŁEM		Wydatki, zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego		Udział wydatków funduszu sołeckiego w wydatkach ogółem (5:3)
	liczba jednostek	kwota (w tys. zł)	liczba jednostek	kwota (w tys. zł)	
1	2	3	4	5	6
JST OGÓŁEM,	2807	432 230 693	1495	852 391	0,2
w tym:					
Gminy	2411	203 750 814	1493	851 034	0,4
z tego:					
gminy miejskie	236	42 567 706	5	930	0,0
gminy wiejskie	1464	88 091 798	935	527 752	0,6
gminy miejsko-wiejskie	711	73 091 310	553	322 352	0,4
Miasta na prawach powiatu	66	140 364 461	2	1 356	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego wykazały 1 493 gminy i 2 miasta na prawach powiatu na kwotę 852 391 tys. zł, co stanowiło 0,2% wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego.

W 2024 r. wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego wykazało o 33 jednostek więcej niż w 2023 r. Wydatki wykonane w 2024 r. na ten cel były wyższe o 16,8% od wydatków wykonanych na ten cel w 2023 r.

Wydatki w ramach funduszu sołeckiego wykonane zostały głównie w działach:

- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (28,4%),
- Transport i łączność (26,1%),
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (19,6%),
- Kultura fizyczna (7,7%)
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (6,9%).

Wydatki wykonane w ramach funduszu sołeckiego w ww. działach stanowiły łącznie 88,7% wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego.

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

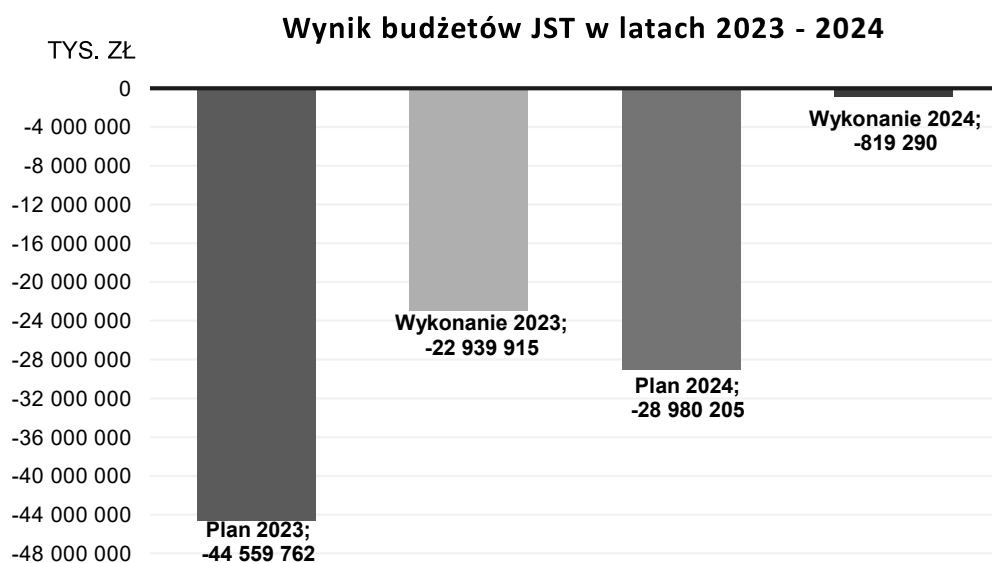
W 2024 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 819 290 tys. zł przy planowanym deficycie w wysokości 28 980 205 tys. zł.

W 2024 r. budżety 1 242 jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się nadwyżką na łączną kwotę 9 847 781 tys. zł, a 1 565 jednostek samorządu terytorialnego zamknęło swoje budżety deficytem w wysokości 10 667 071 tys. zł.

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie	Plan (po zmianach)	Wykonanie
	2023	2024	
	tys. zł		
1	2	3	4
JST OGÓŁEM	-22 939 915	-28 980 205	-819 290
Gminy	-10 732 317	-15 957 876	-1 909 121
Powiaty	-1 560 696	-3 081 071	671 357
Miasta na prawach powiatu	-11 053 638	-9 630 962	-2 134 816
Województwa	406 736	-310 295	2 553 289

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

Liczbę jednostek samorządu terytorialnego, według relacji wyniku do dochodów zrealizowanych w 2023 i 2024 roku, przedstawiają poniższe tabele:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów JST w 2023 r.					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
JST z nadwyżką budżetową	537	388	116	20	8	5
JST z deficytem budżetowym	2 270	765	779	422	179	125

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów JST w 2024 r.					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
JST z nadwyżką budżetową	1 242	821	307	81	21	12
JST z deficytem budżetowym	1 565	902	417	146	67	33

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W 2024 r. budżety 1 242 tj. 44,2% jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się nadwyżką budżetową. Wśród jednostek, które wypracowały nadwyżkę, najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o relacji nadwyżki do dochodów ogółem poniżej 5%. Udział tych jednostek w grupie jednostek, które osiągnęły nadwyżkę wyniósł 66,1%.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego z deficytem budżetowym w 2024 r. najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o relacji deficytu do dochodów ogółem poniżej 5%. Udział tych

jednostek w grupie jednostek, których budżety zamknęły się deficytem wyniósł 57,6%. Grupa jednostek, w których relacja deficytu do dochodów ogółem mieściła się w przedziale 5-10% stanowiła 26,6% jednostek, które zakończyły rok deficytem budżetowym.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że po zakończeniu 2024 roku samorządy dysponować będą dość znaczącymi środkami pieniężnymi wynikającymi z wykonania budżetu z lat poprzednich.

Po zakończeniu 2024 r. nadwyżka dochodów i przychodów nad wydatkami i rozchodami wyniosła 39 002 385 tys. zł, z tego w:

- gminach	19 278 873 tys. zł,
- powiatach	5 697 647 tys. zł,
- miastach na prawach powiatu	7 716 034 tys. zł,
- województwach	6 309 831 tys. zł.

Zobowiązania według tytułów dłużnych jednostek samorządu terytorialnego

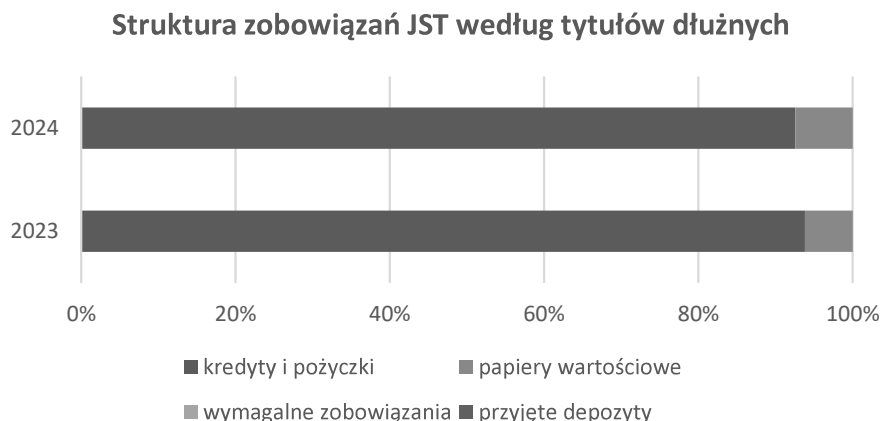
W 2024 r. zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego, w stosunku do 2023 r., były wyższe o 8,1%.

Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego w latach 2023 - 2024 zostały zestawione w poniższej tabeli:

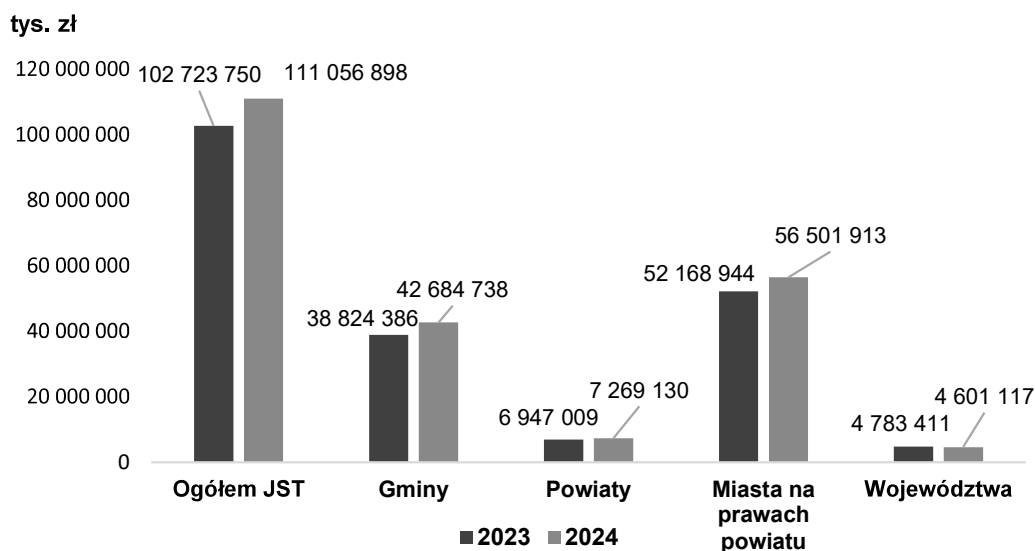
Wyszczególnienie	Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego		
	2023	2024	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania JST według tytułów dłużnych,	102 723 750	111 056 898	108,1
z tego:			
papiery wartościowe	6 239 317	8 173 813	131,0
w tym: długoterminowe	6 239 017	8 173 813	131,0
kredyty i pożyczki	96 379 416	102 782 732	106,6
w tym: długoterminowe	96 093 553	102 552 173	106,7
wymagalne zobowiązania	103 518	83 854	81,0
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	64 327	51 776	80,5
przyjęte depozyty	1 500	16 500	1100,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W strukturze zobowiązań ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. największy udział stanowiły kredyty i pożyczki (92,5%) - ich udział w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 1,3 punktu procentowego.

Zobowiązania w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego w latach 2023 - 2024 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. zadłużenie ogółem jednostek samorządu terytorialnego zwiększyło się o 8,1% w porównaniu do 2023 r. W poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego łączne zadłużenie zmniejszyło się jedynie w województwach (o 3,8%), natomiast w pozostałych kategoriach wzrosło.

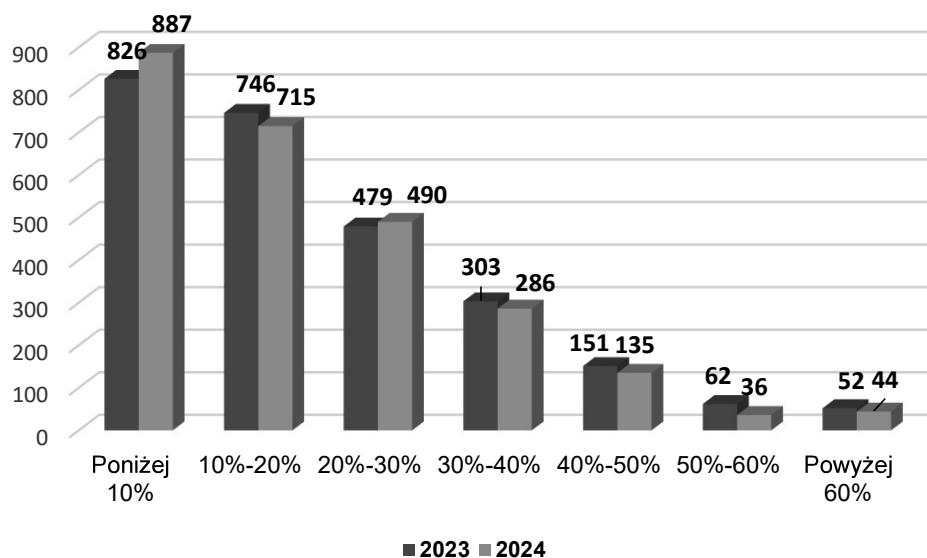
Kredyty i pożyczki na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego zostały zestawione poniżej:

Wyszczególnienie	2023	2024	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania JST z tytułu kredytów i pożyczek na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych, z tego:	7 454 374	6 746 366	90,5
Gminy	2 043 118	1 971 470	96,5
Powiaty	150 911	121 405	80,4
Miasta na prawach powiatu	4 996 330	4 449 924	89,1
Województwa	264 015	203 568	77,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

W 2024 r. zadłużenie na programy i projekty unijne stanowiło 6,1% zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego i było niższe niż w 2023 r. o 1,2 punktu procentowego.

Liczbę JST wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek w latach 2023 - 2024 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min. Fin.)

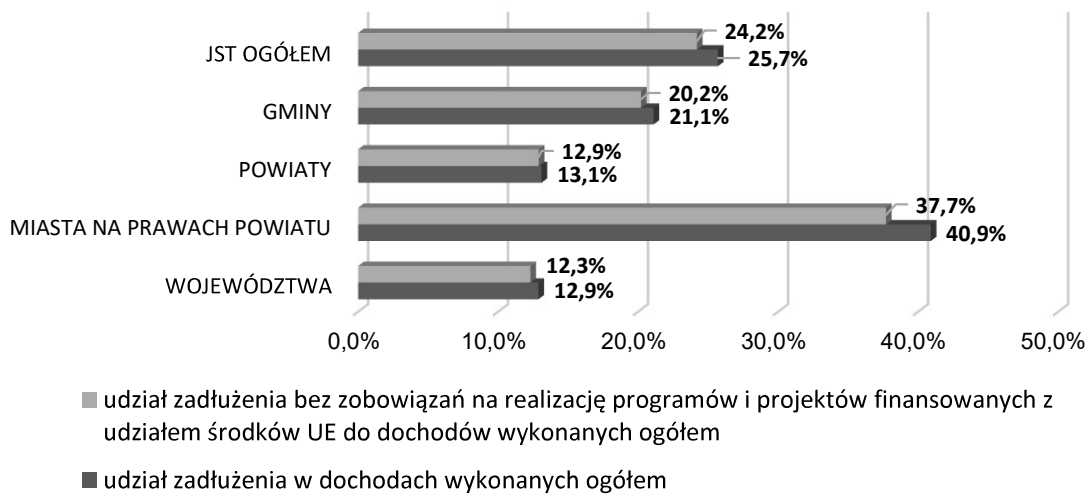
Liczbę jednostek samorządu terytorialnego wg poziomu zadłużenia po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Liczba jednostek								
	OGÓŁEM	Zadłużonych	Poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	Powyżej 60%
Gminy	2 411	2 216	748	604	427	248	125	32	32
Miasta na prawach powiatu	66	66	3	7	20	15	6	3	12
Powiaty	314	295	129	98	41	22	4	1	0
Województwa	16	16	7	6	2	1	0	0	0
RAZEM	2 807	2 593	887	715	490	286	135	36	44

Źródło: Sprawozdania roczne jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r. (Min. Fin.)

Zadłużenie po odliczeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 2024 r. w 92,4% jednostek samorządu terytorialnego. W przeważającej liczbie jednostek (91,7% ogółu) zadłużenie to w relacji do wykonanych dochodów budżetowych nie przekraczało 40%.

UDZIAŁ ZADŁUŻENIA JST W DOCHODACH WYKONANYCH W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w relacji do dochodów wykonanych stanowiło 25,7%.

Udział zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w wykonanych dochodach w 2024 r. wyniósł 24,2%.

Spełnienie relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych

Od 1 stycznia 2014 r. obowiązuje indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, określony w art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Omówienie indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 243, jak również kwestie dotyczące złagodzenia reguły fiskalnej ograniczającej zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego zawarte zostały we wprowadzeniu do sprawozdania.

Liczba JST, które nie spełniają relacji z art. 243 w przynajmniej jednym roku wieloletniej prognozy finansowej*

Wyszczególnienie	Razem	2024	2025	2026	2027	2028 i kolejne
Gminy	36	18	21	3	3	3
- miejskie	7	5	4	1	1	-
- wiejskie	16	8	9	-	-	1
- miejsko-wiejskie	13	5	8	2	2	2
Miasta na prawach powiatu	4	3	3	-	-	-
Powiaty	5	3	1	-	-	2
Województwa	-	-	-	-	-	-
JST	45	24	25	3	3	5

* do wyliczenia relacji z art. 243 przyjęto dane z wykonania budżetów JST z okresu odpowiedniego do wybranego rodzaju średniej

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2024 i kolejne (wg stanu na dzień 30 września 2024 r.)

Według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (wg stanu na dzień 30 września 2024 r.), przy przyjęciu do wyliczeń danych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za okres odpowiedni do wybranego wariantu średniej, indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, nie spełniało 45 jednostek, tj. 1,6% wszystkich JST z tego:

- 36 gmin (1,5% gmin),
- 4 miasta na prawach powiatu (6,1%),
- 5 powiatów (1,6% powiatów).

Jednostki samorządu terytorialnego, które w 2024 roku nie spełniały relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych, wystąpiły na terenie prawie wszystkich województw (za wyjątkiem województwa opolskiego oraz pomorskiego).

W latach 2024-2029 - zgodnie z art. 296 c ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁶ - relacja, o której mowa w art. 243 ust. 1, może nie być zachowana, jeżeli prognozowana łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec danego roku nie przekroczy 100% planowanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym, pomniejszonych o planowane kwoty dotacji i środków o podobnym charakterze oraz powiększonych o przychody z tytułów określonych w art. 217 ust. 2 pkt 4-8 ustawy o finansach publicznych nieprzeznaczone na sfinansowanie deficytu budżetowego. Uwzględniając powyższy przepis - tylko dwie jednostki samorządu terytorialnego (2 gminy) nie spełniają relacji z art. 243 ustawy w latach 2024-2029.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego, które nie spełniały relacji z art. 243 ustawy są jednostki, które:

- zostały wezwane przez regionalne izby obrachunkowe do uchwalenia programu postępowania naprawczego,
- otrzymały pożyczkę z budżetu państwa.

Po uwzględnieniu wszystkich przepisów rozluźniających wymóg spełnienia relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych, jedynie 3 jednostki ww. relacji nie spełniały, naruszając ją w latach 2030-2031.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, w razie braku możliwości uchwalenia przez jednostkę samorządu terytorialnego uchwały budżetowej, wieloletniej prognozy finansowej lub zagrożeniem realizacji zadań publicznych przez jednostkę samorządu terytorialnego, kolegium regionalnej izby obrachunkowej wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego. Uchwalenie tego programu umożliwia jednostce samorządu terytorialnego realizowanie przedsięwzięć naprawczych, w tym również związanych z zadłużeniem.

Zgodnie z danymi zawartymi w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na 2024 r. (wg stanu na dzień 30 września 2024 r.), wynika, że 9 jednostek samorządu terytorialnego (art. 240a) realizowało swoje budżety z uwzględnieniem zasad dotyczących programów postępowania naprawczych zawartych w art. 240a ustawy o finansach publicznych, w tym 5 jednostek samorządu terytorialnego (art. 240a ust. 4) na podstawie programu postępowania naprawczego, który uzyskał pozytywną opinię właściwej regionalnej izby obrachunkowej.

¹⁶ art. 296c ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych przedłużył regulacje obowiązujące w latach 2023-2025 zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1964)

Ponadto, ustawa o finansach publicznych przewiduje możliwość udzielenia pomocy jednostkom samorządu terytorialnego, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej w formie pożyczki z budżetu państwa. Szczegółowe zasady udzielania pożyczki z budżetu państwa określają przepisy art. 224 ustawy o finansach publicznych. Jednostce samorządu terytorialnego może być udzielona pożyczka z budżetu państwa, jeżeli jednostka samorządu terytorialnego realizuje postępowanie naprawcze lub przystępuje do jego realizacji, jak również z analizy programu postępowania naprawczego wynika, że w stopniu wysoce prawdopodobnym nastąpi poprawa sytuacji tej jednostki, skuteczności w wykonywaniu jej ustawowych zadań oraz zachowane zostaną zasady dotyczące zrównoważenia wydatków bieżących oraz indywidualnego wskaźnika zadłużenia na koniec roku, w którym upływa termin spłaty pożyczki i zostanie zapewniona spłata pożyczki wraz z odsetkami. Na tej samej podstawie (art. 224 ustawy o finansach publicznych) pożyczka z budżetu państwa może zostać udzielona jednostce samorządu terytorialnego, która realizuje program postępowania ostrożnościowego lub przystępuje do jego realizacji, jeżeli zagrożenie wykonania zadań publicznych powstało z przyczyn niezależnych od tej jednostki.

W 2024 r. dwie jednostki otrzymały pożyczkę z budżetu państwa.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. do spłaty otrzymanych pożyczek z budżetu państwa w latach kolejnych zobligowane były 22 jednostki samorządu terytorialnego. Łączna kwota należności głównej z tytułu udzielonych tym jednostkom pożyczek tj. kwota kapitału pozostająca do spłaty w latach kolejnych wyniosła 863 445 tys. zł.

Wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego

Od 2013 r. Ministerstwo Finansów otrzymuje dane z wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego, sporządzanych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Dane prognostyczne zawierające podstawowe kategorie finansowe występujące w jednostkach samorządu terytorialnego, m. in. dochody, wydatki, wynik, przychody, rozchody, kwota długu, podlegają przekazaniu w formie dokumentu elektronicznego z wykorzystaniem systemu informatycznego.

Sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego, wynikająca z informacji zawartych w uchwałach w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostek samorządu terytorialnego (WPF) na lata 2024 - 2027 wg stanu bazy na dzień 30 września 2024 r. została przedstawiona w poniższej tabeli.

Dochody, wydatki i wynik według przyjętych uchwał jednostek samorządu terytorialnego na 2024 r. w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na lata 2024-2027:

Wyszczególnienie	2024	2025	2026	2027	2025/2024	2026/2025	2027/2026
	tys. zł				%%		
Dochody ogółem	429 704 988	402 267 270	389 082 461	387 228 373	93,6	96,7	99,5
Wydatki ogółem	469 144 533	410 317 880	388 087 088	380 413 466	87,5	94,6	98,0
Wynik	-39 439 545	-8 050 610	995 374	6 814 907	-	-	-

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2024-2027 (wg stanu na dzień 30 września 2024 r.)

Z danych zawartych w przyjętych uchwałach jednostek samorządu terytorialnego na 2024 r. w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na lata 2024 - 2027 wynika, że jednostki samorządu terytorialnego na lata 2024 - 2025 r. planują deficyt, a w 2026-2027 nadwyżkę w wysokości odpowiednio 995 374 tys. zł w 2026 r. oraz 6 814 907 tys. zł w 2027 r.

Zadłużenie, według przyjętych uchwał jednostek samorządu terytorialnego na lata 2024-2027, zaprezentowano w poniższej tabeli:

Wyszczególnienie	2024	2025	2026	2027	2025/2024	2026/2025	2027/2026
	tys. zł				%%		
Zadłużenie	119 833 990	124 298 908	122 281 351	115 170 914	103,7	98,4	94,2
Relacja zadłużenia do dochodów ogółem	27,9%	30,9%	31,4%	29,7%	-	-	-

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2024-2027 (wg stanu na dzień 30 września 2024 r.)

Według danych zawartych w uchwałach w sprawie wieloletnich prognoz finansowych według stanu na dzień 30 września 2024 r., jednostki samorządu terytorialnego prognozowały, że w latach 2024-2027 ich poziom zadłużenia zmniejszy się o 3,9% z poziomu 119 833 990 tys. zł w 2024 r. do 115 170 914 tys. zł na koniec 2027 r.

II. Wykonanie budżetów gmin

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów gmin przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Dochody	170 256 688	206 922 651	201 841 693	97,5	118,6
Wydatki	180 989 005	222 880 527	203 750 814	91,4	112,6
Wynik	-10 732 317	-15 957 876	-1 909 121		
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Dochody	74 935 405	89 913 094	87 312 016	97,1	116,5
Wydatki	80 172 310	97 357 041	88 091 798	90,5	109,9
Wynik	-5 236 905	-7 443 947	-779 782		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. gminy wykonały dochody w wysokości 201 841 693 tys. zł, a wydatki w wysokości 203 750 814 tys. zł.

Budżety gmin, przy planowanym deficycie w kwocie 15 957 876 tys. zł, zamknęły się deficytem w łącznej kwocie 1 909 121 tys. zł, w tym deficyt w gminach wiejskich wyniósł 779 782 tys. zł.

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., dochody wykonane przez gminy były wyższe o 18,6% (w gminach wiejskich o 16,5%), natomiast wykonane wydatki w gminach były wyższe o 12,6% (w gminach wiejskich o 9,9%).

Dochody gmin

W 2024 r. dochody ogółem gmin zostały wykonane w wysokości 201 841 693 tys. zł i były wyższe niż dochody ogółem wykonane w 2023 r. o 18,6%. Dochody własne wykonane w 2024 r. - w stosunku do dochodów własnych wykonanych w gminach w 2023 r. - zwiększyły się o 18,0%.

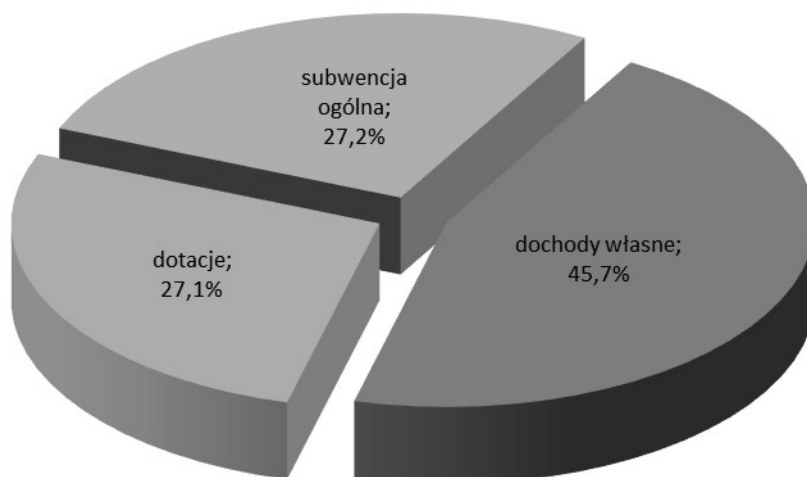
Wykonanie i dynamikę dochodów gmin, według ich kategorii, prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Dochody ogółem,					
z tego:	170 256 688	206 922 651	201 841 693	97,5	118,6
- Dochody własne	78 200 396	92 599 507	92 275 055	99,6	118,0
- Dotacje ogółem	45 003 357	59 811 496	54 608 312	91,3	121,3
- Subwencja ogólna	47 052 936	54 511 649	54 958 326	100,8	116,8
GMINY WIEJSKIE					
Dochody ogółem,					
z tego:	74 935 405	89 913 094	87 312 016	97,1	116,5
- Dochody własne	30 048 083	35 012 407	34 890 395	99,7	116,1
- Dotacje ogółem	22 182 530	28 733 655	26 054 288	90,7	117,5
- Subwencja ogólna	22 704 792	26 167 033	26 367 332	100,8	116,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W roku 2024, w strukturze dochodów ogółem gmin, dochody własne stanowiły 45,7%, dotacje ogółem – 27,1%, zaś subwencja ogólna – 27,2%.

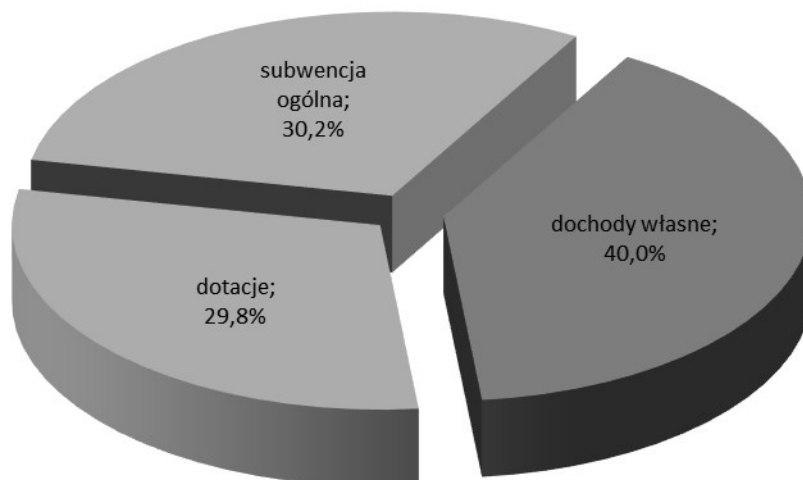
STRUKTURA DOCHODÓW GMIN W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów gmin wiejskich, dochody własne stanowiły 40,0%, dotacje ogółem – 29,8% a subwencja ogólna – 30,2%.

STRUKTURA DOCHODÓW GMIN WIEJSKICH W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin wiejskich za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., w strukturze dochodów gmin ogółem zmniejszył się udział dochodów własnych o 0,2 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 0,1 punktu procentowego) oraz subwencji ogólnej o 0,4 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 0,1 punktu procentowego), natomiast zwiększył się udział dotacji ogółem o 0,6 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 0,2 punktu procentowego).

Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody gmin według źródeł ich pochodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM,	170 256 688	206 922 651	201 841 693	97,5	100,0	118,6
z tego:						
DOCHODY WŁASNE,	78 200 396	92 599 507	92 275 055	99,6	45,7	118,0
z tego:						
podatek dochodowy od osób prawnych	2 277 246	2 861 377	2 860 618	100,0	1,4	125,6
podatek dochodowy od osób fizycznych	21 655 562	33 078 609	33 469 074	101,2	16,6	154,6
podatek rolny	1 934 365	2 232 572	2 196 021	98,4	1,1	113,5
podatek od nieruchomości	19 443 657	21 644 240	21 758 145	100,5	10,8	111,9
podatek leśny	490 864	500 283	498 818	99,7	0,2	101,6
podatek od środków transportowych	1 030 640	1 113 848	1 099 324	98,7	0,5	106,7
podatek od dział. gosp. osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	94 761	92 766	102 227	110,2	0,1	107,9
podatek od spadków i darowizn	255 956	248 157	266 511	107,4	0,1	104,1
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 742 233	1 837 669	2 030 839	110,5	1,0	116,6
wpływy z opłaty skarbowej	188 110	198 244	192 243	97,0	0,1	102,2
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	399 809	436 259	424 769	97,4	0,2	106,2
wpływy z opłaty targowej	107 965	117 349	111 708	95,2	0,1	103,5
dochody z majątku	4 311 912	5 031 167	4 366 123	86,8	2,2	101,3
pozostałe dochody	24 267 314	23 206 967	22 898 636	98,7	11,3	94,4
DOTACJE OGÓŁEM	45 003 357	59 811 496	54 608 312	91,3	27,1	121,3
z tego:						
Dotacje celowe	40 188 900	54 579 912	50 327 291	92,2	24,9	125,2
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	4 814 457	5 231 584	4 281 021	81,8	2,1	88,9
SUBWENCJA OGÓLNA	47 052 936	54 511 649	54 958 326	100,8	27,2	116,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych gmin istotną część stanowiły dochody z tytułu udziału we wpływach w podatku dochodowym od osób fizycznych (36,3%) i podatek od nieruchomości (23,6%).

W 2024 r. wskaźnik udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, w porównaniu do roku 2023, zwiększył się z 38,40% do 38,46%.

W 2024 r. dochody z tytułu udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zostały zrealizowane w wysokości 33 469 074 tys. zł, tj. o 54,6% więcej niż w 2023 r. Kwota ta zawierała dodatkowe dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 3 411 635 tys. zł.

W 2024 r. dochody z tytułu udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych zostały zrealizowane w wysokości 2 860 618 tys. zł, tj. o 25,6% wyższej niż w 2023 r.

W porównaniu do 2023 roku na wyższym poziomie zostały zrealizowane m.in. dochody własne z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych (116,6%), podatku rolnego (113,5%) oraz z tytułu podatku od nieruchomości (111,9%).

W 2024 r. plan dochodów z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych został zrealizowany w 110,5%, dochodów z podatku rolnego został zrealizowany w 98,4%, a plan dochodów z tytułu podatku od nieruchomości – w 100,5%.

Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa

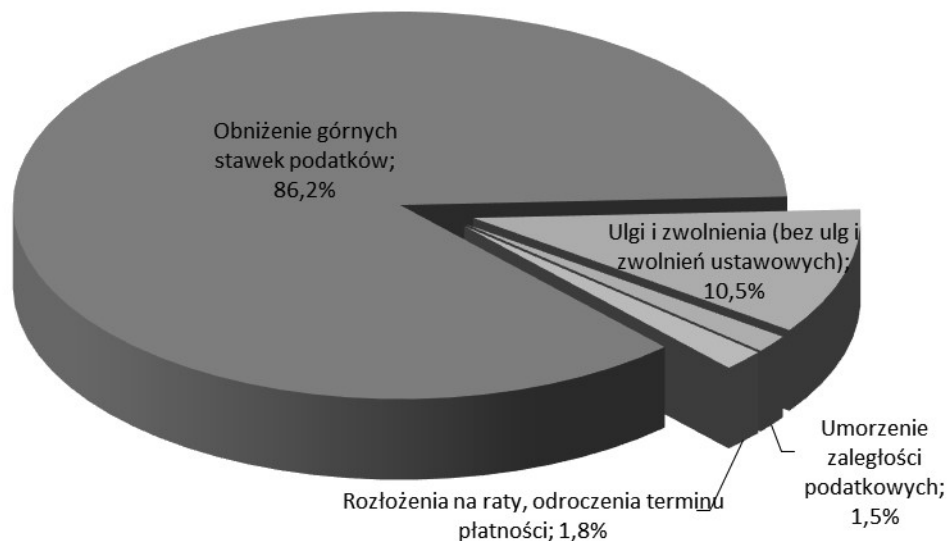
W wyniku obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności, w 2024 r. do budżetów gmin nie wpłynęła kwota 6 690 116 tys. zł, co stanowiło 3,3% dochodów ogółem (zwiększenie o 0,4 punktu procentowego w stosunku do 2023 r.) i 7,3% dochodów własnych (zwiększenie o 1,0 punkt procentowy w stosunku do 2023 r.).

Skutki udzielonych przez gminy w 2024 r. ulg i zwolnień przedstawia poniższe zestawienie:

Skutki udzielonych przez gminy w 2021 r. ulg i zwolnień przedstawia poniższe zestawienie:							
Wyszczególnienie	Wykonanie	Razem ulgi (4+5+6+7)	z tego:				Wskaźnik (3:2)
			Obniżenie górných stawek podatków	Ułgi i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY OGÓŁEM	201 841 693	6 690 116	5 769 600	704 380	98 894	117 242	3,3
DOCHODY WŁASNE, w tym:	92 275 055	6 690 116	5 769 600	704 380	98 894	117 242	7,3
podatek rolny	2 196 021	461 078	454 730	2 206	3 092	1 049	21,0
podatek od nieruchomości	21 758 145	4 661 857	3 808 594	694 048	72 170	87 044	21,4
podatek leśny	498 818	4 644	3 535	928	150	30	0,9
podatek od środków transportowych	1 099 324	1 485 485	1 475 843	3 903	2 792	2 947	135,1
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	102 227	178	0	0	61	116	0,2
podatek od spadków i darowizn	266 511	13 352	0	0	4 578	8 773	5,0
podatek od czynności cywilnoprawnych	2 030 839	823	0	0	124	699	0,0
wpływy z opłaty skarbowej	192 243	0	0	0	0	0	0,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	424 769	6 692	0	3 294	39	3 359	1,6
wpływy z opłaty targowej	111 708	2 652	2 616	0	0	36	2,4
dochody z majątku	4 366 123	11	0	0	1	9	0,0
pozostałe dochody	22 898 636	53 345	24 282	0	15 885	13 178	0,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA ULG UDZIELONYCH PRZEZ GMINY W 2024 R.

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze udzielonych przez gminy w 2024 r. ulg i zwolnień 86,2% stanowiły obniżenia górnych stawek podatków.

W łącznej kwocie obniżenia górnych stawek podatkowych, największy udział miały obniżenia stawek w podatku od nieruchomości (66,0%) i w podatku od środków transportowych (25,6%).

Największy udział w łącznej kwocie udzielonych przez gminy ulg i zwolnień miały w 2024 r. ulgi i zwolnienia w podatku od nieruchomości – 98,5%.

W roku 2024 najwięcej umorzeń zaległości podatkowych dokonano w podatku od nieruchomości i w podatku od spadków i darowizn (odpowiednio 73,0% i 4,6%).

W łącznej kwocie rozłożeń na raty, odroczenia terminu płatności największy udział miał podatek od nieruchomości (74,2%) oraz podatek od spadków i darowizn (7,5%).

Subwencja ogólna

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wszystkie gminy otrzymały z budżetu państwa subwencję ogólną.

Subwencja ogólna dla gmin w 2024 r. składała się z części: oświatowej, wyrównawczej, równoważącej, rozwojowej i rekompensującej.

W 2024 r. – według danych Ministerstwa Finansów – na rachunki gmin przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w wysokości 53 044 030 tys. zł, co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach) i 137,2% kwot przekazanych w 2023 r.

Na powyższą kwotę subwencji ogólnej składały się:

– część oświatowa w wysokości	-	38 355 903 tys. zł,
– część wyrównawcza w wysokości	-	12 645 648 tys. zł,
– część równoważąca w wysokości	-	479 692 tys. zł,
– część rozwojowa w wysokości	-	1 562 550 tys. zł,
– część rekompensującą w wysokości	-	237 tys. zł.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin składała się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej.

Podstawę do ustalenia wysokości kwoty podstawowej na 2024 r. stanowiły dane ze sprawozdań z wykonania dochodów podatkowych gminy za 2022 r., z uwzględnieniem korekt, złożonych do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca 2023 r. oraz dane o liczbie mieszkańców, według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r., ustalonej przez Główny Urząd Statystyczny.

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę podstawową otrzymały gminy, w których dochód podatkowy na 1 mieszkańca był niższy od 92% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca kraju (średni dochód podatkowy na 1 mieszkańca wynosił 2 788,93 zł).

Wysokość kwoty uzupełniającej uzależniona była od gęstości zaludnienia w gminie, w relacji do średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochodów podatkowych gminy na 1 mieszkańca.

Kwotę uzupełniającą otrzymały gminy, w których gęstość zaludnienia, ustalona przez Główny Urząd Statystyczny, według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r., była niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju (122 osoby na 1 km²), i w których dochód podatkowy na 1 mieszkańca gminy nie był wyższy od 150% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca w kraju (4 183,40 zł).

W 2024 r. część wyrównawczą otrzymało 2 126 gmin.

Część równoważąca subwencji ogólnej została rozdzielona między 904 gminy zgodnie z art. 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj. w następujący sposób:

- 1) 50% - między gminy miejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w 2022 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 80% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin miejskich wykonanych w 2022 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 2) 25% - między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w 2022 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 90% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wykonanych w 2022 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 3) 25% - między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których suma dochodów za 2022 r. z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, była niższa od 80% średnich dochodów z tych samych tytułów za 2022 r. we wszystkich gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin.

Gminy, na obszarze których znajdują się specjalne strefy ekonomiczne - na mocy ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw – mogły otrzymać część rekompensującą subwencji ogólnej z przeznaczeniem na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

W 2024 r. część rekompensującą subwencji ogólnej otrzymało Miasto Kłodzko. Środki z tytułu tej części subwencji ogólnej, w kwocie 237 tys. zł, zostały przekazane na rachunek gminy.

Ponadto w 2024 r. gminy otrzymały dodatkowe środki, w wysokości 1 914 296 tys. zł, jako uzupełnienie dochodów, z czego:

- środki, w wysokości 499 785 tys. zł, stanowiące rezerwę subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zostały rozdysponowane między 184 gminy, w sposób uzgodniony z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Środki z rezerwy subwencji ogólnej przyznane zostały jednostkom samorządu terytorialnego, które w wyniku powodzi, jaka miała miejsce we wrześniu 2024 r., poniosły straty w majątku samorządowym, z wyłączeniem strat powstałych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym w publicznych placówkach wychowania przedszkolnego,

- kwota 1 414 511 tys. zł została przekazana 1 938 gminom na podstawie art. 31a ust. 1 pkt 2 oraz ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024.

Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Część oświatowa subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych realizowanych w 2024 r., o której poinformowano gminy po ogłoszeniu ustawy budżetowej, przekazana została w wysokości 38 085 718 tys. zł, z tego dla:

- gmin wiejskich 16 976 091 tys. zł,
- gmin miejskich 7 475 876 tys. zł,
- gmin miejsko-wiejskich 13 633 751 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2024” przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysponował dla poszczególnych gmin środki w wysokości 271 863 tys. zł (60,7 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2024 r. – w kwocie 125 252 tys. zł;
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 810 tys. zł;
- 3) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków działania żywiołów w budynkach publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 127 486 tys. zł;

- 4) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli zwalnianych w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. ustawy - Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 5 301 tys. zł;
- 5) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przechodzących na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela – w kwocie 1 943 tys. zł;
- 6) dofinansowanie doposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 11 071 tys. zł.

Na rachunki gmin, według stanu na 31 grudnia 2024 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 38 355 903 tys. zł, z tego dla:

- gmin wiejskich 17 049 630 tys. zł,
- gmin miejskich 7 520 832 tys. zł,
- gmin miejsko-wiejskich 13 785 441 tys. zł.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2024, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Dodatkowo na rachunki gmin przekazane zostały środki z Funduszu Pomocy z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy w łącznej wysokości - według stanu na 31 grudnia 2024 r. – 951 099 tys. zł.

Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

W 2024 r. dochody gmin z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, zostały zrealizowane w kwocie 54 608 313 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje i środki przeznaczone na zadania bieżące zrealizowano w kwocie 28 821 803 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowejzrealizowano w kwocie 26 478 095 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 520 321 tys. zł,
 - c) dotacje celowe na zadania bieżące z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 186 124 tys. zł,
 - d) dotacje z państwowych funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 41 139 tys. zł,
 - e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 177 095 tys. zł,
 - f) środki otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy 1 417 942 tys. zł,
 - g) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 1 087 tys. zł,
- 2) dotacje i środki przeznaczone na zadania inwestycyjne zrealizowano w kwocie 25 786 510 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,

- realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 4 119 038 tys. zł,
- b) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 279 142 tys. zł,
- c) dotacje celowe na zadania inwestycyjne z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 844 589 tys. zł,
- d) dotacje z państwowych funduszy celowych zrealizowano w wysokości 399 993 tys. zł,
- e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 20 136 687 tys. zł,
- f) środki otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy na zadania inwestycyjne – 956 tys. zł,
- g) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach – 6 105 tys. zł.

Dochody z tytułu dotacji z budżetu państwa:

- na zadania własne finansowane z dotacji celowych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - na pozostałe zadania własne,
 - na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- zostały wykonane w kwocie 30 597 133 tys. zł, co stanowiło 56,0% łącznej kwoty dotacji otrzymanych przez gminy.

W 2024 r. dotacje ogółem dla gmin, w porównaniu do 2023 r., zwiększyły się o 21,3%.

Wykonanie przez gminy dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023		Wykonanie 2024		Dynamika	
	ogółem	w tym: bieżące	ogółem	w tym: bieżące	(4:2)	(5:3)
	(w tys. zł)				%%	%%
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje, w tym:	45 003 356	22 258 142	54 608 313	28 821 803	121,3	129,5
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	4 814 457	581 023	4 281 021	909 653	88,9	156,6
- na zadania z zakresu administracji rządowej	15 074 862	15 062 593	19 620 195	19 612 164	130,2	130,2
- na zadania własne w tym:	4 003 971	3 408 508	6 591 775	5 874 434	164,6	172,3
-na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej z budżetu państwa w ramach programów rządowych	7 672	0	11 771	0	153,4	
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	86 253	63 502	104 142	81 844	120,7	128,9
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	754 437	471 086	799 463	520 321	106,0	110,5
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	861 089	116 732	1 030 713	186 124	119,7	159,4
- z funduszy celowych	467 063	73 885	441 132	41 139	94,4	55,7
- na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach	17 874	4 162	7 192	1 087	40,2	26,1
- środki otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (m.in. z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych)	16 983 133	539 017	20 313 782	177 095	119,6	32,9
- otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków (*)	1 940 217	1 937 634	1 418 898	1 417 942	73,1	73,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, gminy otrzymywały z budżetu państwa dotacje na dofinansowanie zadań własnych, finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, a także dotacje na realizację zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

Najwyższe kwoty dotacji dla gmin przeznaczone zostały na zadania bieżące z zakresu: rodziny, pomocy społecznej, oświaty i wychowania, rolnictwa i łowiectwa, a także w dziale Różne rozliczenia.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

W 2024 r. gminy otrzymały dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 19 620 195 tys. zł. W dochodach ogółem, zrealizowanych przez gminy w 2024 r., stanowiły one 9,7%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa dla gmin na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według wybranych ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8:7)
	(w tys. zł)		(w tys. zł)		%%	(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	15 074 862	20 016 976	19 620 195	98,0	130,2	20 005 937	19 612 164	98,0
Rodzina	11 593 203	13 764 201	13 575 461	98,6	117,1	13 764 169	13 575 429	98,6
Pomoc społeczna	677 077	2 962 429	2 780 905	93,9	410,7	2 953 689	2 773 397	93,9
Rolnictwo i łowiectwo	1 917 579	1 936 443	1 935 413	99,9	100,9	1 936 443	1 935 413	99,9
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	236 473	560 552	554 212	98,9	234,4	560 552	554 212	98,9
Administracja publiczna	376 415	459 329	451 553	98,3	120,0	459 309	451 533	98,3
Oświata i wychowanie	256 022	297 476	291 051	97,8	113,7	297 476	291 051	97,8
Transport i łączność	8 098	20 108	19 723	98,1	243,6	20 108	19 723	98,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w 2024 r., w porównaniu do 2023 r., były wyższe o 30,2%.

Z ogólnej kwoty omawianych dotacji, przekazano:

- na zadania bieżące 19 612 164 tys. zł, co stanowiło 99,9% ogółu tych dotacji,
- na zadania inwestycyjne 8 031 tys. zł, co stanowiło 0,1% ogółu tych dotacji.

W strukturze działowej dotacji na finansowanie zadań bieżących zleconych z zakresu administracji rządowej dominowały dotacje w takich działach, jak: Rodzina, Pomoc społeczna, Rolnictwo i łowiectwo, Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa oraz Administracja publiczna.

Udział dotacji celowych na realizowane przez gminy zadania z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach w 2024 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		Bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Rodzina	69,2	69,2	0,4	100,0	100,0	0,0
Pomoc społeczna	14,2	14,1	93,5	100,0	99,7	0,3
Rolnictwo i łowiectwo	9,9	9,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2,8	2,8	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	2,3	2,3	0,2	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	1,5	1,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Transport i łączność	0,1	0,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,1	0,1	5,9	100,0	96,0	4,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W dziale Rodzina – 98,1% dotacji na zadania bieżące zlecone gminom przeznaczono na wypłatę świadczenia rodzinnego, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

W dziale Pomoc społeczna – 31,1% dotacji na zadania bieżące zlecone gminom przeznaczono na usuwanie skutków klęsk żywiołowych, 22,1% na dodatki mieszkaniowe, 20,1% na pozostałą działalność, zaś 19,8% na ośrodki wsparcia.

W dziale Rolnictwo i łowiectwo całą kwotę dotacji na zadania bieżące przekazano gminom w rozdziale Pozostała działalność z przeznaczeniem głównie na zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przez producentów rolnych oraz pokrycie kosztów postępowania poniesionych przez gminy w sprawie jego zwrotu.

W dziale Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa dotacje na zadania bieżące w 65,2% przeznaczone były na wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz referenda gminne, powiatowe i wojewódzkie zaś 33,3% na wybory do Parlamentu Europejskiego.

W dziale Administracja publiczna omawiane dotacje były przeznaczone prawie w całości na zadania realizowane przez urzędy stanu cywilnego, tj. prowadzenie ewidencji ludności, wydawanie dowodów osobistych, a także na realizację zadań związanych z prowadzeniem ewidencji działalności gospodarczej, czynności związanych z wykonywaniem powszechnego obowiązku obrony oraz zadania związane ze spisem rolnym i powszechnym.

W ramach ogólnej kwoty dotacji przekazanych gminom na inwestycje związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, 93,5% środków przeznaczono na dofinansowanie zadań inwestycyjnych w dziale Pomoc społeczna.

Dotacje na inwestycje w dziale Pomoc społeczna w 100,0% zostały przeznaczone na inwestycje w ośrodkach wsparcia prowadzonych przez gminy.

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2024 r. dochody gmin z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych zostały zrealizowane w wysokości 6 591 775 tys. zł, tj. na poziomie o 64,6% wyższym niż w 2023 r.

Wysokość dotacji celowych przekazanych z budżetu państwa na zadania własne gmin, według wybranych ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	4 003 971	6 975 990	6 591 775	94,5	164,6	6 112 204	5 874 434	96,1
Oświata i wychowanie	1 344 675	3 074 472	2 967 677	96,5	220,7	2 862 795	2 815 856	98,4
Pomoc społeczna	1 909 132	2 439 742	2 364 214	96,9	123,8	2 432 473	2 357 878	96,9
Różne rozliczenia	187 601	335 667	335 716	100,0	179,0	230 113	230 578	100,2
Kultura fizyczna	75 283	277 962	254 942	91,7	338,6	19 482	18 437	94,6
Transport i łączność	178 992	212 260	175 389	82,6	98,0	58 969	49 358	83,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Udział dotacji celowych bieżących i inwestycyjnych w dotacjach na zadania własne realizowane przez gminy w 2024 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	89,1	10,9
Oświata i wychowanie	45,0	47,9	21,2	100,0	94,9	5,1
Pomoc społeczna	35,9	40,1	0,9	100,0	99,7	0,3
Różne rozliczenia	5,1	3,9	14,7	100,0	68,7	31,3
Kultura fizyczna	3,9	0,3	33,0	100,0	7,2	92,8
Transport i łączność	2,7	0,8	17,6	100,0	28,1	71,9
Pozostałe działy	7,5	6,8	12,8	100,0	81,5	18,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. w strukturze dochodów z tytułu dotacji celowych na realizację zadań własnych gmin, w porównaniu do 2023 r., udział dotacji przeznaczonych na realizację bieżących zadań własnych zwiększył się o 4,0 punkty procentowe.

W 2024 r. największą część dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie bieżących zadań własnych gminy otrzymały na zadania realizowane w działach: Oświata i wychowanie (47,9%), Pomoc społeczna (40,1%), oraz Różne rozliczenia (3,9%). Łącznie, na dofinansowanie zadań własnych realizowanych w ramach tych działów, przeznaczono 91,9% dotacji na bieżące zadania własne gmin.

Dotacje w dziale Oświata i wychowanie na realizację bieżących zadań własnych przeznaczono w 98,5% na finansowanie zadań z zakresu przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, innych form wychowania przedszkolnego oraz na finansowanie szkół podstawowych, stołówek szkolnych i przedszkolnych.

Dotacje w dziale Pomoc społeczna przekazane na zadania bieżące w 90,3% przeznaczone były m. in. na wypłatę zasiłków stałych, prowadzenie działalności ośrodków pomocy społecznej, na wypłatę zasiłków okresowych, celowych i pomoc w naturze oraz opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, także na pomoc w zakresie dożywiania.

Przekazane z budżetu państwa dotacje w wysokości 230 578 tys. zł na własne zadania bieżące w dziale Różne rozliczenia, dotyczyły w głównej mierze zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego oraz dotacji dla gmin uzdrowiskowych (31,5%).

W 2024 r. dotacje celowe z budżetu państwa na własne zadania inwestycyjne przekazano gminom w wysokości 717 341 tys. zł, tj. o 20,5% więcej niż w 2023 r.

W 2024 r. największą część dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie inwestycyjnych zadań własnych gminy otrzymały na zadania realizowane w działach: Kultura fizyczna (33,0%) głównie z przeznaczeniem na obiekty sportowe, Oświata i wychowanie (21,2%) - głównie z przeznaczeniem na szkoły podstawowe, Transport i łączność (17,6%) - głównie na drogi publiczne i usuwanie klęsk żywiołowych, oraz Różne rozliczenia (14,7%).

Łącznie w roku 2024 na dofinansowanie zadań własnych realizowanych w ramach tych działów, przeznaczono 86,5% dotacji na inwestycyjne zadania własne gmin.

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

W 2024 r. dochody gmin z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zostały zrealizowane w wysokości 4 281 021 tys. zł, w tym dotacje na zadania bieżące zostały zrealizowane w wysokości 909 653 tys. zł, a na zadania inwestycyjne w wysokości 3 371 368 tys. zł. Dotacje na zadania bieżące stanowiły 21,2%, a na zadania inwestycyjne 78,8% otrzymanych środków.

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2024 r., w porównaniu do 2023 r. zmniejszyły się o 11,1%.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według ważniejszych działów, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	w tys. zł		%%		w tys. zł		%%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	4 814 457	5 231 584	4 281 021	81,8	88,9	1 003 397	909 653	90,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 661 222	807 138	693 148	85,9	41,7	69 074	47 171	68,3
Oświata i wychowanie	588 536	728 373	650 835	89,4	110,6	395 777	364 412	92,1
Administracja publiczna	266 045	646 505	602 826	93,2	226,6	163 326	161 698	99,0

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	w tys. zł			%%		w tys. zł		%%
	2	3	4	5	6	7	8	9
Transport i łączność	605 130	767 462	566 385	73,8	93,6	9 848	7 895	80,2
Rolnictwo i łowiectwo	397 217	637 990	424 614	66,6	106,9	2 744	2 511	91,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	283 786	233 992	194 492	83,1	68,5	20 642	14 975	72,5
Różne rozliczenia	48 061	235 223	190 504	81,0	396,4	16 331	14 050	86,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	28 038	241 722	154 266	63,8	550,2	6 535	2 936	44,9
Pomoc społeczna	103 310	135 520	129 608	95,6	125,5	112 382	109 332	97,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	131 346	140 336	128 626	91,7	97,9	114 373	104 851	91,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Z ogólnej kwoty tych dotacji, przekazane środki dotyczyły przede wszystkim realizacji zadań w następujących działach:

- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 693 148 tys. zł (16,2%),
- Oświata i wychowanie 650 835 tys. zł (15,2%),
- Administracja publiczna 602 826 tys. zł (14,1%),
- Transport i łączność 566 385 tys. zł (13,2%),
- Rolnictwo i łowiectwo 424 614 tys. zł (9,9%),
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 194 492 tys. zł (4,5%).

Łącznie, na realizację zadań w wyżej wymienionych działach, gminy otrzymały 3 132 300 tys. zł, tj. 73,1% wszystkich dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich.

Pozostałe dotacje celowe

Dochodami gmin są również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych,

- dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach, a ponadto środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (obejmujące m.in. środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych) oraz środki otrzymane z Funduszu Pomocy.

W 2024 r. udział tych dotacji w zrealizowanych przez gminy dochodach ogółem wynosił 11,9%, w tym środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 10,1%. Ogólna kwota otrzymanych przez gminy dotacji, o których mowa powyżej, wyniosła 24 115 322 tys. zł, w tym 20 313 782 tys. zł pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

W 2024 r. na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej gminom zostały przekazane dotacje w wysokości 104 142 tys. zł. Porozumienia z organami administracji rządowej dotyczyły głównie zadań zaliczanych do działów: Oświata i wychowanie (65,1%), Działalność usługowa (9,0%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (6,9%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (4,1%) oraz Kultura fizyczna (3,0%).

Na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przeznaczone dotacje w wysokości 799 463 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia, dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działów: Transport i łączność 369 064 tys. zł (46,2% tych dotacji), Oświata i wychowanie 182 897 tys. zł (22,9%), Rolnictwo i łowiectwo 67 696 tys. zł (8,5%) i Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 53 667 tys. zł (6,7%,).

Na zadania własne gminy otrzymały pomoc finansową z innych jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 1 030 713 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej były wydatkowane przede wszystkim na realizację zadań w następujących działach: Transport i łączność (31,3%), Kultura fizyczna (12,6%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (11,1%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (10,0%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (9,2%), Oświata i wychowanie (9,2%) oraz Rolnictwo i łowiectwo (8,9%).

Z państwowych funduszy celowych zostały przekazane do gmin dotacje na zadania własne w wysokości 441 132 tys. zł. Z powyższej kwoty 41 139 tys. zł przeznaczone było na zadania bieżące, zaś pozostała kwota dotacji w wysokości 399 993 tys. zł przeznaczona była na zadania inwestycyjne. W dotacjach otrzymanych przez gminy z funduszy celowych, największy udział miały dotacje w działach: Kultura fizyczna 212 334 tys. zł (48,1% tych dotacji), Oświata i wychowanie 84 492 tys. zł (19,2%), Transport i łączność

56 808 tys. zł (12,9%), Gospodarka mieszkaniowa 23 415 tys. zł (5,3%) oraz Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 19 864 tys. zł (4,5%).

W 2024 r. w dochodach budżetowych gmin ujęto również środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 20 313 782 tys. zł, z tego:

- na zadania bieżące – 177 095 tys. zł (0,9%),
- na zadania inwestycyjne – 20 136 687 tys. zł (99,1%).

W środkach na zadania inwestycyjne:

- 94,3% stanowią środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, w kwocie 18 993 748 tys. zł,
- 5,5% stanowią środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, w kwocie 1 110 323 tys. zł,
- 0,2% stanowi dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, w kwocie 32 616 tys. zł.

Z uwagi na ujmowanie znacznej części w/w środków w budżetach gmin w dziale Różne rozliczenia nie jest możliwe wskazanie kierunków ich wydatkowania.

W 2024 roku gminy otrzymały również dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach w wysokości 7 192 tys. zł, z czego kwota 6 105 tys. zł (84,9%) przeznaczona była na zadania inwestycyjne.

W 2024 r. w dochodach gmin ujęto również środki pochodzące z Funduszu Pomocy oraz inne środki na finansowanie lub dofinansowanie zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 1 418 898 tys. zł.

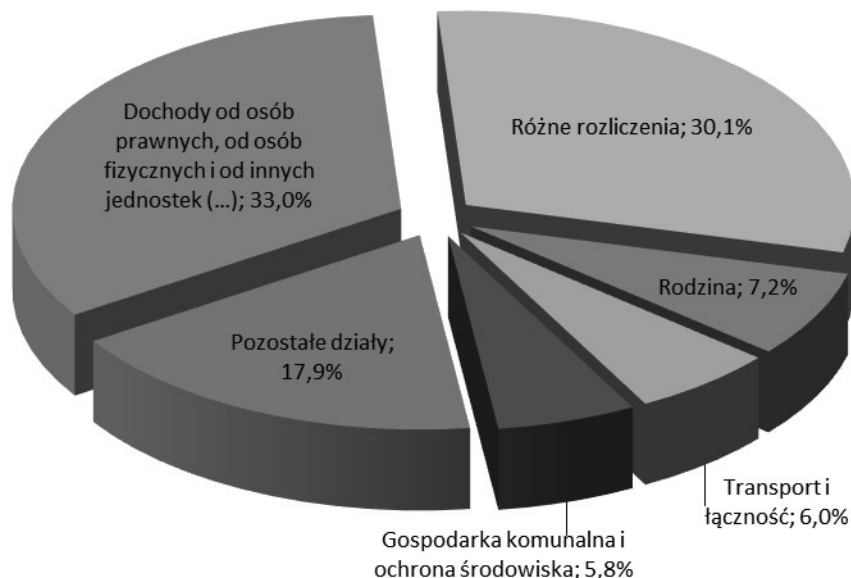
Dochody gmin według działów

W strukturze dochodów ogółem gmin w 2024 r. najistotniejszą pozycję zajmowały dochody w następujących działach:

- Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek, nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem 33,0%,
- Różne rozliczenia 30,1%,
- Rodzina 7,2%,
- Transport i łączność 6,0%,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 5,8%.

W strukturze dochodów ogółem gmin dochody w ww. działach stanowiły łącznie 82,1%.

STRUKTURA DOCHODÓW GMIN WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

Wykonanie dochodów gmin według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	7
DOCHODY OGÓŁEM w tym:	170 256 688	206 922 651	201 841 693	97,5	118,6
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	51 368 547	65 948 808	66 626 225	101,0	129,7
Różne rozliczenia	52 906 860	60 506 208	60 672 462	100,3	114,7
Rodzina	12 268 543	14 985 871	14 605 665	97,5	119,0
Transport i łączność	10 590 053	13 249 120	12 071 603	91,1	114,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	11 969 978	12 835 452	11 631 636	90,6	97,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem zostały wykonane w 101,0% planu. W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., dochody ogółem w tym dziale wzrosły o 29,7%.

W dziale tym ujmowane są m.in. wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (50,2% dochodów zrealizowanych w tym dziale) oraz wpływy z podatku od nieruchomości (32,7% dochodów).

W 2024 r. dochody w dziale Różne rozliczenia zostały wykonane w 100,3% planu. W dziale tym ujmowane są m.in. subwencje ogólne z budżetu państwa (87,4% dochodów zrealizowanych w tym dziale). W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., dochody ogółem w tym dziale wzrosły o 14,7%.

W dziale Rodzina ujmowane są m.in. dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami (92,7% dochodów zrealizowanych w tym dziale). W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., dochody ogółem w tym dziale wzrosły o 19,0%. W 2024 r. dochody w dziale Rodzina zostały wykonane w 97,5% planu.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów gmin według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych grup dochodów przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2023		2024	
	Gminy ogółem	w tym: Gminy wiejskie	Gminy ogółem	w tym: Gminy wiejskie
	w zł			
1	2	3	4	5
Dochody ogółem z tego:	6 703,67	7 074,34	7 969,01	8 238,13
Dochody własne	3 079,05	2 836,71	3 643,16	3 292,00
Dotacje ogółem	1 771,96	2 094,16	2 156,02	2 458,29
Subwencja ogólna	1 852,66	2 143,46	2 169,84	2 487,83

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Dochody ogółem w gminach w 2024 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 7 969,01 zł i były wyższe o 18,9% niż dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykonane w 2023 r.

Dochody ogółem w gminach wiejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 8 238,13 zł i były wyższe o 3,4% niż dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w kraju.

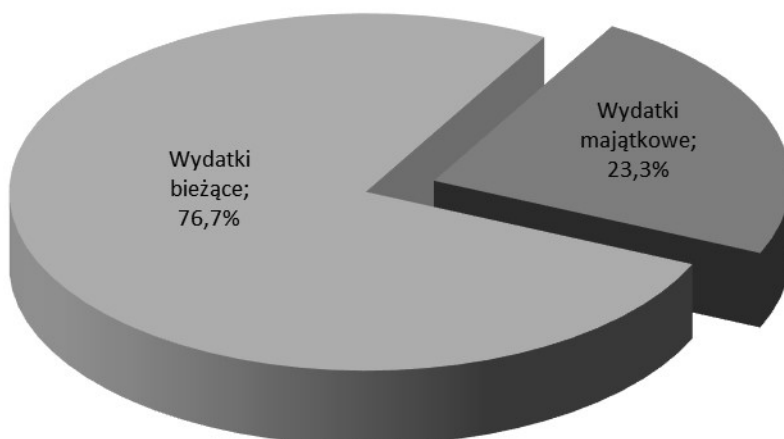
Dochody ogółem gminy o najwyższych dochodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 39 752,10 zł, a dochody w gminie o najniższych dochodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 5 424,40 zł.

Zestawienie dochodów na 1 mieszkańca w gminach, według województw, zaprezentowano w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki gmin

Wydatki ogółem gmin w 2024 r. zostały zrealizowane w wysokości 203 750 814 tys. zł, w tym wydatki majątkowe w wysokości 47 480 918 tys. zł.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM GMIN W 2024 R.

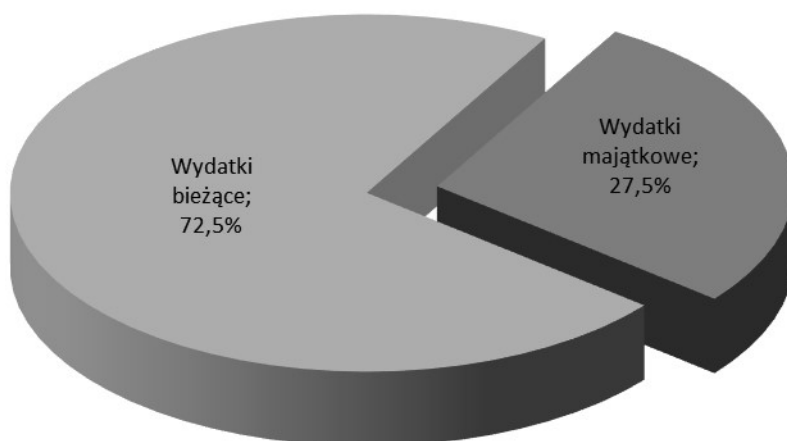

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki bieżące gmin w 2024 r. stanowiły 76,7% wydatków ogółem tych jednostek, natomiast w gminach wiejskich 72,5%.

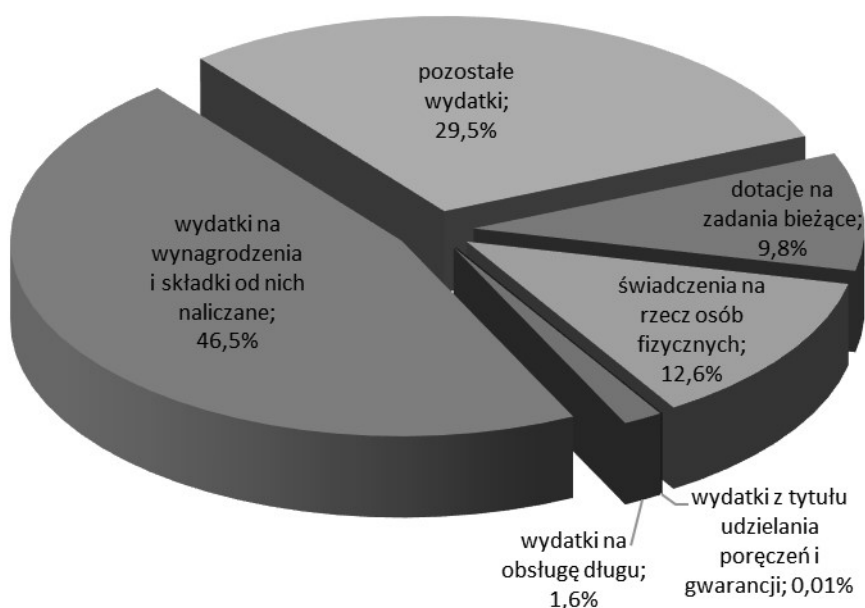
Wydatki majątkowe w strukturze wydatków gmin wiejskich były wyższe o 4,2 punktu procentowego od wydatków majątkowych w strukturze wydatków gmin ogółem.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM GMIN WIEJSKICH W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH GMIN W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., w strukturze wydatków bieżących gmin, udział wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane zwiększył się o 2,5 punktu procentowego, a udział świadczeń na rzecz osób fizycznych o 0,4 punktu procentowego, natomiast udział pozostałych wydatków zmniejszył się o 3,1 punktu procentowego.

Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków

Wydatki gmin ogółem oraz gmin wiejskich przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Wydatki ogółem, z tego:	180 989 005	222 880 527	203 750 814	91,4	112,6
- wydatki majątkowe	47 862 113	56 700 326	47 480 918	83,7	99,2
- wydatki bieżące	133 126 893	166 180 201	156 269 895	94,0	117,4
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Wydatki ogółem, z tego:	80 172 310	97 357 041	88 091 798	90,5	109,9
- wydatki majątkowe	24 446 294	28 844 703	24 243 369	84,0	99,2
- wydatki bieżące	55 726 016	68 512 338	63 848 429	93,2	114,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem gmin w 2024 r. zostały zrealizowane w wysokości 203 750 814 tys. zł i były o 12,6% wyższe, niż wydatki zrealizowane w 2023 r.

Wykonane w 2024 r. wydatki bieżące gmin były o 17,4% wyższe, niż wydatki bieżące zrealizowane w 2023 r.

Wydatki ogółem gmin wiejskich w 2024 r. zostały zrealizowane w wysokości 88 091 798 tys. zł i były o 9,9% wyższe, niż wydatki zrealizowane w 2023 r.

Wykonanie wydatków bieżących gmin wiejskich zwiększyło się o 14,6% w stosunku do wykonania tych wydatków w roku 2023.

Wydatki gmin według głównych kierunków ich rozdysponowania

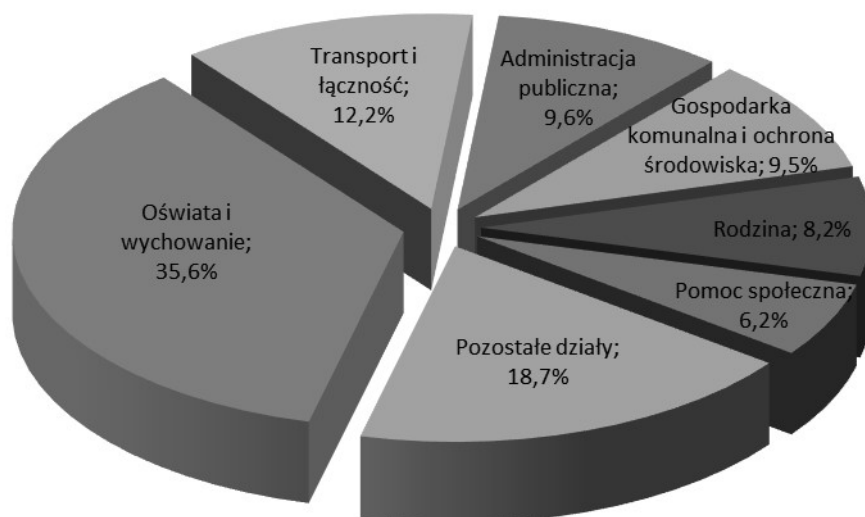
Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem, z tego:	180 989 005	222 880 527	203 750 814	91,4	100,0	112,6
- Wydatki majątkowe, w tym:	47 862 113	56 700 326	47 480 918	83,7	23,3	99,2
- wydatki na inwestycje	45 901 853	54 926 873	45 861 419	83,5	22,5	99,9
- Wydatki bieżące, z tego:	133 126 893	166 180 201	156 269 895	94,0	76,7	117,4
- wydatki jednostek budżetowych, z tego:	101 895 282	127 251 091	118 685 048	93,3	58,3	116,5

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
- wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	58 513 571	75 262 728	72 663 393	96,5	35,7	124,2
- pozostałe wydatki	43 381 711	51 988 363	46 021 655	88,5	22,6	106,1
- dotacje na zadania bieżące	12 419 891	15 657 967	15 266 371	97,5	7,5	122,9
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	16 245 319	20 467 645	19 763 497	96,6	9,7	121,7
- wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	1 600	56 660	1 456	2,6	0,0	91,0
- wydatki na obsługę długu	2 564 801	2 746 838	2 553 524	93,0	1,3	99,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki według działów

STRUKTURA WYDATKÓW GMIN WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze działowej wydatków gmin przeważały wydatki w działach:

Oświata i wychowanie – 35,6%, Transport i łączność – 12,2%, Administracja publiczna – 9,6%, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 9,5%, Rodzina - 8,2%, Pomoc społeczna – 6,2%.

Wydatki w ww. działach stanowiły razem 81,3% wydatków ogółem.

Wykonanie i dynamika wydatków gmin według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM w tym:	180 989 005	222 880 527	203 750 814	91,4	112,6
Oświata i wychowanie	59 613 683	76 040 178	72 497 254	95,3	121,6
Transport i łączność	22 672 345	27 966 014	24 806 044	88,7	109,4
Administracja publiczna	17 481 517	21 278 588	19 584 024	92,0	112,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	19 578 571	22 172 468	19 293 150	87,0	98,5
Rodzina	13 845 715	17 283 033	16 643 679	96,3	120,2
Pomoc społeczna	9 331 057	13 618 962	12 733 454	93,5	136,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. największą kwotę wydatków budżetowych gminy zrealizowały w dziale Oświata i wychowanie, przy czym 40,3% tej kwoty przeznaczono na wydatki na wynagrodzenia osobowe nauczycieli oraz 11,3% na wynagrodzenia osobowe pozostałych pracowników. W stosunku do roku poprzedniego wydatki ogółem w tym dziale wzrosły o 21,6%. Wydatki w tym dziale wykonano w 95,3% planu.

W dziale Transport i łączność wydatki zostały zrealizowane w 88,7% planu. Były to w 39,5% wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych oraz w 30,7% wydatki poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych. W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., wydatki ogółem w tym dziale wzrosły o 9,4%.

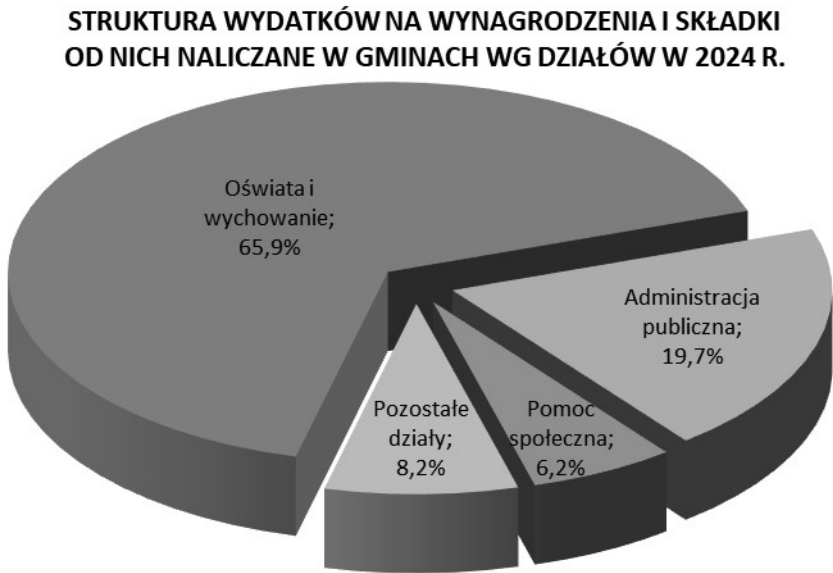
W dziale Administracja publiczna wydatki ogółem w 2024 r. wyniosły 19 584 024 tys. zł, przy czym 56,7% tej kwoty przeznaczono na wynagrodzenia osobowe pracowników oraz 9,7% na składki na ubezpieczenia społeczne. W stosunku do roku poprzedniego wydatki ogółem w tym dziale wzrosły o 12,0%. Wydatki w tym dziale wykonano w 92,0% planu.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków gmin w 2024 roku według działów zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

W 2024 r. wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równowazącą subwencji ogólnej dla gmin, dokonało 91 gmin w wysokości 404 019 020 zł, co stanowi 100% kwoty planowanej.

Wykaz gmin dokonujących wpłat do budżetu państwa w 2024 roku zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. wydatki gmin na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w trzech działach, tj. Oświata i wychowanie, Administracja publiczna oraz Pomoc społeczna, stanowiły 91,8% ogółu wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane.

Gminy wykonały wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w wysokości 72 663 393 tys. zł.

Wykonanie wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane gmin według ważniejszych działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	58 513 571	75 262 728	72 663 393	96,5	124,2
Oświata i wychowanie	37 654 436	49 292 239	47 905 389	97,2	127,2
Administracja publiczna	12 314 083	14 947 417	14 315 721	95,8	116,3
Pomoc społeczna	3 698 111	4 767 956	4 533 743	95,1	122,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. 65,9% wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane gmin stanowiły wydatki w dziale Oświata i wychowanie.

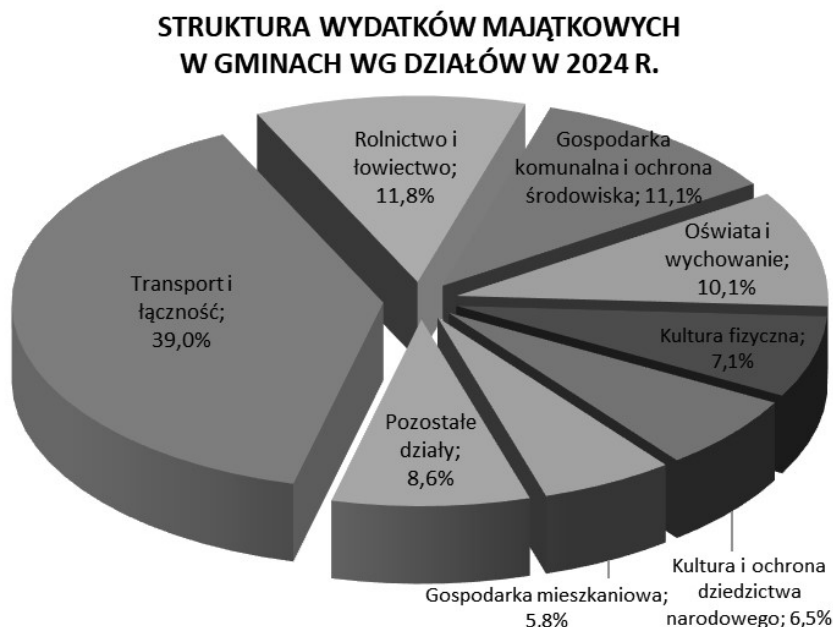
Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w dziale Administracja publiczna stanowiły 19,7% wydatków gmin na wynagrodzenia i składki od nich naliczane.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w poszczególnych działach w 2024 roku zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki majątkowe według działów

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych w gminach na wydatki majątkowe dotyczyła działów Transport i łączność (39,0%), Rolnictwo i łowiectwo (11,8%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (11,1%), Oświata i wychowanie (10,1%), Kultura fizyczna (7,1%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (6,5%) i Gospodarka mieszkaniowa (5,8%).

Wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 91,4% wydatków majątkowych ogółem gmin.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

Wykonanie i dynamika wydatków majątkowych gmin według ważniejszych działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	47 862 113	56 700 326	47 480 918	83,7	99,2
Transport i łączność	17 394 292	21 111 229	18 535 128	87,8	106,6
Rolnictwo i łowiectwo	5 250 104	6 811 711	5 618 847	82,5	107,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6 877 452	6 722 966	5 261 768	78,3	76,5
Oświata i wychowanie	5 464 766	5 611 945	4 806 189	85,6	87,9
Kultura fizyczna	2 809 356	3 899 559	3 373 078	86,5	120,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 420 292	3 795 937	3 080 222	81,1	127,3
Gospodarka mieszkaniowa	3 387 295	3 363 326	2 756 722	82,0	81,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. gminy zrealizowały wydatki majątkowe w wysokości 47 480 918 tys. zł.

Wśród wyżej wymienionych ważniejszych działów realizacja planu wydatków majątkowych kształtowała się na poziomie od 78,3% w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska do 87,8% w dziale Transport i łączność.

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., wydatki majątkowe w dziale Transport i łączność wzrosły o 6,6%.

Najwyższa dynamika wydatków majątkowych wśród wyżej wymienionych ważniejszych działów wystąpiła w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (127,3%) oraz w dziale Kultura fizyczna (120,1%).

Zestawienie wydatków majątkowych i inwestycyjnych gmin według województw przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach, według głównych kierunków ich rozdysponowania prezentuje tabela poniżej

Wyszczególnienie	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)			
	2023		2024	
	Gminy ogółem	w tym: gminy wiejskie	Gminy ogółem	w tym: gminy wiejskie
1	2	3	4	5
Wydatki ogółem z tego:	7 126,24	7 568,73	8 044,39	8 311,70
Wydatki majątkowe	1 884,52	2 307,87	1 874,62	2 287,43
Wydatki bieżące	5 241,72	5 260,86	6 169,77	6 024,27

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2023 r.

Wydatki ogółem, w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach w 2024 r. wyniosły 8 044,39 zł i były o 12,9% wyższe niż w 2023 r.

W 2024 r. wydatki bieżące gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca były, w porównaniu z rokiem poprzednim, wyższe o 17,7%, natomiast wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca zmalały o 0,5%.

W 2024 r. najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie wyniosły 47 661,10 zł, a najniższe 5 091,10 zł.

Zestawienie wydatków na 1 mieszkańca w 2024 r. w gminach, w układzie wojewódzkim, zaprezentowano w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wynik budżetów gmin

W 2024 r. budżety gmin zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 1 909 121 tys. zł, przy planowanym deficycie w kwocie 15 957 876 tys. zł.

Wynik gmin w latach 2023-2024

Wyszczególnienie	Wynik gmin		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024
	tys. zł		
1	2	3	4
Gminy ogółem,	-10 732 317	-15 957 876	-1 909 121
w tym: Gminy wiejskie	-5 236 905	-7 443 947	-779 782

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Nadwyżkę budżetową wypracowało 1 014 gmin, tj. 42,1% ogólnej liczby gmin. W gminach wiejskich nadwyżkę budżetową wypracowało 618 jednostek, tj. 42,2% gmin wiejskich.

Liczbę gmin, z uwzględnieniem zrealizowanego przez nie wyniku w 2024 r., przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Gminy	
	Ogółem	w tym: wiejskie
	w zł	
1	2	3
Gminy ogółem	2 411	1 464
Gminy z nadwyżką budżetową	1 014	618
Gminy z deficytem budżetowym	1 397	846
Udział gmin deficytowych w ogólnej liczbie gmin dla danej kategorii gmin (w %)	57,9	57,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

Deficyt wystąpił w 1 397 gminach, tj. 57,9% ogólnej liczby gmin. W gminach wiejskich deficyt wystąpił w 846 jednostkach, tj. 57,8% gmin wiejskich.

Liczbę gmin, według relacji wyniku do ich dochodów w 2024 r., przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów gmin					
	Razem	poniżej 5%	5%-10%	10%-15%	15%-20%	powyżej 20%
Gminy z nadwyżką budżetową	1 014	668	252	65	18	11
Gminy z deficytem budżetowym	1 397	786	381	133	65	32

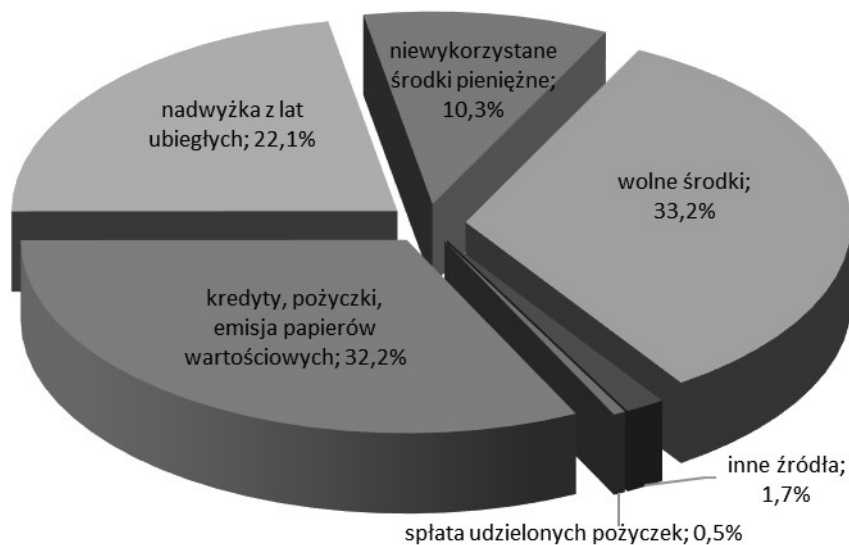
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

Wśród gmin, które wypracowały nadwyżkę w 2024 r., najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji wyniku do dochodów poniżej 5%. Wśród gmin, których budżety zamknęły się deficytem, najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji deficytu do dochodów poniżej 5%.

Przychody i rozchody budżetów gmin

W 2024 r. gminy ogółem osiągnęły przychody w łącznej kwocie 27 022 380 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 5 834 386 tys. zł.

STRUKTURA PRZYCHODÓW GMIN W 2024 R.

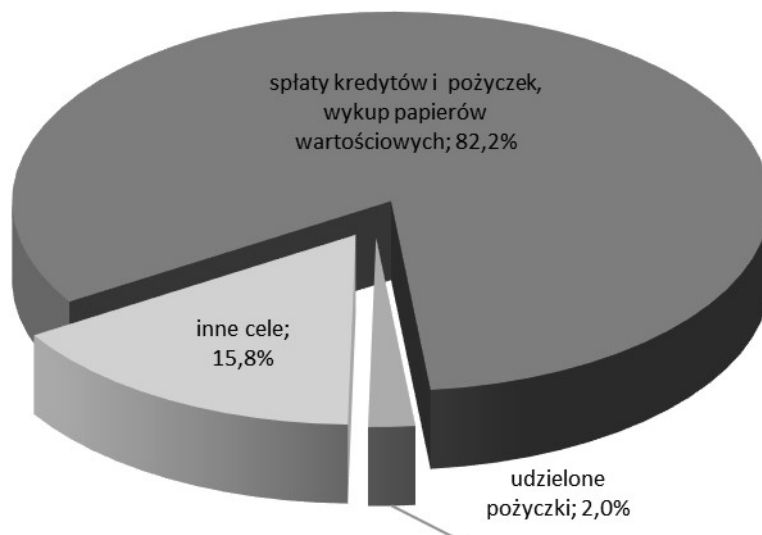

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. gminy wykazały największe przychody z tytułu wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, co stanowiło 33,2% przychodów ogółem.

Przychody gmin z tytułu kredytów, pożyczek oraz emisji papierów wartościowych w 2024 roku stanowiły 32,2% przychodów ogółem.

STRUKTURA ROZCHODÓW GMIN W 2024 R.

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

W rozchodach gmin największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych, które stanowiły 82,2% rozchodów ogółem.

W 2024 r. przychody gmin z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych wyniosły 8 696 454 tys. zł, natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych wyniosły 4 797 602 tys. zł.

W 2024 r. gminy wiejskie osiągnęły przychody w łącznej kwocie 12 877 987 tys. zł. W tej kwocie przychody z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych stanowiły 27,1%.

Gminy wiejskie wykonały rozchody w łącznej kwocie 2 498 163 tys. zł. W strukturze rozchodów gmin wiejskich, spłaty kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych stanowiły 79,3% rozchodów.

Zobowiązania według tytułów dłużnych gmin

W 2024 r. zadłużenie ogółem gmin wyniosło 42 684 738 tys. zł.

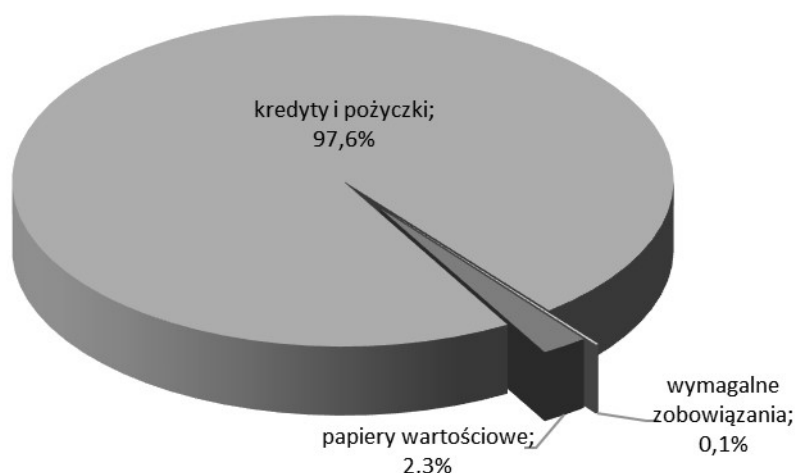
Zobowiązania gmin ogółem, w tym gmin wiejskich przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2023	2024	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Gminy ogółem,	38 824 386	42 684 738	109,9
w tym: Gminy wiejskie	14 116 773	15 362 332	108,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., zadłużenie ogółem gmin było wyższe o 9,9%, a gmin wiejskich było wyższe o 8,8%. W 2024 r. w strukturze zadłużenia gmin największy udział (97,6%) stanowiły zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek.

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ GMIN W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2024 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania gmin według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2023	2024	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych, z tego:	38 824 386	42 684 738	109,9
Papiery wartościowe	965 281	968 969	100,4
w tym: długoterminowe	964 981	968 969	100,4
Kredyty i pożyczki	37 794 758	41 655 199	110,2
w tym: długoterminowe	37 586 099	41 443 861	110,3
Przyjęte depozyty	1 500	1 500	100,0
Wymagalne zobowiązania	62 847	59 070	94,0
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	39 210	35 733	91,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Kwota kredytów i pożyczek, które stanowią najistotniejszą pozycję w strukturze zadłużenia, zwiększyła się o 10,2% w stosunku do roku 2023.

W 2024 r. zadłużenie wystąpiło w 2 248 gminach, a udział zadłużenia gmin w dochodach ogółem gmin wynosił 21,1%.

Udział zobowiązań ogółem po wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem gmin w 2024 r. wynosił 20,2%.

Zadłużenie po wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 2 216 gminach, tj. 91,9% gmin.

Liczbę gmin wg poziomu zadłużenia po odliczeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w relacji do wykonanych dochodów tych jednostek prezentuje poniższa tabela:

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2023	2 411	2 244	714	634	403	264	139	52	38
2024	2 411	2 216	748	604	427	248	125	32	32

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów gmin za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Liczba gmin o zadłużeniu do 40% dochodów ogółem stanowiła 91,5% gmin zadłużonych.

Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych

Zgodnie z art. 9 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych samorządowe zakłady budżetowe są zaliczone do sektora finansów publicznych.

Samorządowe zakłady budżetowe mogą realizować zadania własne jednostek samorządu terytorialnego w zakresie określonym w art. 14 ww. ustawy.

W formie zakładów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego mogły realizować zadania własne w zakresie:

- gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi,
- dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- kultury fizycznej i sportu, w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- utrzymywania różnych gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt, w tym w szczególności prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony poza miejscem naturalnego występowania,
- cmentarzy.

Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	3 209 454	3 436 169	3 484 165	101,4	108,6
- w tym: dotacje z budżetu	402 457	451 371	438 018	97,0	108,8
Koszty	3 190 027	3 413 874	3 438 806	100,7	107,8
Podatek dochodowy od osób prawnych	5 813	5 724	9 815	171,5	168,8
Wpłaty do budżetu gmin	20 217	8 603	36 018	418,7	178,2

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych w 2024 r. wyniosły 3 484 165 tys. zł, w tym dotacje z budżetu wyniosły 438 018 tys. zł.

Plan przychodów został zrealizowany w 101,4%, a dotacji w 97,0%.

Koszty gminnych zakładów budżetowych wyniosły 3 438 806 tys. zł, a wpłaty do budżetu gmin wyniosły 36 018 tys. zł przy zaplanowanej kwocie wpłat 8 603 tys. zł.

W 2024 r., koszty gminnych zakładów budżetowych w relacji do 2023 r. były wyższe o 7,8%. W stosunku do 2023 r. wpłaty gminnych zakładów budżetowych do budżetów gmin zwiększyły się o 78,2%.

Dane ze sprawozdań rocznych gmin za 2024 r. z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych wskazują, że w gminach, w formie samorządowego zakładu budżetowego realizowano głównie zadania z zakresu Gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (34,3% przychodów ogółem), Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę (16,8% przychodów ogółem), Gospodarki mieszkaniowej (15,1% przychodów ogółem) oraz Kultury fizycznej (7,9% przychodów ogółem).

Przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	3 209 454	3 436 169	3 484 165	101,4	108,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 097 452	1 301 670	1 195 855	91,9	109,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	519 680	643 744	586 097	91,0	112,8
Gospodarka mieszkaniowa	494 496	573 850	526 222	91,7	106,4
Kultura fizyczna	257 243	296 562	276 098	93,1	107,3

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów ogółem samorządowych zakładów budżetowych największy udział zanotowano w działach: Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (42,9% kosztów ogółem), Gospodarka mieszkaniowa (14,8% kosztów ogółem), Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (10,4% kosztów ogółem) oraz Kultura fizyczna (7,9% kosztów ogółem).

Koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	3 190 027	3 413 874	3 438 806	100,7	107,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 357 494	1 603 270	1 476 437	92,1	108,8
Gospodarka mieszkaniowa	472 759	562 739	508 545	90,4	107,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz	339 463	414 094	358 909	86,7	105,7
Kultura fizyczna	251 987	293 317	272 926	93,0	108,3

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych gminnych samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się z 30 668 tys. zł na początku roku do 30 622 tys. zł na koniec roku, tj. o 0,1%.

Wydzielony rachunek dochodów gminnych jednostek budżetowych

Zgodnie z art. 223 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych samorządowe jednostki budżetowe prowadzące działalność określoną w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe gromadzą na wydzielonym rachunku dochody określone w uchwale przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, pochodzące w szczególności:

- ze spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej,
- z odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie albo użytkowaniu jednostki budżetowej,
- z działalności polegającej na świadczeniu usług w ramach kształcenia zawodowego w przypadku jednostek budżetowych prowadzących kształcenie zawodowe.

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa w szczególności:

- jednostki budżetowe, które gromadzą dochody,
- źródła, z których dochody są gromadzone na rachunku,
- przeznaczenie dochodów, z tym, że dochody wraz z odsetkami nie mogą być przeznaczone na finansowanie wynagrodzeń osobowych,
- sposób i tryb sporządzania planu finansowego dochodów i wydatków nimi finansowanych, dokonywania zmian w tym planie oraz ich zatwierdzania.

Wydatki z rachunku mogą być dokonywane do wysokości kwot zgromadzonych dochodów, w ramach planu finansowego. Środki finansowe pozostające na rachunku na dzień

31 grudnia roku budżetowego podlegają odprowadzeniu na rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 5 stycznia następnego roku.

W ramach wydzielonych rachunków dochodów, o których mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych, gminy zrealizowały w 2024 r. dochody w wysokości 584 243 tys. zł. W stosunku do planu dochody gmin zostały wykonane w 81,8%.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	535 580	714 001	584 243	81,8	109,1
Wydatki	535 648	714 673	584 130	81,7	109,1
w tym: wpłaty do budżetu	7 335	5 074	8 930	176,0	121,7

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. zrealizowane wydatki z rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych wyniosły 584 130 tys. zł i były niższe o 18,3% w stosunku do wydatków planowanych na 2024 r. oraz wyższe o 9,1% w stosunku do wydatków wykonanych w 2023 r.

Na koniec 2024 r. stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 2 522 tys. zł do kwoty 2 578 tys. zł, tj. o 2,2%.

III. Wykonanie budżetów powiatów

W 2024 r. powiaty zrealizowały dochody ogółem w wysokości 55 596 896 tys. zł, a wydatki w wysokości 54 925 539 tys. zł.

Budżety powiatów zamknęły się nadwyżką w wysokości 671 357 tys. zł, przy planowanym deficycie 3 081 071 tys. zł.

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów powiatów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	45 275 543	55 830 853	55 596 896	99,6	122,8
Wydatki	46 836 239	58 911 924	54 925 539	93,2	117,3
Wynik	-1 560 696	-3 081 071	671 357	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

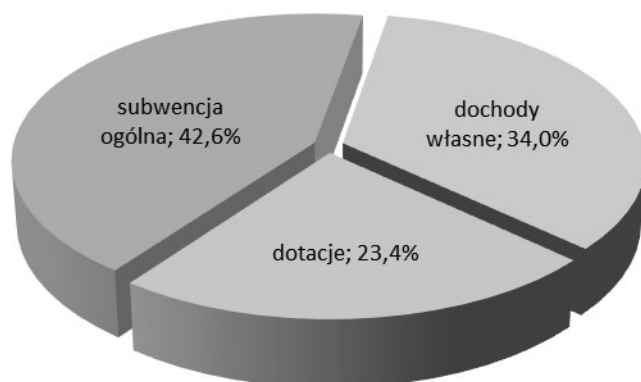
Dochody powiatów

W 2024 r. powiaty wykonały dochody ogółem w wysokości 55 596 896 tys. zł i w porównaniu do 2023 r. były wyższe o 22,8%.

W 2024 roku, w strukturze dochodów ogółem powiatów dochody własne stanowiły 34,0%, subwencja ogólna 42,6%, a dotacje 23,4%.

W 2024 roku, w stosunku do roku 2023, w dochodach ogółem powiatów zmniejszył się udział dotacji o 2,9 punktu procentowego natomiast udział subwencji ogólnej wzrósł o 2,1 punktu procentowego oraz udział dochodów własnych wzrósł o 0,8 punktu procentowego. Powyższa zmiana struktury dochodów budżetowych powiatów wynika w szczególności z różnych form przekazywania z budżetu państwa do jednostek samorządu terytorialnego dodatkowych środków. W 2023 r. budżety powiatów zostały zasilone uzupełnieniem subwencji ogólnej, natomiast w 2024 r. wpływami z dodatkowego udziału w PIT oraz uzupełnieniem subwencji ogólnej.

STRUKTURA DOCHODÓW POWIATÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody własne powiatów zostały wykonane w 102,4% planu, dotacje w 94,0% planu, a subwencja ogólna w 100,6% wysokości planu po zmianach ujętego w budżetach powiatów.

W porównaniu do 2023 r., najbardziej wzrosła subwencja ogólna - o 29,2%, dochody własne powiatów zwiększyły się o 25,8%, natomiast dotacje ogółem wzrosły o 9,3%.

Dochody powiatów według źródeł ich pochodzenia przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM	45 275 543	55 830 853	55 596 896	99,6	100,0	122,8
Razem dochody własne, z tego:	15 028 757	18 461 413	18 898 771	102,4	34,0	125,8
podatek dochodowy od osób fizycznych	5 780 456	8 779 840	8 920 468	101,6	16,0	154,3
podatek dochodowy od osób prawnych	475 133	596 375	597 024	100,1	1,1	125,7
dochody z majątku	357 988	392 786	358 725	91,3	0,6	100,2
pozostałe dochody	8 415 180	8 692 411	9 022 554	103,8	16,2	107,2
Dotacje ogółem z tego:	11 890 153	13 813 808	12 990 090	94,0	23,4	109,3
Dotacje celowe	10 782 622	12 365 925	11 679 963	94,5	21,0	108,3

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	1 107 531	1 447 883	1 310 127	90,5	2,4	118,3
Subwencja ogólna	18 356 633	23 555 632	23 708 035	100,6	42,6	129,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. dochody z tytułu udziału powiatów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) zostały zrealizowane w wysokości 8 920 468 tys. zł, w tym dodatkowe dochody z tego tytułu w wysokości 909 299 tys. zł.

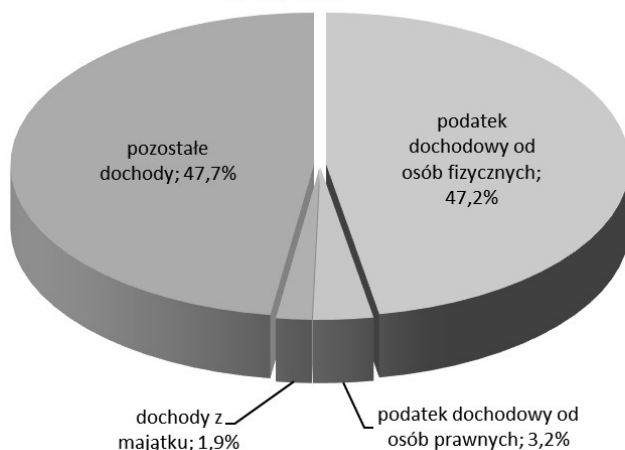
Dochody powiatów z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT przekazane w 2024 r., w porównaniu z dochodami przekazanymi w roku 2023, były wyższe o 54,3%.

W 2024 r. dochody z tytułu udziału powiatów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) zostały zrealizowane w wysokości 597 024 tys. zł, tj. o 25,7% wyższej niż w 2023 r.

Ponadto, w 2024 r. powiaty otrzymały dodatkowe dochody z tytułu uzupełnienia subwencji ogólnej w kwocie 348 040 tys. zł.

W 2024 r. pozostałe dochody w strukturze dochodów ogółem stanowiły 16,2% i były niższe o 2,4 punktów procentowych w porównaniu do 2023 r.

STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH POWIATÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

W powiatach najistotniejszym źródłem dochodów własnych były pozostałe dochody (47,7% dochodów własnych), obejmujące w szczególności wpływy z usług, środki na dofinansowanie własnych inwestycji powiatów, pozyskane z innych źródeł oraz środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących powiatów, pozyskane z innych źródeł. W porównaniu do 2023 r. ich udział zmniejszył się o 8,3 punktu procentowego.

Kolejnym źródłem dochodów własnych mającym bardzo duży wpływ na poziom dochodów własnych powiatów były dochody z tytułu udziału powiatów we wpływach z PIT (47,2%) i w porównaniu do 2023 r. ich udział w dochodach własnych zwiększył się o 8,7 punktu procentowego.

Niewielki udział w strukturze dochodów własnych powiatów w 2024 r. miały dochody z tytułu udziału we wpływach z CIT oraz dochody z majątku, które wyniosły odpowiednio 3,2% i 1,9%. W porównaniu z rokiem 2023, wpływy powiatów z tytułu udziału w CIT zwiększyły się o 0,1 punktu procentowego, natomiast dochody z majątku spadły o 0,5 punktu procentowego.

Subwencja ogólna

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wszystkie powiaty otrzymały z budżetu państwa subwencję ogólną. Subwencja ogólna dla powiatu składała się z części: oświatowej, wyrównawczej, równoważącej i rozwojowej.

W 2024 r. - według danych Ministerstwa Finansów - na rachunki powiatów przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 23 026 513 tys. zł, z tego z tytułu:

– części oświatowej subwencji ogólnej	-	17 187 094 tys. zł,
– części wyrównawczej subwencji ogólnej	-	4 272 721 tys. zł,
– części równoważącej subwencji ogólnej	-	1 132 571 tys. zł,
– części rozwojowej subwencji ogólnej	-	434 127 tys. zł.

Oznacza to, że na rachunki powiatów przekazano 100,0% środków zaplanowanych w budżecie państwa na ten cel.

Stosownie do art. 22 ww. ustawy, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów składała się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej.

Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały powiaty, w których dochód podatkowy na jednego mieszkańca w powiecie był niższy od średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca wszystkich powiatów (435,63 zł).

Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały powiaty, w których wskaźnik bezrobocia w powiecie, obliczony jako iloraz stopy bezrobocia w powiecie i stopy bezrobocia w kraju, był wyższy od 1,10. Im wyższy był ten wskaźnik, tym wyższa była kwota uzupełniająca w przeliczeniu na jednego mieszkańca danego powiatu.

W 2024 r. część wyrównawczą otrzymało 290 powiatów.

Część równoważącą subwencji ogólnej otrzymało 314 powiatów, po dokonaniu podziału na podstawie art. 23a wyżej wymienionej ustawy, tj. między powiaty:

- z uwzględnieniem wydatków na rodziny zastępcze wykonanych w 2022 r., które w roku tym nie były objęte obowiązkiem dokonywania wpłat do budżetu państwa, lub dla których taka wpłata ustalona była w kwocie niższej od 1 000 000 zł,
- w których nie działał powiatowy urząd pracy, a zadania tej jednostki realizowane były przez inny powiat,
- w których długość dróg powiatowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu była wyższa od średniej długości dróg powiatowych w kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca w kraju,
- w których kwota planowanych dochodów powiatu na 2024 r., ustalona jako suma części wyrównawczej subwencji ogólnej i poszczególnych kwot części równoważącej subwencji ogólnej, pomniejszona o planowaną kwotę wpłaty do budżetu państwa, była niższa od kwoty planowanych dochodów powiatu na 2023 r., obliczonych w analogiczny sposób.

W 2024 r., na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, z rezerwy subwencji ogólnej na rachunki budżetów powiatów została przekazana kwota 125 327 tys. zł, z przeznaczeniem na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych powiatowych, obejmujących budowę lub przebudowę obiektów inżynierskich, a także zadań inwestycyjnych obejmujących budowę lub przebudowę ciągów drogowych, przebiegających przez obszar co najmniej dwóch jednostek samorządowych (powiatów, województw). Rezerwa ta została rozdysponowana między 55 powiatów, w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ponadto w 2024 r. powiaty otrzymały dodatkowe środki, w wysokości 556 195 tys. zł, jako uzupełnienie dochodów.

Kwota 208 155 tys. zł, stanowiąca rezerwę subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, została rozdysponowana między 24 powiaty, które w wyniku powodzi, jaka miała miejsce we wrześniu 2024 r., poniosły straty w majątku samorządowym, w sposób uzgodniony z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Pozostałe środki w wysokości 348 040 tys. zł zostały przekazane 250 powiatom na podstawie art. 31a ust. 1 pkt 2 oraz ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024.

Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Część oświatowa subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych realizowanych w 2024 r., o której poinformowano powiaty po ogłoszeniu ustawy budżetowej, przekazana została w wysokości 17 143 881 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2024” przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysonował dla poszczególnych powiatów środki w wysokości 43 465 tys. zł (9,7 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2024 r. – w kwocie 7 820 tys. zł;
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 3 176 tys. zł;
- 3) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków działania żywiołów w budynkach publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 25 907 tys. zł;
- 4) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli zwalnianych w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. ustawy - Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 1 139 tys. zł;
- 5) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przechodzących

na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela – w kwocie 1 198 tys. zł;

- 6) dofinansowanie doposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 3 773 tys. zł;
- 7) dofinansowanie doposażenia pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach – w kwocie 452 tys. zł.

Na rachunki powiatów, według stanu na 31 grudnia 2024 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 17 187 094 tys. zł.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2024, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

W roku 2024 na rachunki powiatów przekazane zostały także środki z Funduszu Pomocy z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy w łącznej wysokości 288 579 tys. zł.

Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

Dochody z tytułu dotacji, w tym dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zostały zrealizowane przez powiaty w wysokości 12 990 090 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje i środki przeznaczone na zadania bieżące zrealizowano w kwocie 6 974 551 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków

- zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej wykonano w kwocie 5 555 497 tys. zł,
- b) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 422 210 tys. zł,
- c) dotacje celowe na zadania bieżące z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 207 414 tys. zł,
- d) dotacje z państwowych funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 33 392 tys. zł,
- e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 47 472 tys. zł,
- f) środki otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy 708 450 tys. zł,
- g) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 116 tys. zł,
- 2) dotacje i środki przeznaczone na zadania inwestycyjne zrealizowano w kwocie 6 015 539 tys. zł, z tego:
- a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 1 118 660 tys. zł,
- b) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 77 574 tys. zł,

- c) dotacje celowe na zadania inwestycyjne z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 678 557 tys. zł,
- d) dotacje z państwowych funduszy celowych zrealizowano w wysokości 70 934 tys. zł,
- e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 4 069 110 tys. zł,
- f) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach zrealizowano w wysokości 704 tys. zł.

W łącznej kwocie zrealizowanych dotacji, na dotacje na zadania bieżące przypadała kwota 6 974 551 tys. zł, co stanowiło 53,7% otrzymanych przez powiaty dotacji. Dotacje na zadania inwestycyjne łącznie wyniosły 6 015 539 tys. zł i stanowiły 46,3% łącznej kwoty dotacji.

W zrealizowanych przez powiaty w 2024 r. dochodach ogółem, dotacje stanowiły 23,4%, z tego:

- dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich – 2,4%,
- dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań powiatów (własne, z zakresu administracji rządowej oraz realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej) – 9,6%,
- dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego – 1,6%,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego – 0,9%,
- dotacje z funduszy celowych – 0,2%,
- środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 7,4%,
- dotacje otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy – 1,3%.

Wykonanie przez powiaty dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie	w tym:	Wykonanie	w tym:	Dynamika	
	2023	bieżące	2024	bieżące	(4:2)	(5:3)
	(w tys. zł)				(w %%)	
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem, z tego:	11 890 153	6 250 636	12 990 090	6 974 551	109,3	111,6
przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	1 107 531	468 886	1 310 127	534 027	118,3	113,9
na zadania z zakresu administracji rządowej	3 303 113	3 168 774	3 969 285	3 798 514	120,2	119,9
na zadania własne	1 202 153	995 555	1 290 369	1 122 275	107,3	112,7
w tym: na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej z budżetu państwa w ramach programów rządowych	0	0	0	0		
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	104 279	98 558	104 376	100 681	100,1	102,2
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	461 519	388 414	499 784	422 210	108,3	108,7
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	938 707	182 010	885 971	207 414	94,4	114,0
z funduszy celowych	127 814	31 221	104 326	33 392	81,6	107,0
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach	1 588	598	820	116	51,6	19,4
środki otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (m.in. z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych)	3 739 051	12 222	4 116 582	47 472	110,1	388,4
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków (*)	904 398	904 398	708 450	708 450	78,3	78,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W roku 2024 w porównaniu do 2023 r. dotacje dla powiatów zwiększyły się o 9,3%. Największy wzrost można zaobserwować w przypadku dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej (20,2%) oraz dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (18,3%).

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami zostały zrealizowane przez powiaty w wysokości 3 969 285 tys. zł.

W ogólnej kwocie dochodów wykonanych przez powiaty w 2024 roku, dotacje te stanowiły 7,1%, z tego dotacje na zadania bieżące – 6,8%, a na zadania inwestycyjne – 0,3%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w 2024 r., według wybranych ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)				%%	(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	3 303 113	3 993 099	3 969 285	99,4	120,2	3 821 863	3 798 514	99,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 191 144	2 700 687	2 699 536	100,0	123,2	2 541 044	2 540 096	100,0
Działalność usługowa	362 730	410 538	408 272	99,4	112,6	407 290	405 041	99,4
Pomoc społeczna	275 510	317 033	314 352	99,2	114,1	315 886	313 259	99,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	158 573	195 173	193 847	99,3	122,2	195 173	193 847	99,3
Gospodarka mieszkaniowa	157 821	174 748	165 977	95,0	105,2	174 287	165 626	95,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami dla powiatów wzrosły o 20,2% w stosunku do roku 2023.

W strukturze wykonania dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej dominowały dotacje na zadania bieżące, których udział wyniósł 95,7% ogólnej kwoty.

W strukturze dotacji na zadania bieżące, największy udział miały dotacje w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (66,9%), w dziale Działalność usługowa (10,7%), w dziale Pomoc społeczna (8,2%) oraz Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (5,1%). Łącznie na zadania bieżące realizowane w tych działach przekazano dotacje w kwocie 3 452 243 tys. zł, co stanowiło 90,9% zrealizowanych dotacji na zadania bieżące.

W ramach dotacji na realizację zadań inwestycyjnych z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, przekazano powiatom ogółem 170 771 tys. zł, w tym najwięcej w następujących działach:

- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 159 440 tys. zł (co stanowiło 93,4% ogółu tych dotacji)
- Ochrona zdrowia – 5 381 tys. zł (3,2%),
- Działalność usługowa – 3 231 tys. zł (1,9%).

Udział dotacji celowych na realizowane przez powiaty zadania z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach w 2024 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	95,7	4,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	68,0	66,9	93,4	100,0	94,1	5,9
Działalność usługowa	10,3	10,7	1,9	100,0	99,2	0,8
Pomoc społeczna	7,9	8,2	0,6	100,0	99,7	0,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4,9	5,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Gospodarka mieszkaniowa	4,2	4,4	0,2	100,0	99,8	0,2
Wymiar sprawiedliwości	1,8	1,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	0,8	0,8	0,0	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,7	0,8	0,0	100,0	100,0	0,0
Roľnictwo i łowiectwo	0,4	0,4	0,7	100,0	92,5	7,5
Obrona narodowa	0,3	0,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	0,2	0,2	0,1	100,0	98,8	1,2
Pozostałe działy	0,5	0,4	3,2	100,0	73,3	26,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2024 r. dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatów zrealizowano w wysokości 1 290 369 tys. zł.

W ogólnej kwocie dotacji otrzymanych na zadania własne, dotacje na zadania bieżące wyniosły 1 122 275 tys. zł, i stanowiły 87,0% tych dotacji, a dotacje na zadania inwestycyjne zostały zrealizowane w kwocie 168 094 tys. zł, co stanowiło 13,0% tych dotacji.

Dotacje na zadania własne stanowiły 2,3% zrealizowanych dochodów ogółem powiatów, z tego dotacje na zadania bieżące stanowiły 2,0%, a na zadania inwestycyjne 0,3%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizowane zadania własne powiatów, według wybranych ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	1 202 153	1 355 432	1 290 369	95,2	107,3	1 157 409	1 122 275	97,0
Pomoc społeczna	974 478	1 045 636	1 016 714	97,2	104,3	1 039 749	1 016 664	97,8
Transport i łączność	76 350	112 356	100 670	89,6	131,9	28 192	27 090	96,1
Rodzina	994	69 188	61 599	89,0	6 197,1	63 849	56 974	89,2
Oświata i wychowanie	45 766	57 962	48 102	83,0	105,1	19 145	15 656	81,8
Kultura fizyczna	1 170	36 897	32 665	88,5	2 791,9	1 546	1 574	101,8
Ochrona zdrowia	78 736	24 171	21 933	90,7	27,9	413	217	52,5
Administracja publiczna	5 333	2 515	2 434	96,8	45,6	124	43	34,7
Obrona narodowa	9 088	3 079	2 926	95,0	32,2	951	921	96,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	742	2 730	2 805	102,7	378,0	2 630	2 705	102,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Dotacje na zadania własne bieżące zrealizowano w kwocie 1 122 275 tys. zł. Największy udział w tych dotacjach miały dotacje w dziale Pomoc społeczna, stanowiące 90,6% dotacji na zadania bieżące ogółem. Dotacje na zadania własne bieżące w tym dziale wynosiły 1 016 664 tys. zł i przeznaczone zostały głównie na utrzymanie domów pomocy społecznej. Powiaty otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na utrzymanie pensjonariuszy, którzy zostali przyjęci do domów pomocy społecznej przed dniem 1 stycznia 2004 r. lub na podstawie skierowań wystawionych przed tym dniem.

Dotacje celowe na realizację inwestycji własnych powiatów przekazano w kwocie 168 094 tys. zł.

Największa część tych dotacji została przekazana w działach:

- Transport i łączność – 73 580 tys. zł (43,8%),
- Oświata i wychowanie – 32 446 tys. zł (19,3%).

Udział dotacji celowych na realizowane przez powiaty zadania własne w poszczególnych działach w 2024 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	87,0	13,0
Pomoc społeczna	78,8	90,6	0,0	100,0	100,0	0,0
Transport i łączność	7,8	2,4	43,8	100,0	26,9	73,1
Rodzina	4,8	5,1	2,8	100,0	92,5	7,5
Oświata i wychowanie	3,7	1,4	19,3	100,0	32,5	67,5
Kultura fizyczna	2,5	0,1	18,5	100,0	4,8	95,2
Ochrona zdrowia	1,7	0,0	12,9	100,0	1,0	99,0
Administracja publiczna	0,2	0,0	1,4	100,0	1,8	98,2
Obrona narodowa	0,2	0,1	1,2	100,0	31,5	68,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,2	0,2	0,1	100,0	96,4	3,6
Pozostałe działy	0,0	0,0	0,1	100,0	82,9	17,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

Dochody powiatów z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zrealizowane zostały w wysokości 1 310 127 tys. zł, z czego na zadania bieżące przeznaczono 534 027 tys. zł tj. 40,8%, a na zadania inwestycyjne 776 100 tys. zł, tj. 59,2% otrzymanych środków.

Wysokość dotacji celowych przekazanych powiatom w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według wybranych ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	1 107 531	1 447 883	1 310 127	90,5	118,3	527 995	534 027	101,1
Rolnictwo i łowiectwo	218 340	471 936	430 998	91,3	197,4	51 161	50 639	99,0

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
	2	3	4	5	6	7	8	9
Oświata i wychowanie	458 939	418 490	416 811	99,6	90,8	295 188	316 160	107,1
Transport i łączność	77 400	162 493	113 182	69,7	146,2	35	58	165,7
Administracja publiczna	24 410	115 534	103 325	89,4	423,3	36 402	31 648	86,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	78 375	69 942	68 280	97,6	87,1	64 388	61 956	96,2
Pomoc społeczna	43 605	29 438	30 144	102,4	69,1	25 954	26 164	100,8
Rodzina	10 116	31 769	25 757	81,1	254,6	31 104	25 423	81,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W zdecydowanej większości działów dochody z tytułu w/w dotacji zostały w 2024 r. wykonane poniżej wielkości planowanych. Jedynie w dziale Pomoc społeczna wykonanie było 2,4% wyższe od planu. W działach Rolnictwo i łowiectwo, Oświata i wychowanie i Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej do budżetów powiatów wpłynęło ponad 90% planowanych dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich.

Z ogólnej kwoty tych dotacji, przekazane środki dotyczyły przede wszystkim realizacji zadań w następujących działach:

- Rolnictwo i łowiectwo – 430 998 tys. zł, tj. 32,9% dotacji ogółem,
- Oświata i wychowanie – 416 811 tys. zł, tj. 31,8% dotacji ogółem,
- Transport i łączność – 113 182 tys. zł, tj. 8,6%% dotacji ogółem,
- Administracja publiczna – 103 325 tys. zł, tj. 7,9% dotacji ogółem,
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 68 280 tys. zł, tj. 5,2% dotacji ogółem.

Na realizację zadań w tych działach powiaty otrzymały w 2024 r. kwotę 1 132 596 tys. zł, tj. 86,4% dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi i płatności z budżetu środków europejskich.

Pozostałe dotacje celowe

Poza omówionymi wyżej dotacjami celowymi z budżetu państwa, dochodami powiatów były również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,

- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
 - dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
 - dotacje otrzymane z funduszy celowych,
 - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach,
- a ponadto środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (obejmujące m.in. środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych) oraz środki otrzymane z Funduszu Pomocy.

W 2024 r. udział tych dotacji w zrealizowanych przez powiaty dochodach ogółem wynosił 11,5%, w tym środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 7,4%. Ogólna kwota otrzymanych przez powiaty dotacji, o których wyżej mowa, wyniosła 6 420 309 tys. zł, w tym 4 116 582 tys. zł pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

W 2024 r. na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zostały przekazane powiatom dotacje w wysokości 104 376 tys. zł. Porozumienia z organami administracji rządowej dotyczyły głównie zadań zaliczanych do działów: Oświata i wychowanie (76,7%), Obrona narodowa (12,2%) oraz Transport i łączność (4,3%).

Na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przeznaczone dotacje w wysokości 499 784 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia, dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działów: Rodzina (35,7%), Transport i łączność (30,0%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (22,6%) oraz Oświata i wychowanie (5,0%).

Na zadania własne powiaty otrzymały pomoc finansową z innych jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 855 971 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej były wydatkowane przede wszystkim na realizację zadań w dziale Transport i łączność (87,1%).

Z państwowych funduszy celowych zostały przekazane do powiatów dotacje na zadania własne w wysokości 104 326 tys. zł. W dotacjach otrzymanych przez powiaty z funduszy celowych, największy udział miały dotacje w działach: Kultura fizyczna (21,0%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (19,6%), oraz Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (19,4%).

W 2024 r. w dochodach powiatów ujęto również środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 4 116 582 tys. zł, z tego:

- na zadania bieżące – 47 472 tys. zł (1,2%),
- na zadania inwestycyjne – 4 069 110 tys. zł (98,8%).

W środkach na zadania inwestycyjne:

- 95,4% stanowią środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, w kwocie 3 883 275 tys. zł,
- 3,4% stanowi dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, w kwocie 138 033 tys. zł,
- 1,2% środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, w kwocie 47 802 tys. zł.

Z uwagi na ujmowanie znacznej części w/w środków w budżetach powiatów w dziale Różne rozliczenia nie jest możliwe wskazanie kierunków ich wydatkowania.

W 2024 roku powiaty otrzymały również dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach w wysokości 820 tys. zł, z czego 704 tys. zł (85,9%) przeznaczona była na wydatki inwestycyjne.

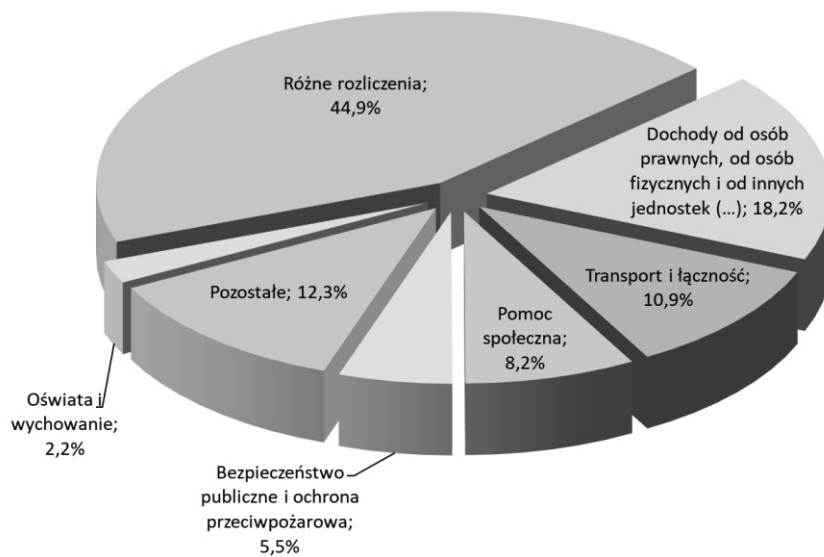
W 2024 r. w dochodach powiatów ujęto również środki pochodzące z Funduszu Pomocy oraz inne środki na finansowanie lub dofinansowanie zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 708 450 tys. zł.

Dochody według działów

W 2024 r. w strukturze dochodów ogółem zrealizowanych przez powiaty, najwyższy udział miały dochody w następujących działach: Różne rozliczenia (44,9%), Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (18,2%), Transport i łączność (10,9%) oraz Pomoc społeczna (8,2%).

Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 82,3% łącznej kwoty dochodów ogółem zrealizowanych przez powiaty w 2024 roku.

STRUKTURA DOCHODÓW POWIATÓW WG DZIAŁÓW W 2024 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

Dochody powiatów według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, w tym:	45 275 543	55 830 853	55 596 896	99,6	122,8
Różne rozliczenia	19 617 006	24 871 430	24 971 139	100,4	127,3
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	6 949 730	9 963 531	10 142 346	101,8	145,9
Transport i łączność	5 910 827	6 352 384	6 057 203	95,4	102,5
Pomoc społeczna	4 025 014	4 608 482	4 578 400	99,3	113,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 707 570	3 061 036	3 033 205	99,1	112,0
Oświata i wychowanie	1 295 133	1 283 895	1 212 817	94,5	93,6
Rodzina	900 394	1 080 136	1 143 624	105,9	127,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W dziale Różne rozliczenia plan dochodów został zrealizowany w 100,4%. Dochody te były wyższe o 27,3%, w stosunku do roku 2023. W dziale Różne rozliczenia 92,2% dochodów stanowiły subwencje ogólne z budżetu państwa, 2,9% stanowiły środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych, natomiast 2,2% działu stanowiły środki na uzupełnienie dochodów powiatów.

W 2024 r. dochody w dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, w porównaniu do 2023 r., zwiększyły się o 45,9%, a plan został zrealizowany w 101,8%. W tym dziale głównym źródłem dochodów były udziały we wpływach w podatku dochodowym od osób fizycznych, które w porównaniu do poprzedniego roku wzrosły o 54,3%. Przyczyną tak dużego wzrostu było przekazanie powiatom w 2024 r. dodatkowych środków z tytułu udziału we wpływach z PIT.

W dziale Transport i łączność dochody zostały zrealizowane na poziomie 95,4% planu i były wyższe o 2,5% w porównaniu do 2023 r. W dziale tym ujmowane są m.in środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych (36,7%), środki na dofinansowanie własnych inwestycji pozyskane z innych źródeł (26,3%), a także dotacje celowe otrzymane z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych (10,0%).

Dochody w dziale Pomoc społeczna w 2024 r. były wyższe o 13,7% w porównaniu do 2023 r. i zostały zrealizowane w 99,3% planu. Głównie były to wpływy z usług i dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu.

W dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa ujmowane są przede wszystkim kwoty dotacji celowej otrzymanej z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat. Plan dochodów w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa został zrealizowany w 99,1% i dochody te były wyższe o 12,0% od dochodów wykonanych w 2023 r.

W dziale Oświata i wychowanie dochody zmniejszyły się w porównaniu do 2023 roku o 6,4%. Największy udział w tym dziale stanowiły środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych (23,3%) oraz dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (22,5%).

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody wykonane powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2023	2024
Dochody ogółem	1 782,67	2 195,05
Dochody własne	591,74	746,15
Dotacje	468,16	512,87
Subwencja ogólna	722,77	936,03

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2023 r.

W 2024 r. dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 2 195,05 zł i w stosunku do 2023 r. wzrosły o 23,1%.

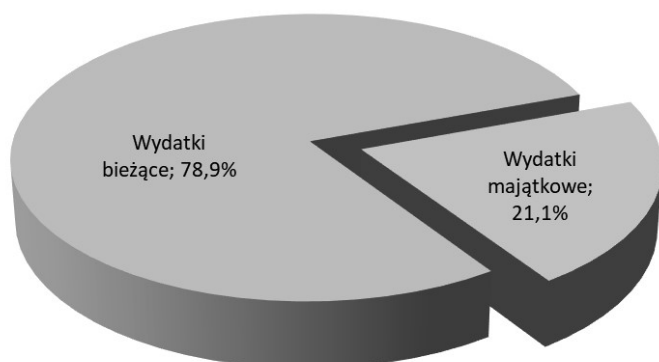
Najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 6 315,20 zł, tj. 287,7% średnich dochodów w powiatach, zaś najniższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 1 198,24 zł, tj. 54,6% średnich dochodów w powiatach.

Dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki powiatów

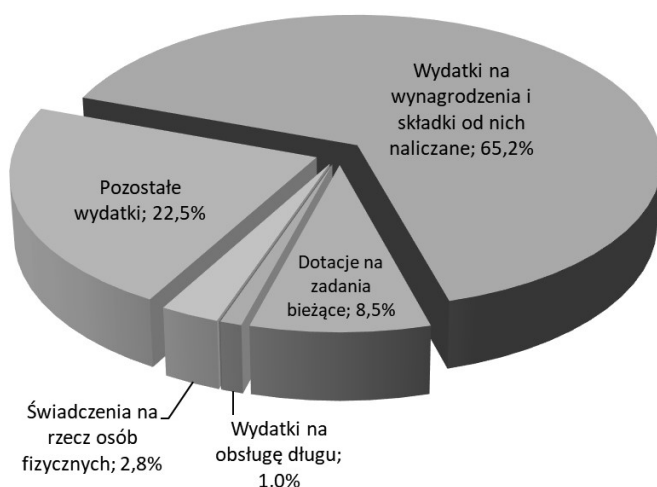
W 2024 r. udział wydatków bieżących i wydatków majątkowych w wydatkach powiatów ogółem wynosił odpowiednio 78,9% i 21,1%.

**STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM POWIATÓW
W 2024 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH POWIATÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących powiatów, dominującą pozycję stanowiły wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane - 65,2%.

Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków

Wydatki powiatów według głównych kierunków ich rozdysponowania przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM, z tego:	46 836 239	58 911 924	54 925 539	93,2	100,0	117,3
wydatki majątkowe	10 878 858	13 264 740	11 584 834	87,3	21,1	106,5
w tym: wydatki na inwestycje	10 806 445	13 185 501	11 506 523	87,3	20,9	106,5
wydatki bieżące, z tego:	35 957 381	45 647 184	43 340 705	94,9	78,9	120,5
wydatki jednostek budżetowych, z tego:	31 461 347	40 006 926	37 976 820	94,9	69,1	120,7
- wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	22 709 423	28 924 434	28 244 552	97,6	51,4	124,4
- pozostałe wydatki	8 751 924	11 082 491	9 732 268	87,8	17,7	111,2
dotacje na zadania bieżące	2 847 706	3 826 738	3 688 355	96,4	6,7	129,5
świadczenia na rzecz osób fizycznych	1 195 405	1 294 081	1 222 257	94,4	2,2	102,2
wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	993	27 600	3 753	13,6	0,0	377,9
wydatki na obsługę długu	451 930	491 839	449 519	91,4	0,8	99,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., wydatki ogółem powiatów były wyższe o 17,3%.

Realizacja wydatków majątkowych w 2024 r., w stosunku do 2023 r., była wyższa o 6,5%, natomiast wydatków bieżących wyższa o 20,5%.

Wydatki majątkowe zrealizowano w 87,3% kwoty zaplanowanej na 2024 r., przy czym wydatki inwestycyjne stanowiły 99,3% wydatków majątkowych oraz 20,9% wydatków ogółem.

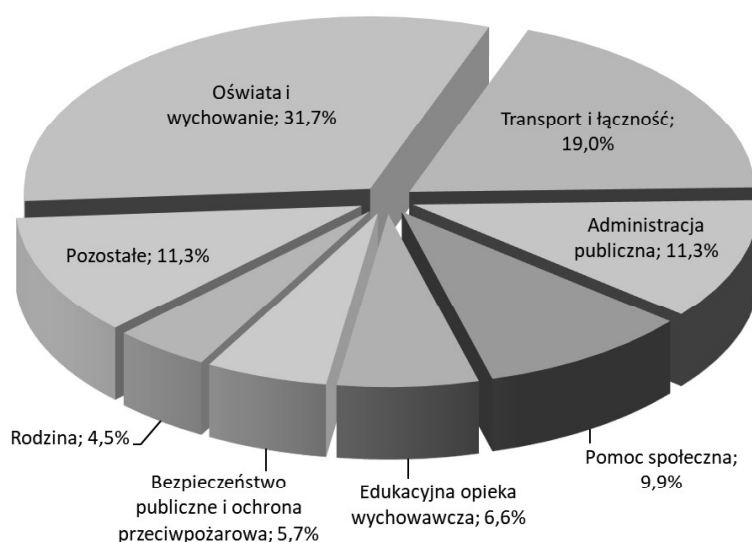
W strukturze wydatków ogółem powiatów największy udział miały wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, które stanowiły 51,4% wydatków ogółem oraz 65,2% wydatków bieżących.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, w porównaniu do 2023 r., wzrosły o 24,4%.

Wydatki według działów

W strukturze wydatków ogółem powiatów przeważały wydatki w dziale Oświata i wychowanie (31,7%), Transport i łączność (19,0%), Administracja publiczna (11,3%), Pomoc społeczna (9,9%), Edukacyjna opieka wychowawcza (6,6%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (5,7%). Łącznie wydatki w tych działach stanowiły 84,2% wydatków ogółem.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM POWIATÓW WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki powiatów według ważniejszych działów zawiera poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM	46 836 239	58 911 924	54 925 539	93,2	117,3
w tym:					
Oświata i wychowanie	13 798 361	18 289 082	17 427 157	95,3	126,3
Transport i łączność	9 380 075	11 620 903	10 449 797	89,9	111,4
Administracja publiczna	5 326 905	6 717 263	6 225 520	92,7	116,9
Pomoc społeczna	4 781 438	5 623 984	5 443 101	96,8	113,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	2 980 062	3 790 737	3 636 879	95,9	122
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 792 384	3 151 097	3 103 559	98,5	111,1
Rodzina	2 063 140	2 643 700	2 472 618	93,5	119,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 745 352	1 952 575	1 871 340	95,8	107,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. największą kwotę wydatków budżetowych powiaty zrealizowały w dziale Oświata i wychowanie, przy czym 48,0% tej kwoty przeznaczono na wynagrodzenia osobowe nauczycieli. W stosunku do roku poprzedniego wydatki ogółem w tym dziale wzrosły o 26,3%. Wydatki w tym dziale wykonano w 95,3% planu.

Wydatki zrealizowane w dziale Transport i łączność były wyższe o 11,4% w stosunku do roku 2023, a plan został wykonany w 89,9%. Największy udział wydatków w tym dziale stanowiły wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych (45,7%).

Wydatki ujmowane w dziale Administracja publiczna w 2024 r., w stosunku do 2023 r., wzrosły o 16,9%, przy czym najwyższe wydatki stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe pracowników.

W dziale Rodzina wydatki zostały zrealizowane w 93,5% planu i były to w 29,9% wydatki na świadczenia społeczne.

W 2024 r. obowiązkiem wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, objęte zostało 20 powiatów, które dokonały wpłat z tego tytułu w wysokości 390 399 188 zł, realizując 100% kwoty planowanej.

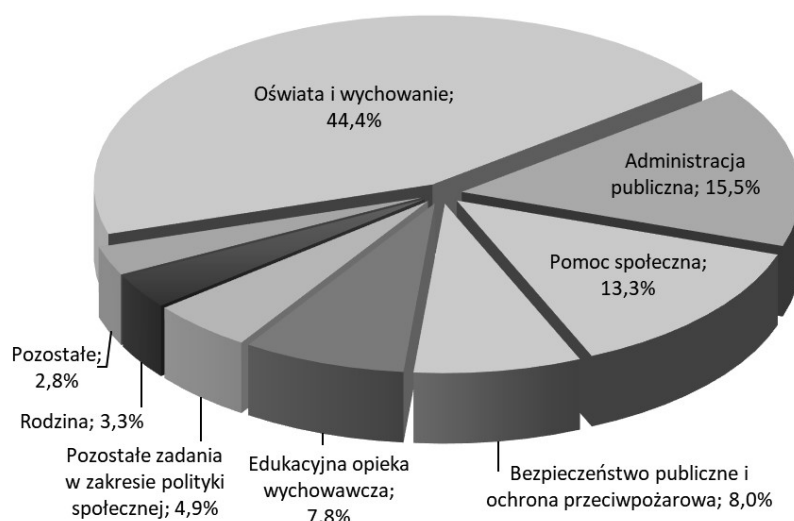
Szczegółowe dane dotyczące wydatków ogółem powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów

W 2024 r. wydatki powiatów na wynagrodzenia i składki od nich naliczane wyniosły 28 244 552 tys. zł i były wyższe o 24,4% od wydatków poniesionych na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w 2023 r.

W strukturze wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane istotne były wydatki w działach Oświata i wychowanie (44,4%), Administracja publiczna (15,5%), Pomoc społeczna (13,3%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (8,0%), Edukacyjna opieka wychowawcza (7,8%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (4,9%) oraz Rodzina (3,3%). Łącznie w tych działach powiaty zrealizowały 97,2% ogółu wydatków na wynagrodzenia.

STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA I SKŁADKI OD NICH NALICZANE W POWIATACH WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki powiatów na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według ważniejszych działów, prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM	22 709 423	28 924 436	28 244 552	97,6	124,4
w tym:					
Oświata i wychowanie	9 650 916	12 803 941	12 527 518	97,8	129,8
Administracja publiczna	3 726 852	4 555 712	4 388 939	96,3	117,8
Pomoc społeczna	3 146 019	3 835 049	3 770 639	98,3	119,9

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 868 848	2 251 884	2 250 954	100	120,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 736 626	2 258 184	2 197 744	97,3	126,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 200 715	1 410 454	1 382 739	98	115,2
Rodzina	718 952	989 418	935 132	94,5	130,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

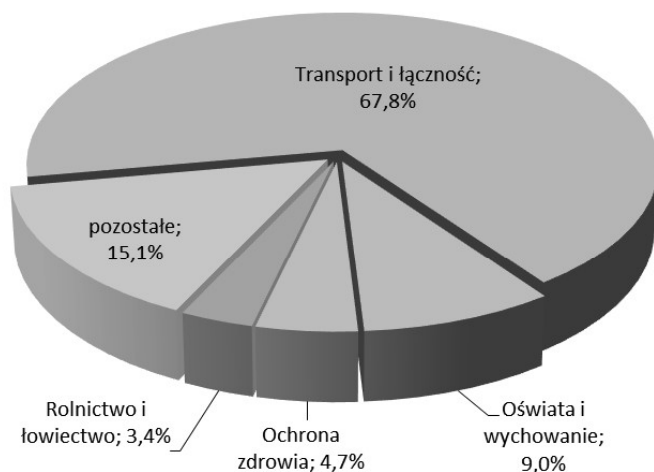
Szczegółowe dane dotyczące wydatków powiatów na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki majątkowe według działów

W 2024 r. powiaty zrealizowały wydatki majątkowe w kwocie 11 584 834 tys. zł.

W porównaniu do roku 2023 były one wyższe o 6,5%.

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W POWIATACH WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków majątkowych powiatów przeważały wydatki w działach: Transport i łączność (67,8%), Oświata i wychowanie (9,0%), Ochrona zdrowia (4,7%), Rolnictwo i łowiectwo (3,4%). Wydatki w tych działach stanowiły łącznie 84,9% wydatków majątkowych powiatów.

Wydatki majątkowe w powiatach według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM, w tym:	10 878 858	13 264 740	11 584 834	87,3	106,5
Transport i łączność	7 201 518	8 772 804	7 858 979	89,6	109,1
Oświata i wychowanie	1 029 975	1 296 589	1 046 975	80,7	101,7
Ochrona zdrowia	753 495	612 888	542 263	88,5	72,0
Rolnictwo i łowiectwo	138 519	438 278	396 449	90,5	286,2
Administracja publiczna	259 620	403 642	311 412	77,2	119,9
Kultura fizyczna	208 276	284 302	251 254	88,4	120,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	153 723	206 993	202 499	97,8	131,7
Pomoc społeczna	214 993	244 174	198 264	81,2	92,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	107 052	245 899	193 792	78,8	181,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W porównaniu do 2023 r., w roku 2024 największy wzrost wydatków majątkowych odnotowano w następujących działach: Rolnictwo i łowiectwo o 186,2%, Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego o 81%, Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa o 31,7% i Kultura fizyczna o 20,6%.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiatach, według kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2023	2024
Wydatki ogółem, z tego:	1 844,12	2 168,54
- Wydatki majątkowe	428,34	457,39
- Wydatki bieżące	1 415,78	1 711,16

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2023 r.

W 2024 r. wydatki powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 2 168,54 zł i były wyższe, w stosunku do 2023 r., o 17,6%, przy czym wydatki majątkowe na mieszkańca wzrosły o 6,8%, a wydatki bieżące na 1 mieszkańca były wyższe o 20,9%.

Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie wynosiły 6 658,94 zł, tj. 307,1% średnich wydatków w powiatach, zaś najniższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 1 111,80 zł, tj. 51,3% średnich wydatków w powiatach.

Wydatki powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wynik budżetów powiatów

Na 2024 r. powiaty planowały deficyt w wysokości 3 081 071 tys. zł, natomiast zamknęły budżety nadwyżką w kwocie 671 357 tys. zł.

Liczbę powiatów, według relacji wyniku do dochodów w 2024 r., przedstawia tablica:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów powiatów					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
1	2	3	4	5	6	7
Powiaty z nadwyżką budżetową	197	134	50	11	1	1
Powiaty z deficytem budżetowym	117	80	24	10	2	1

Zródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

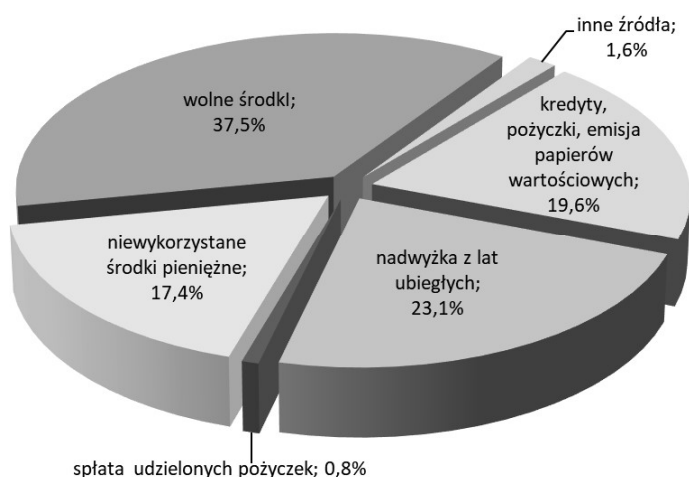
Wśród powiatów, które osiągnęły nadwyżkę budżetową, 93,4% stanowią powiaty, w których wynik budżetu w relacji do dochodów jest poniżej 10%.

Natomiast, wśród powiatów z deficytem budżetowym, 68,4% stanowią powiaty, w których wynik budżetu w relacji do dochodów wynosi poniżej 5%.

Przychody i rozchody budżetów powiatów

Powiaty w 2024 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 6 198 398 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 1 172 108 tys. zł.

STRUKTURA PRZYCHODÓW POWIATÓW W 2024 R.

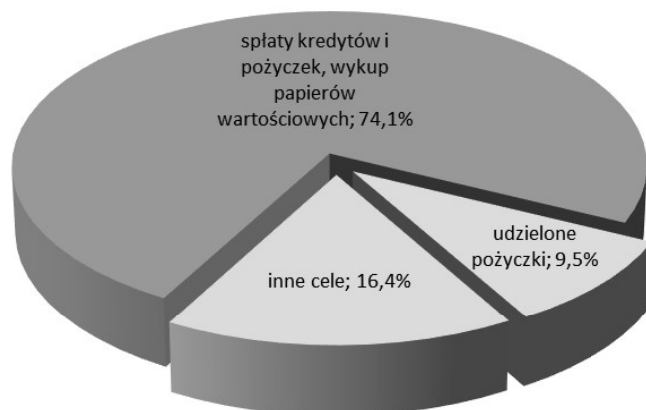
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. w strukturze przychodów ogółem dominujące pozycje stanowiły przychody z tytułu wolnych środków - 37,5%, z tytułu nadwyżki z lat ubiegłych - 23,1%, z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych - 19,6% oraz z tytułu niewykorzystanych środków pieniężnych - 17,4%, co daje łącznie 97,6%.

Przychody z tytułu wolnych środków, które zgodnie z art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, należy rozumieć jako nadwyżkę środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego innych niż określone w pkt 5 i 8, w tym wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych, zmniejszyły się o 7,9% w porównaniu do roku 2023.

Przychody z kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych w 2024 roku, w porównaniu do roku 2023, zmniejszyły się o 30,5%.

STRUKTURA ROZCHODÓW POWIATÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

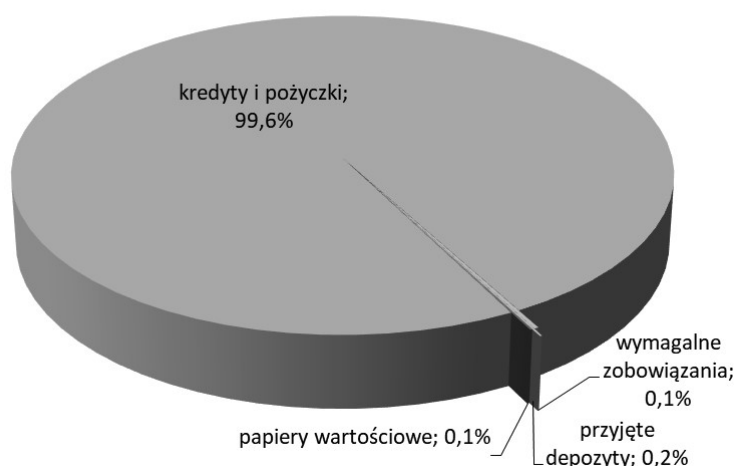
W strukturze rozchodów powiatów największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek i wykup papierów wartościowych.

W 2024 r. przychody powiatów z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych wyniosły 1 212 751 tys. zł, natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych wyniosły 868 555 tys. zł.

Zobowiązania według tytułów dłużnych powiatów

W 2024 roku zobowiązania powiatów wyniosły 7 269 130 tys. zł. W strukturze zobowiązań powiatów największy udział miały kredyty i pożyczki (99,6%).

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ POWIATÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2024 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania powiatów według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2023	2024	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych	6 947 009	7 269 130	104,6
papiery wartościowe	96 145	9 500	9,9
w tym: długoterminowe	96 145	9 500	9,9
kredyty i pożyczki	6 842 272	7 243 491	105,9
w tym: długoterminowe	6 838 516	7 237 476	105,8
przyjęte depozyty	0	15 000	-
wymagalne zobowiązania	8 592	1 139	13,3
w tym: z tytułu dostaw towarów i usług	822	754	91,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Na koniec 2024 r., w porównaniu do 2023 r., zadłużenie ogółem powiatów było wyższe o 4,6%, w tym z tytułu kredytów i pożyczek o 5,9%.

Zadłużenie z tytułu papierów wartościowych było niższe aż o 90,1% od zadłużenia w 2023 roku, zaś zadłużenie z tytułu zobowiązań wymagalnych było niższe o 86,7%.

W 2024 r. udział zadłużenia powiatów w dochodach ogółem powiatów wynosił 13,1%.

Zadłużenie po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 295 powiatach.

Udział zobowiązań ogółem po wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem powiatów wynosił 12,9%.

Liczba powiatów wg poziomu zadłużenia po odliczeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek.

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2023	314	293	103	101	56	21	7	2	3
2024	314	295	129	98	41	22	4	1	0

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Liczba powiatów w przedziale o zadłużeniu do 30% dochodów ogółem stanowiła 90,8% powiatów zadłużonych.

Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych

W 2024 r. przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	123 366	164 820	155 894	94,6	126,4
w tym: dotacje z budżetu	24 899	35 136	33 611	95,7	135,0
Koszty	120 343	165 460	156 493	94,6	130,0
Podatek dochodowy od osób prawnych	17	17	97	570,6	570,6
Wpłaty do budżetu powiatów	473	0	69	-	14,6

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych w 2024 r. wyniosły 155 894 tys. zł, w tym dotacje z budżetu wynosiły 33 611 tys. zł.

W stosunku do planu, przychody zrealizowano w 94,6%, a dotacje w 95,7%.

W 2024 r., w porównaniu z danymi za 2023 r., przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zwiększyły się o 26,4%, a dotacje z budżetu powiatów zwiększyły się o 35,0%.

Koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych w 2024 r., w relacji do kosztów wykazanych w 2023 r., zwiększyły się o 30,0%.

Koszty powiatowych zakładów budżetowych wyniosły 156 493 tys. zł i były niższe o 5,4% od kwot planowanych. W 2024 r. powiatowe samorządowe zakłady budżetowe dokonały wpłat nadwyżki środków obrotowych do budżetu w wysokości 69 tys. zł.

W 2024 r. powiaty, w formie samorządowego zakładu budżetowego, realizowały zadania i osiągnęły największe przychody w działach: Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej (62,0% przychodów ogółem), Transport i łączność (17,1% przychodów ogółem), Pomoc społeczna (11,2% przychodów ogółem).

Przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wg najważniejszych działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	123 366	164 820	155 894	94,6	126,4
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	71 859	107 848	96 601	89,6	134,4
Transport i łączność	23 946	28 512	26 585	93,2	111,0
Pomoc społeczna	13 935	18 844	17 497	92,8	125,6

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów największy udział miały następujące działy: Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej 60,9% kosztów, Transport i łączność – 16,5% oraz Pomoc społeczna – 10,8%.

Koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wg najważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	120 343	165 460	156 493	94,6	130,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	69 337	108 036	95 365	88,3	137,5
Transport i łączność	22 319	27 885	25 843	92,7	115,8
Pomoc społeczna	13 566	18 361	16 853	91,8	124,2

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się z 6 090 tys. zł na początku roku 2024 do wysokości 4 288 tys. zł na koniec roku.

Wydzielony rachunek dochodów powiatowych jednostek budżetowych

W świetle przepisu art. 229 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177) art. 223 ustawy o finansach publicznych ma również zastosowanie w powiatach do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

W ramach wydzielonych rachunków dochodów, o których mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych, powiaty zrealizowały w 2024 r. dochody w wysokości 86 158 tys. zł, co stanowiło 81,4% dochodów planowanych. Dochody wykonane w 2024 r. były wyższe o 2,4% od dochodów wykonanych w 2023 r.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	84 123	105 813	86 158	81,4	102,4
Wydatki	83 901	106 945	86 041	80,5	102,6
w tym : wpłaty do budżetu	4 449	5 463	5 268	96,4	118,4

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania dochodów i wydatków na rachunku z art. 223 ust.1 za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Zrealizowane wydatki wyniosły 86 041 tys. zł i były niższe o 19,5% niż planowano, a dokonane wpłaty do budżetu powiatów były niższe o 3,6% niż zakładano to w planie na 2024 r. W porównaniu do 2023 r., wydatki powiatów na wydzielonych rachunkach zwiększyły się o 2,6%, a wpłaty do budżetów powiatów zwiększyły się o 18,4%.

Stan środków obrotowych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 2 931 tys. zł na początku roku do wysokości 3 048 tys. zł tj. o 4,0% na koniec 2024 r.

IV. Wykonanie budżetów miast na prawach powiatu

Zbiórce dane dotyczące wykonania budżetów miast na prawach powiatu przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	114 341 968	138 301 470	138 229 645	99,9	120,9
Wydatki	125 395 606	147 932 432	140 364 461	94,9	111,9
Wynik	-11 053 639	-9 630 963	-2 134 815		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

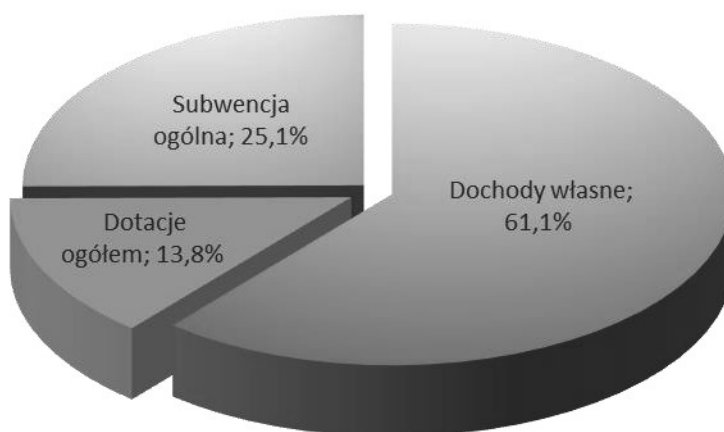
W 2024 r., miasta na prawach powiatu osiągnęły dochody w kwocie 138 229 645 tys. zł. Jednostki te zrealizowały w tym okresie wydatki w wysokości 140 364 461 tys. zł.

Miasta na prawach powiatu zamknęły swoje budżety deficytem w wysokości 2 134 815 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 9 630 963 tys. zł.

Dochody miast na prawach powiatu

W strukturze dochodów ogółem miast na prawach powiatu, dochody własne stanowiły 61,1%, dotacje 13,8%, a subwencja ogólna 25,1%.

STRUKTURA DOCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w stosunku do roku 2023, zwiększył się udział dochodów własnych w dochodach ogółem o 1,7 punktu procentowego, udział dotacji zmniejszył się o 2,0 punkty procentowe, natomiast udział subwencji w dochodach ogółem zwiększył się o 0,3 punktu procentowego.

Powyższa zmiana struktury dochodów budżetowych wynika w szczególności z różnych form przekazywania z budżetu państwa do jednostek samorządu terytorialnego dodatkowych środków. W 2023 r. budżety miast na prawach powiatu zostały zasilone środkami z uzupełnienia subwencji ogólnej, zaś w 2024 r. wpływami z dodatkowego udziału w PIT (zaliczanymi do dochodów własnych) oraz uzupełnieniem subwencji ogólnej.

Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody ogółem miast na prawach powiatu w 2024 r., w porównaniu do 2023 r., wzrosły o 20,9%. Dynamika dochodów własnych wynosiła 124,3%, dotacji 106,1%, a subwencji ogólnej 122,2%.

Dochody własne miast na prawach powiatu zrealizowane zostały w 100,7% planu rocznego, dochody z tytułu dotacji w 96,7% planu, a z tytułu przekazanej z budżetu państwa łącznej kwoty subwencji ogólnej zostały zrealizowane w 100,1% rocznych kwot zaplanowanych przez te jednostki.

Dochody miast na prawach powiatu, według źródeł ich pochodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM z tego:	114 341 968	138 301 470	138 229 645	99,9	100,0	120,9
Dochody własne z tego:	67 901 791	83 844 423	84 389 507	100,7	61,1	124,3
podatek dochodowy od osób prawnych	4 986 183	6 399 866	6 399 866	100,0	4,6	128,4
podatek dochodowy od osób fizycznych	22 652 076	35 372 086	35 655 744	100,8	25,8	157,4
podatek rolny	28 144	31 272	33 942	108,5	0,0	120,6
podatek od nieruchomości	11 806 443	12 980 759	13 174 331	101,5	9,5	111,6
podatek leśny	7 649	7 670	7 742	100,9	0,0	101,2
podatek od środków transportowych	390 034	416 562	406 251	97,5	0,3	104,2
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	88 334	92 790	92 432	99,6	0,1	104,6
podatek od spadków i darowizn	329 671	276 769	333 552	120,5	0,2	101,2
podatek od czynności cywilnoprawnych	2 234 380	1 877 222	2 072 057	110,4	1,5	92,7
opłata skarbową	443 313	413 322	466 977	113,0	0,3	105,3
opłata eksploatacyjna	9 634	9 936	9 900	99,6	0,0	102,8

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
opłata targowa	13 197	13 409	13 084	97,6	0,0	99,1
dochody z majątku	5 303 054	5 609 872	5 340 903	95,2	3,9	100,7
pozostałe dochody	19 609 678	20 342 889	20 382 728	100,2	14,7	103,9
Dotacje ogółem z tego:	18 027 408	19 778 220	19 122 125	96,7	13,8	106,1
Dotacje celowe ogółem	13 384 662	16 907 034	16 322 332	96,5	11,8	121,9
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	4 642 746	2 871 186	2 799 792	97,5	2,0	60,3
Subwencja ogólna	28 412 769	34 678 827	34 718 014	100,1	25,1	122,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Najistotniejszymi źródłami dochodów własnych w 2024 r. były: dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiące w strukturze tych dochodów 42,3%, pozostałe dochody stanowiące 24,2% oraz dochody z podatku od nieruchomości stanowiące 15,6%.

W 2024 r. udział miast na prawach powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosił: w części gminnej 38,46%, w części powiatowej 10,25%.

W 2024 r. na rachunki miast na prawach powiatu przekazano w części gminnej i w części powiatowej dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej kwocie 35 655 744 tys. zł, w tym dodatkowe dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 3 634 531 tys. zł. Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT przekazane miastom na prawach powiatów w 2024 r., w porównaniu z dochodami przekazanymi w roku 2023 r., były wyższe o 57,4%.

W 2024 r. na rachunki miast na prawach powiatu przekazano w części gminnej i w części powiatowej dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych w łącznej kwocie 6 399 866 tys. zł, tj. o 28,4% wyższe niż w 2023 r.

Ponadto w 2024 r. miasta na prawach powiatu otrzymały dodatkowe dochody z tytułu uzupełnienia subwencji ogólnej w kwocie 17 815 tys. zł.

Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa

W wyniku obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności, w 2024 r. do budżetów miast na prawach powiatu nie wpłynęła kwota 1 240 137 tys. zł, co stanowiło 0,9% dochodów ogółem. Natomiast w odniesieniu do wykonanych dochodów własnych kwota ta stanowiła 1,5%.

Skutki udzielonych przez miasta na prawach powiatu w 2024 r. ulg i zwolnień prezentuje poniższe zestawienie:

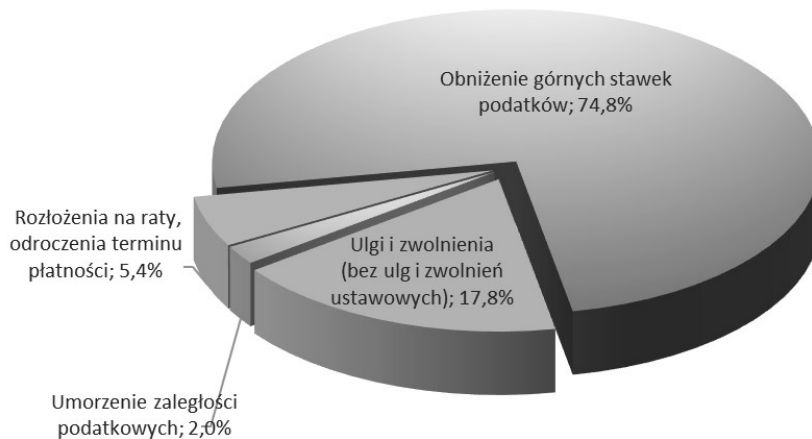
Wyszczególnienie	Wykonanie 2024	RAZEM ULGI (4+5+6+7)	z tego:				Wskaźnik (3:2)
			Obniżenie górných stawek podatków	Ulgi i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
	tys. zł						%%
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY OGÓŁEM	138 229 645	1 240 137	927 801	221 088	24 358	66 890	0,9
DOCHODY WŁASNE, w tym:	84 389 507	1 240 137	927 801	221 088	24 358	66 890	1,5
podatek rolny	33 942	1 146	1 086	13	16	31	3,4
podatek od nieruchomości	13 174 331	718 895	428 664	220 522	18 184	51 524	5,5
podatek leśny	7 742	44	0	43	0	0	0,6
podatek od środków transportowych	406 251	499 593	497 804	510	229	1 050	123,0
podatek od dział. gosp. osób fiz., opłacany w formie karty podatkowej	92 432	239	0	0	40	199	0,3
podatek od spadków i darowizn	333 552	8 574	0	0	1 380	7 194	2,6
podatek od czynności cywilnoprawnych	2 072 057	384	0	0	16	368	0,0
wpływy z opłaty skarbowej	466 977	4	0	0	4	0	0,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	9 900	0	0	0	0	0	0,0
wpływy z opłaty targowej	13 084	0	0	0	0	0	0,0
dochody z majątku	5 340 903	0	0	0	0	0	0,0
pozostałe dochody	20 382 728	11 259	247	0	4 489	6 523	0,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

Na łączną kwotę udzielonych przez miasta na prawach powiatu w 2024 r. ulg i zwolnień złożyły się następujące skutki:

- obniżenia górnych stawek podatków stanowiące 74,8%,
- ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) stanowiące 17,8%,
- umorzeń zaległości podatkowych stanowiące 2,0%,
- rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności stanowiące 5,4%.

STRUKTURA ULG W MIASTACH NA PRAWACH POWIATU W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

W łącznej kwocie obniżenia górnych stawek podatkowych 54,0% stanowiły skutki obniżenia stawek w podatku od środków transportowych, a 46,2% skutki obniżenia stawek w podatku od nieruchomości.

W łącznej kwocie ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) 99,7% stanowiły skutki ulg i zwolnień w podatku od nieruchomości.

Najwięcej umorzeń zaległości podatkowych miasta na prawach powiatu dokonały w podatku od nieruchomości (74,7%).

W łącznej kwocie rozłożeń na raty, odroczeń terminu płatności największy udział miały podatek od nieruchomości (77,0%) i podatek od spadków i darowizn (10,8%).

Subwencja ogólna

W 2024 r. z tytułu subwencji ogólnej na rachunki miast na prawach powiatu przekazane zostały środki w łącznej wysokości 34 555 454 tys. zł, co stanowiło 100,0% planu i 142,5% kwot przekazanych z tego tytułu w 2023 r.

Na powyższą kwotę subwencji składały się środki z tytułu:

– części oświatowej w wysokości	-	31 358 180 tys. zł,
– części wyrównawczej w wysokości	-	568 050 tys. zł,
– części równoważącej w wysokości	-	1 492 229 tys. zł,
– części rozwojowej w wysokości	-	1 131 563 tys. zł,

- części rekompensującej w wysokości - 5 432 tys. zł.

Należy mieć na uwadze, że miasta na prawach powiatu realizują zadania zarówno gminy, jak i powiatu. Miasta na prawach powiatu uzyskują dochody z analogicznych źródeł jak gminy, ale również ze źródeł właściwych dla innych powiatów. Także poszczególne części subwencji ogólnej były ustalane i przekazywane tym miastom odrębnie jako gminie i jako powiatowi.

W 2024 r. część wyrównawczą subwencji otrzymały 32 miasta na prawach powiatu, z tego 21 miast zarówno w części gminnej, jak i powiatowej na kwotę 539 185 tys. zł i 11 miast wyłącznie w części powiatowej na kwotę 28 864 tys. zł.

Część równoważącą subwencji ogólnej otrzymały wszystkie miasta na prawach powiatu. Wszystkie miasta otrzymały tę część subwencji ogólnej w części powiatowej na łączną kwotę 1 380 939 tys. zł, a 48 miast dodatkowo w części gminnej na łączną kwotę 111 290 tys. zł.

Miasta na prawach powiatu, na obszarze których znajdują się specjalne strefy ekonomiczne - na mocy ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw – mogły otrzymać część rekompensującą subwencji ogólnej z przeznaczeniem na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które były zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

W 2024 r. część rekompensującą subwencji ogólnej otrzymały 4 miasta na prawach powiatu, tj. Tychy, Wałbrzych, Legnica i Gliwice. Środki z tytułu tej części subwencji ogólnej, w łącznej kwocie 5 432 tys. zł, zostały przekazane na rachunki tych miast.

W 2024 r. miasta na prawach powiatu otrzymały także środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w kwocie 117 024 tys. zł, z tego:

- na dofinansowanie inwestycji na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu, kwotę 83 849 tys. zł – 16 miast na prawach powiatu,
- na dofinansowanie remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu, kwotę 33 174 tys. zł – 16 miast na prawach powiatu.

Ponadto w 2024 r. miasta na prawach powiatu otrzymały dodatkowe dochody w łącznej kwocie 45 537 tys. zł, z czego:

- kwota w wysokości 27 722 tys. zł, stanowiąca rezerwę subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, została

rozdysponowana między 4 miasta na prawach powiatu, które w wyniku powodzi, jaka miała miejsce we wrześniu 2024 r., poniosły straty w majątku samorządowym, w sposób uzgodniony z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego,

pozostałe środki w wysokości 17 815 tys. zł zostały przekazane 26 miastom na prawach powiatu na podstawie art. 31a ust. 1 pkt 2 oraz ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024.

Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Część oświatowa subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych realizowanych w 2024 r., o której poinformowano miasta na prawach powiatu po ogłoszeniu ustawy budżetowej, przekazana została w wysokości 31 227 214 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2024” przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysonował dla poszczególnych miast na prawach powiatu środki w wysokości 131 980 tys. zł (29,5 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2024 r. – w kwocie 111 451 tys. zł;
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 139 tys. zł;
- 3) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków działania żywiołów w budynkach publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 11 243 tys. zł;
- 4) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli zwalnianych w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. ustawy - Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88

- ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 3 021 tys. zł;
- 5) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przechodzących na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela – w kwocie 1 995 tys. zł;
 - 6) dofinansowanie doposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 3 675 tys. zł;
 - 7) dofinansowanie doposażenia pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach – w kwocie 456 tys. zł.

Na rachunki miast na prawach powiatu, według stanu na 31 grudnia 2024 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 31 358 180 tys. zł.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2024, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

W roku 2024 na rachunki miast na prawach powiatu przekazane zostały także środki z Funduszu Pomocy z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy w łącznej wysokości 1 368 196 tys. zł.

Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

Dochody z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, w 2024 r. zostały zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w kwocie 19 122 125 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje i środki z budżetu państwa na zadania bieżące zrealizowano w kwocie 14 168 443 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 11 198 118 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 806 798 tys. zł,
 - c) dotacje na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 138 177 tys. zł,
 - d) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 24 726 tys. zł,
 - e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 43 670 tys. zł,
 - f) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 351 tys. zł,
 - g) dotacje otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy 1 956 603 tys. zł,
- 2) dotacje i środki z budżetu państwa na zadania inwestycyjne zrealizowano w kwocie 4 953 682 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 2 693 616 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 3 510 tys. zł,

- c) dotacje na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 292 034 tys. zł,
- d) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 103 724 tys. zł,
- e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 1 856 782 tys. zł,
- f) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 765 tys. zł,
- g) dotacje otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy 3 250 tys. zł.

W łącznej kwocie zrealizowanych dotacji, na dotacje na zadania bieżące przypadała kwota 14 168 443 tys. zł, co stanowiło 74,1% otrzymanych dotacji. Dotacje na zadania inwestycyjne łącznie wyniosły 4 953 682 tys. zł i stanowiły 25,9% łącznej kwoty dotacji.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich za rok 2024 przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023		Wykonanie 2024		Dynamika	
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące	4:2	5:3
	(w tys. zł)				%%	
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem, z tego:	18 027 408	11 664 250	19 122 125	14 168 443	106,1	121,5
przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	4 642 746	436 374	2 799 792	400 104	60,3	91,7
na zadania z zakresu administracji rządowej	6 579 341	6 277 406	7 994 246	7 889 135	121,5	125,7
na zadania własne	2 037 144	1 687 855	3 003 687	2 825 840	147,4	167,4
w tym: na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej z budżetu państwa w ramach programów rządowych	8 306	0	9 490	0	114,3	-
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	84 019	81 463	94 009	83 038	111,9	101,9
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	668 271	655 650	810 308	806 798	121,3	123,1
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	302 140	23 953	430 211	138 177	142,4	576,9
z funduszy celowych	224 960	23 074	128 451	24 727	57,1	107,2

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023		Wykonanie 2024		Dynamika	
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące	4:2	5:3
	(w tys. zł)				%%	
1	2	3	4	5	6	7
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach	1 630	40	1 116	351	68,5	877,5
środki otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (m.in. z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych)	1 159 557	155 518	1 900 452	43 670	163,9	28,1
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków (*)	2 327 600	2 322 917	1 959 853	1 956 603	84,2	84,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W porównaniu z rokiem 2023, kwota dotacji ogółem przekazanych do budżetów miast na prawach powiatu w roku 2024, zwiększyła się o 6,1%, zaś kwota dotacji na zadania bieżące była większa o 21,5%.

Największy wzrost dotacji z budżetu państwa w 2024 roku nastąpił w kwocie dotacji na zadania własne (o 47,4%).

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami dla miast na prawach powiatu, według wybranych ważniejszych działów oraz w podziale na zadania gminne i powiatowe w 2024 r., przedstawia poniższe zestawienie

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje ogółem, z tego:	6 579 341	8 113 507	7 994 246	98,5	121,5	8 005 916	7 889 135	98,5
część gminna, w tym:	4 273 478	5 641 636	5 535 361	98,1	129,5	5 638 042	5 531 893	98,1
Rodzina	3 625 338	4 464 970	4 410 211	98,8	121,6	4 464 970	4 410 211	98,8
Pomoc społeczna	256 126	609 447	566 809	93,0	221,3	605 853	563 340	93,0
Administracja publiczna	200 331	247 519	245 270	99,1	122,4	247 519	245 270	99,1
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	64 317	167 366	164 917	98,5	256,4	167 366	164 917	98,5
Oświata i wychowanie	113 639	137 642	133 820	97,2	117,8	137 642	133 820	97,2
część powiatowa, w tym:	2 305 863	2 471 871	2 458 884	99,5	106,6	2 367 874	2 357 242	99,6

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 613 500	1 920 897	1 920 475	100,0	119,0	1 823 949	1 823 535	100,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	113 987	140 016	137 137	97,9	120,3	139 926	137 049	97,9
Działalność usługowa	120 118	132 352	131 915	99,7	109,8	131 408	130 991	99,7
Pomoc społeczna	99 777	112 650	111 608	99,1	111,9	112 650	111 608	99,1
Gospodarka mieszkaniowa	295 775	95 404	89 665	94,0	30,3	89 403	85 987	96,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe z budżetu państwa w roku 2024 na zadania z zakresu administracji rządowej w miastach na prawach powiatu, w porównaniu do roku 2023, wzrosły o 21,5%.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami zostały zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w 98,5% planu.

W 2024 r. dochody uzyskane z tytułu dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w części dotyczącej zadań gminnych wyniosły 5 535 361 tys. zł, przy czym:

- dotacje na zadania bieżące przekazano w wysokości 5 531 893 tys. zł,
- dotacje na zadania inwestycyjne przekazano w wysokości 3 468 tys. zł.

W dotacjach na realizację zadań z zakresu administracji rządowej w części gminnej, najwięcej środków przeznaczono na zadania z zakresu działu:

- Rodzina (79,7%) - w 2024 r. dotacje te przekazano w kwocie 4 410 211 tys. zł, z przeznaczeniem głównie na świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- Pomoc społeczna - na zadania realizowane w tym dziale przekazano z budżetu państwa kwotę 566 809 tys. zł,
- Administracja publiczna - przekazano z budżetu państwa kwotę 245 270 tys. zł.

Dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej w części powiatowej zrealizowano w kwocie 2 458 884 tys. zł, przy czym:

- dotacje na zadania bieżące przekazano w wysokości 2 357 242 tys. zł,
- dotacje na zadania inwestycyjne przekazano w wysokości 101 642 tys. zł.

W dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami w części powiatowej największe kwoty przekazano w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 1 920 475 tys. zł (78,1% dotacji ogółem).

Były one przeznaczone głównie na wydatki bieżące i inwestycyjne realizowane w rozdziale Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej oraz na wydatki bieżące związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych.

Udział dotacji celowych na zadania inwestycyjne i bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w kwocie dotacji ogółem z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach gospodarki narodowej, w miastach na prawach powiatu w 2024 r., w podziale na zadania gminne i powiatowe przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
1	2	3	4	5	6	7
	%%			%%		
Zadania gminne, w tym:	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	0,1
Rodzina	79,7	79,7	0,0	100,0	100,0	0,0
Pomoc społeczna	10,2	10,2	100,0	100,0	99,4	0,6
Administracja publiczna	4,4	4,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	3,0	3,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	2,4	2,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Zadania powiatowe, w tym:	100,0	100,0	100,0	100,0	95,9	4,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	78,1	77,4	95,4	100,0	95,0	5,0
Gospodarka mieszkaniowa	3,6	3,6	3,6	100,0	95,9	4,1
Działalność usługowa	5,4	5,6	0,9	100,0	99,3	0,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	5,6	5,8	0,1	100,0	99,9	0,1
Pomoc społeczna	4,5	4,7	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych miast na prawach powiatu w 2024 r., według wybranych ważniejszych działów oraz w podziale na zadania gminy i powiatu, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
		(w tys. zł)		%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje ogółem, z tego:	2 037 144	3 086 736	3 003 687	97,3	147,4	2 903 169	2 825 840	97,3
część gminna, w tym:	1 745 557	2 744 397	2 676 036	97,5	153,3	2 582 154	2 519 042	97,6
Oświata i wychowanie	614 411	1 477 031	1 460 381	98,9	237,7	1 435 082	1 412 357	98,4
Pomoc społeczna	786 779	1 003 623	981 295	97,8	124,7	1 002 134	979 963	97,8
Rodzina	0	88 302	80 503	91,2		88 206	80 446	91,2
Transport i łączność	137 725	53 165	53 110	99,9	38,6	16	0	0,0
Kultura fizyczna	152 436	57 175	46 719	81,7	30,6	941	941	100,0
część powiatowa, w tym:	291 587	342 339	327 418	95,6	112,3	321 016	306 566	95,5
Pomoc społeczna	247 961	262 855	253 759	96,5	102,3	261 470	252 610	96,6
Rodzina	0	48 039	42 683	88,9	-	48 039	42 683	88,9
Ochrona zdrowia	0	14 049	14 519	103,3	-	0	0	0
Oświata i wychowanie	12 559	12 054	9 398	78,0	74,8	7 693	7 511	97,6
Kultura fizyczna	0	2 215	5 223	235,8	-	2 215	2 325	105,0
pozostałe	0	0	232	-	-	-	232	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Otrzymane przez miasta na prawach powiatu w 2024 r. dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne w części dotyczącej zadań gminnych wyniosły 2 676 036 tys. zł. Z kwoty tej 2 519 042 tys. zł, tj. 94,1% stanowiły dotacje na zadania bieżące, a dotacje na zadania inwestycyjne stanowiły – 156 994 tys. zł, tj. 5,9%.

Biorąc pod uwagę strukturę otrzymanych przez miasta na prawach powiatu dotacji pod względem podziału na zadania gminne i powiatowe, 89,1% dotacji dotyczyło zadań gminnych, a 10,9% zadań powiatowych. Podobnie w łącznej kwocie dotacji na bieżące zadania własne miast na prawach powiatu, dotacje na zadania gminne stanowiły 89,1%, a na zadania powiatowe 10,9%.

Otrzymane przez miasta na prawach powiatu w części gminnej dotacje na bieżące zadania własne, przeznaczone były przede wszystkim na:

- Oświatę i wychowanie - dotacje na zadania bieżące gminne w tym dziale zostały wykonane w wysokości 1 412 357 tys. zł (56,1% kwoty dotacji na bieżące zadania własne w części gminnej). Dotacje te stanowiły 50,0% łącznej kwoty tych dotacji na zadania własne bieżące dla miast na prawach powiatu i zostały przeznaczone na zadania realizowane przez przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, przez szkoły podstawowe oraz stołówki szkolne i przedszkolne,
- Pomoc społeczną – 979 963 zł (38,9% kwoty dotacji na bieżące zadania własne w części gminnej). Dotacje te stanowiły 34,7% łącznej kwoty tych dotacji na zadania własne bieżące dla miast na prawach powiatu. Dotacje na zadania gminne w dziale Pomoc

społeczna przeznaczone zostały przede wszystkim na wypłatę zasiłków stałych z pomocy społecznej, zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze, ośrodki pomocy społecznej oraz pomoc w zakresie dożywiania,

- w dziale Rodzina dotacje na zadania bieżące gminne zostały wykonane w wysokości 80 446 tys. zł (3,2% kwoty dotacji na bieżące zadania własne w części gminnej). Dotacje te stanowiły 2,8% łącznej kwoty tych dotacji na zadania własne bieżące dla miast na prawach powiatu i zostały przeznaczone na świadczenia.

W części powiatowej dotacje w dziale Pomoc społeczna na bieżące zadania własne miast na prawach powiatu przekazane zostały w wysokości 252 610 tys. zł i stanowiły 82,4% kwoty wykonanych dotacji na zadania bieżące w części powiatowej. Przeznaczone zostały głównie na utrzymanie ponadgminnych domów pomocy społecznej, na ośrodki wsparcia, jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej.

Dotacje na własne zadania inwestycyjne przekazano miastom na prawach powiatu w kwocie 177 846 tys. zł, z tego:

- na zadania gminne – 156 994 tys. zł,
- na zadania powiatowe – 20 852 tys. zł.

Strukturę dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu oraz udział dotacji celowych na zadania inwestycyjne i bieżące w 2024 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Zadania gminne, w tym:	100,0	100,0	100,0	100,0	94,1	5,9
Oświata i wychowanie	54,6	56,1	30,6	100,0	96,7	3,3
Pomoc społeczna	36,7	38,9	0,8	100,0	99,9	0,1
Rodzina	3,0	3,2	0,0	100,0	99,9	0,1
Transport i łączność	2,0	0,0	33,8	100,0	0,0	100,0
Kultura fizyczna	1,7	0,0	29,2	100,0	2,0	98,0
Zadania powiatowe, w tym:	100,0	100,0	100,0	100,0	93,6	6,4
Pomoc społeczna	77,5	82,4	5,5	100,0	99,5	0,5
Rodzina	13,0	13,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	4,4	0,0	69,6	100,0	0,0	100,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

Dochody miast na prawach powiatu z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w roku 2024 zostały zrealizowane w wysokości 2 799 792 tys. zł, z czego dotacje na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 400 104 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 2 399 688 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące stanowiły 14,3%, a na zadania inwestycyjne 85,7% otrzymanych dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2024 roku.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według wybranych ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)		%%		(w tys. zł)		%%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje ogółem, w tym:	4 642 746	2 871 186	2 799 792	97,5	60,3	473 936	400 104	84,4
Transport i łączność	3 103 686	1 578 548	1 665 863	105,5	53,7	23 078	21 304	92,3
Oświata i wychowanie	378 730	355 840	338 656	95,2	89,4	239 510	211 292	88,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	317 939	236 527	209 146	88,4	65,8	31 184	18 705	60,0
Gospodarka mieszkaniowa	227 451	167 443	107 882	64,4	47,4	8 943	3 610	40,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	113 936	68 026	77 904	114,5	68,4	4 315	7 481	173,4
Administracja publiczna	111 356	97 259	77 075	79,2	69,2	28 961	24 169	83,5
Różne rozliczenia	40 640	78 619	67 962	86,4	167,2	16 546	12 349	74,6
Pomoc społeczna	47 527	47 477	47 354	99,7	99,6	39 674	39 894	100,6
Działalność usługowa	43 261	55 035	43 714	79,4	101,0	4 000	3 884	97,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	56 823	46 485	35 925	77,3	63,2	43 322	31 932	73,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. najwięcej tych środków przekazano w działach:

- Transport i łączność – 1 665 863 tys. zł (59,5% dotacji) z przeznaczeniem głównie na inwestycje na drogach publicznych w miastach na prawach powiatu oraz na organizację lokalnego transportu zbiorowego,

- Oświata i wychowanie – 338 656 tys. zł (12,1% dotacji), w tym na wydatki bieżące przeznaczono kwotę 211 292 tys. zł głównie na realizację zadań przez technika oraz w zakresie pozostałej działalności, a na wydatki inwestycyjne kwotę 127 364 tys. zł głównie na realizację inwestycji dotyczących techników, szkół podstawowych oraz w zakresie pozostałej działalności,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 209 146 tys. zł (7,5% dotacji) środki wydatkowano głównie na zadania inwestycyjne w zakresie ochrony powietrza i klimatu, gospodarki ściekowej i ochrony wód, ochrony gleby i wód podziemnych, w zakresie oświetlenia ulic, placów i dróg oraz pozostałą działalność.

Przekazane dotacje w ww. działach wynosiły 2 213 665 tys. zł i stanowiły 79,1% dotacji.

Pozostałe dotacje celowe

Poza omówionymi wyżej dotacjami celowymi z budżetu państwa, dochodami miast na prawach powiatu były również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych,
- dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach,
- otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy,
- środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (obejmujące m.in. środki z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych).

W 2024 r. łączny udział tych dotacji w dochodach zrealizowanych przez miasta na prawach powiatu wyniósł 3,9%.

Ogólna kwota otrzymanych przez miasta na prawach powiatu dotacji, z tytułów o których mowa wyżej, wyniosła 5 324 399 tys. zł.

Dotacje te przeznaczono w szczególności:

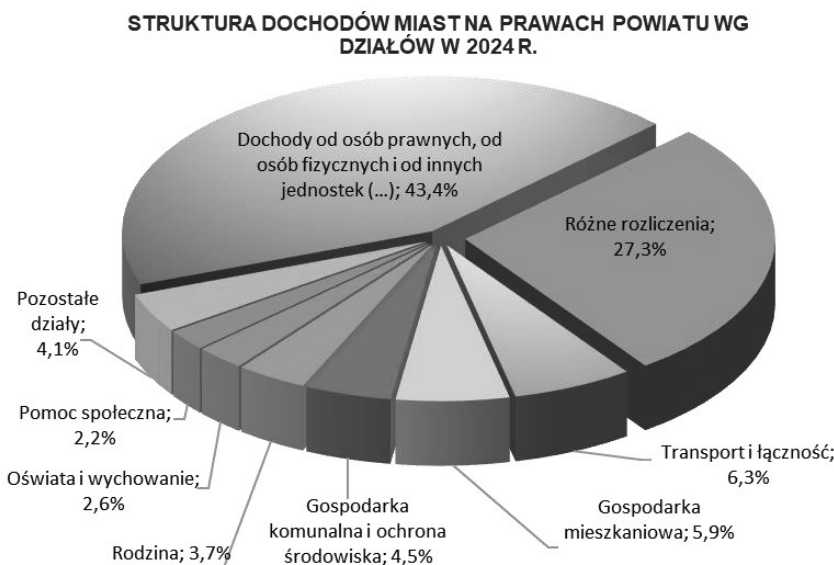
- 1) na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego 810 308 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działów:
 - Transport i łączność 484 208 tys. zł (59,8% tych dotacji), zawierane w tym dziale porozumienia dotyczyły przede wszystkim zadań związanych z organizowaniem lokalnego transportu zbiorowego,
 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 166 926 tys. zł (20,6% tych dotacji) zawierane w tym dziale porozumienia dotyczyły pozostałych działań związanych z gospodarką odpadami, gospodarką odpadami komunalnymi oraz działań dotyczących schronisk dla zwierząt,
 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 59 582 tys. zł (7,4% tych dotacji) przekazane w szczególności na działalność powiatowych urzędów pracy, rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz na zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.
- 2) z funduszy celowych zostały przekazane dotacje w wysokości 128 451 tys. zł. W kwocie tych dotacji, największy udział miały dotacje w działach:
 - Transport i łączność 40 738 tys. zł (31,7%) przeznaczone w szczególności na organizowanie lokalnego transportu zbiorowego,
 - Kultura fizyczna 31 218 tys. zł (24,3% tych dotacji), które przeznaczone zostały w szczególności na inwestycje w zakresie obiektów sportowych oraz w rozdziale pozostała działalność,
 - Gospodarka mieszkaniowa 14 078 tys. zł (11,0%) przeznaczone w szczególności na zadania inwestycyjne w zakresie gospodarki gruntami i nieruchomościami oraz pozostałej działalności,
- 3) na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych przeznaczono dotacje w wysokości 430 211 tys. zł i dotyczyły realizacji zadań przede wszystkim w działach:
 - Transport i łączność 176 995 tys. zł (41,1% tych dotacji), w ramach którego środki wydatkowano przede wszystkim na lokalny transport zbiorowy, drogi gminne oraz drogi publiczne w miastach na prawach powiatu,
 - Oświata i wychowanie 57 149 tys. zł (13,3%) dotacje wydatkowano głównie na inwestycje w zakresie szkół podstawowych, przedszkoli, liceów ogólnokształcących oraz techników,
- 4) na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w kwocie 94 009 tys. zł. Dotacje te przekazano przede wszystkim w działach:

- Oświata i wychowanie 64 867 tys. zł (69,0%) na wydatki bieżące na zadania z zakresu pozostałej działalności oraz na kształcenie i doskonalenie nauczycieli,
 - Administracja publiczna 8 313 tys. zł (8,8%) głównie na wydatki bieżące związane z systemem powiadamiania ratunkowego,
 - Działalność usługowa 5 032 tys. zł (5,4%) na wydatki bieżące związane z cmentarzami,
 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 4 576 tys. zł (4,9%) z przeznaczeniem na wydatki bieżące na pomoc dla repatriantów,
 - Obrona narodowa – 4 424 tys. zł. (4,7%) na zadania bieżące związane z kwalifikacją wojskową,
- 5) na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach w kwocie 1 116 tys. zł,
- 6) otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 1 959 853 tys. zł,
- 7) środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 1 900 452 tys. zł, z tego:
- na zadania bieżące – 43 670 tys. zł (2,3%),
 - na zadania inwestycyjne – 1 856 782 tys. zł (97,7%).

W środkach na zadania inwestycyjne:

- 92,9% stanowiły środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, w kwocie 1 765 020 tys. zł,
- 4,6% stanowiło dofinansowanie ze Środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, w kwocie 88 262 tys. zł.

Dochody według działów

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów zrealizowanych w 2024 roku przez miasta na prawach powiatu najwyższy udział miały następujące działy: Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (43,4%), Różne rozliczenia (27,3%), Transport i łączność (6,3%), Gospodarka mieszkaniowa (5,9%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (4,5%) oraz Rodzina (3,7%). Dochody zrealizowane w ww. działach stanowiły 91,1% łącznej kwoty zrealizowanych dochodów przez miasta na prawach powiatu.

Dochody miast na prawach powiatu, według działów, które w strukturze dochodów ogółem mają największy udział przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, w tym:	114 341 968	138 301 470	138 229 645	99,9	120,9
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	44 380 768	59 173 484	60 015 285	101,4	135,2
Różne rozliczenia	31 370 821	37 654 992	37 790 756	100,4	120,5
Transport i łączność	8 960 222	9 218 364	8 724 276	94,6	97,4
Gospodarka mieszkaniowa	8 758 765	8 304 729	8 090 331	97,4	92,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 999 037	6 294 778	6 174 104	98,1	102,9
Rodzina	4 133 723	5 227 973	5 175 791	99,0	125,2

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Dochody miast na prawach powiatu, zrealizowane w dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, wzrosły w 2024 r. o 35,2%, w stosunku do 2023 r. Wzrosły również, w stosunku do 2023 r., dochody w dziale Rodzina o 25,2%, Różne rozliczenia o 20,5% oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska o 2,9%.

Dochody miast zrealizowane w dziale Gospodarka mieszkaniowa, spadły w 2024 r. o 7,6% w stosunku do 2023 r. i zostały zrealizowane w 97,4% planu.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody wykonane miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2023	2024
Dochody ogółem z tego:	9 244,40	11 230,70
Dochody własne	5 489,77	6 856,37
Dotacje	1 457,49	1 553,61
Subwencja ogólna	2 297,14	2 820,72

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2023 r.

W 2024 r. w miastach na prawach powiatu dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 11 230,70 zł i w stosunku do roku 2023 zwiększyły się o 21,5%.

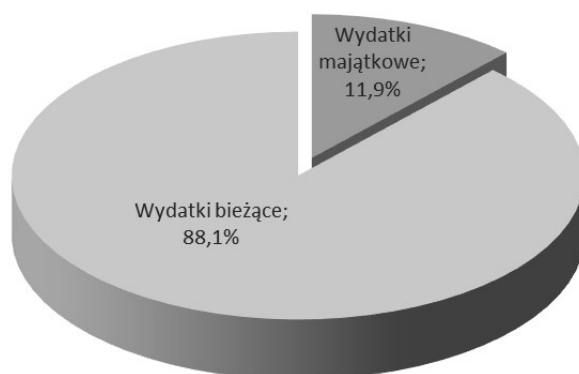
Najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta na prawach powiatu wynosił 15 526,33 zł, tj. 138,2% średnich dochodów w miastach na prawach powiatu, zaś najniższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 7 896,12 zł, tj. 70,3% średnich dochodów w miastach na prawach powiatu.

Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki miast na prawach powiatu

W 2024 r. w strukturze wydatków ogółem miast na prawach powiatu, wydatki bieżące stanowiły 88,1%, a wydatki majątkowe 11,9%.

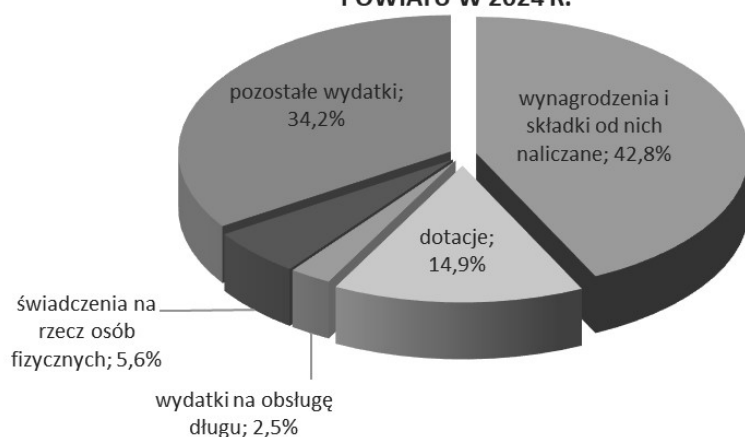
STRUKTURA WYDATKÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

W wydatkach bieżących miast na prawach powiatu, wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane stanowiły 42,8%, pozostałe wydatki 34,2%, świadczenia na rzecz osób fizycznych 5,6%.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków

Łączne wydatki miast na prawach powiatu w 2024 r. zostały zrealizowane w wysokości 140 364 461 tys. zł.

Wydatki miast na prawach powiatu według głównych kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM	125 395 606	147 932 432	140 364 461	94,9	100,0	111,9
z tego:						
wydatki majątkowe	22 289 799	19 469 118	16 639 361	85,5	11,9	74,7
w tym: wydatki na inwestycje	19 531 629	17 071 662	14 392 720	84,3	10,3	73,7
wydatki bieżące	103 105 807	128 463 314	123 725 099	96,3	88,1	120,0
z tego:						
wynagrodzenia i składki od nich naliczane	42 601 080	53 730 837	52 910 748	98,5	37,7	124,2
dotacje	14 202 994	18 673 960	18 462 626	98,9	13,2	130,0
wydatki na obsługę długu	2 800 591	3 212 776	3 035 549	94,5	2,2	108,4
wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	8 399	162 014	18 408	11,4	0,01	219,2
świadczenia na rzecz osób fizycznych	6 364 704	7 135 717	6 952 053	97,4	5,0	109,2
pozostałe wydatki	37 128 039	45 548 010	42 345 715	93,0	30,2	114,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Miasta na prawach powiatu zrealizowały w 2024 r. wydatki majątkowe w kwocie 16 639 361 tys. zł, tj. o 25,3% niższej w stosunku do kwoty wydatków majątkowych zrealizowanych w 2023 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w 85,5% kwoty zaplanowanej na 2024 r., przy czym wydatki inwestycyjne stanowiły 86,5% wydatków majątkowych oraz 10,3% wydatków ogółem.

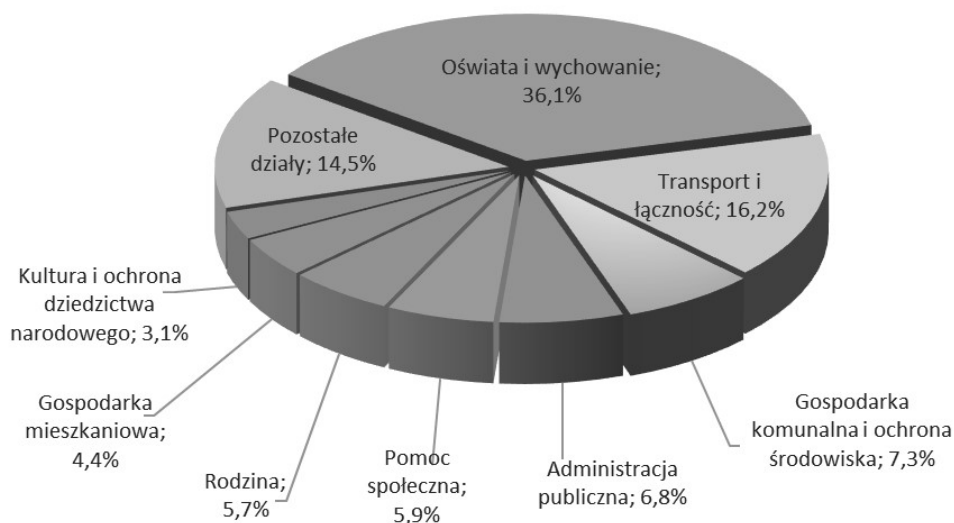
Wydatki bieżące w odniesieniu do kwoty planowanej na 2024 r. zostały zrealizowane w 96,3% i w porównaniu z 2023 r., były wyższe o 20,0%. W strukturze wydatków bieżących wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane stanowiły 42,8% i były wyższe o 24,2%, w porównaniu do wydatków z tego tytułu poniesionych w 2023 r.

W 2024 r. wydatki miast na prawach powiatu na świadczenia na rzecz osób fizycznych były wyższe o 9,2% niż w 2023 r.

Wydatki według działów

W 2024 r. w strukturze działowej wydatków ogółem miast na prawach powiatu przeważały wydatki w następujących działach: Oświata i wychowanie (36,1%), Transport i łączność (16,2%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,3%), Administracja publiczna (6,8%), Pomoc społeczna (5,9%), Rodzina (5,7%), Gospodarka mieszkaniowa (4,4%) i Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (3,1%). Wydatki miast na prawach powiatu w tych działach stanowiły 85,5% wydatków ogółem.

**STRUKTURA WYDATKÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU
WG DZIAŁÓW W 2024 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki miast na prawach powiatu według ważniejszych działów zawiera poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	125 395 606	147 932 432	140 364 461	94,9	111,9
Oświata i wychowanie	40 412 577	51 897 686	50 677 721	97,6	125,4
Transport i łączność	24 562 492	24 281 516	22 738 363	93,6	92,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	9 582 956	11 305 091	10 274 371	90,9	107,2
Administracja publiczna	8 284 210	9 963 877	9 518 242	95,5	114,9
Pomoc społeczna	7 011 133	8 474 475	8 215 691	96,9	117,2
Rodzina	6 648 660	8 226 113	7 985 423	97,1	120,1
Gospodarka mieszkaniowa	6 562 054	6 774 450	6 162 492	91,0	93,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. największą kwotę wydatków budżetowych miasta na prawach powiatu zrealizowały w dziale Oświata i wychowanie, przy czym 63,8% tej kwoty przeznaczono na wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane. W stosunku do roku poprzedniego wydatki ogółem w tym dziale wzrosły o 25,4%. Wydatki w tym dziale wykonano w 97,6% planu.

W dziale Transport i łączność wydatki zostały zrealizowane w 93,6% planu i w porównaniu do 2023 r. były niższe o 7,4%.

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., dynamika wydatków w dziale Rodzina wyniosła 120,1%, natomiast w dziale Pomoc społeczna 117,2%.

W 2024 r. wpłat do budżetu państwa dokonały 23 miasta na prawach powiatu. Jednostki te zrealizowały wpłaty w kwocie 2 937 149 192 zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej na 2024 r.

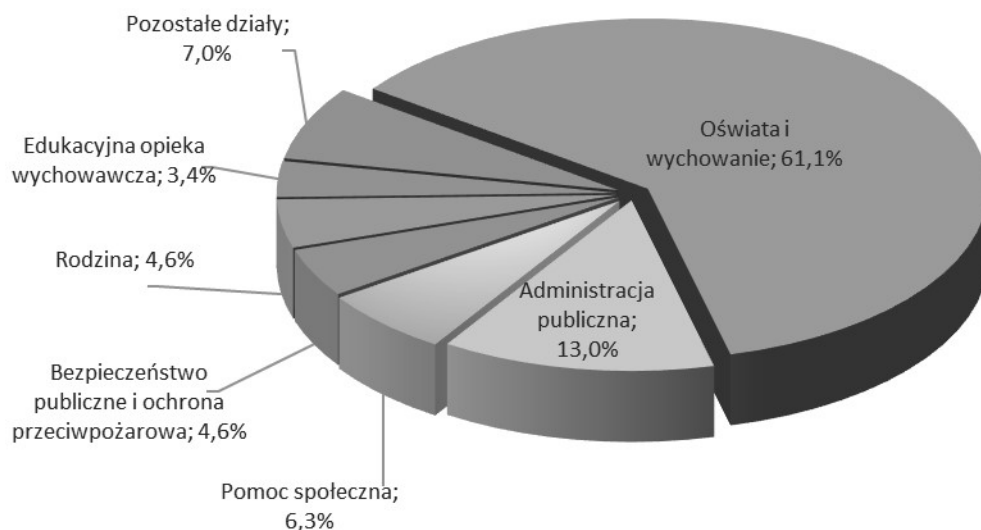
Szczegółowe dane dotyczące wydatków ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów

W 2024 r. wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane zostały wykonane w wysokości 52 910 748 tys. zł i były wyższe o 24,2% od wykonania tych wydatków w 2023 r.

W strukturze działowej wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane miast na prawach powiatu przeważają wydatki w działach: Oświata i wychowanie (61,1%), Administracja publiczna (13,0%), Pomoc społeczna (6,3%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (4,6%), Rodzina (4,6%) oraz Edukacyjna opieka wychowawcza (3,4%). Łącznie w tych działach miasta na prawach powiatu zrealizowały 93,0% wszystkich wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane.

**STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA I SKŁADKI OD NICH NALICZANE
MIAST NA PRAWACH POWIATU WG DZIAŁÓW W 2024 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane miast na prawach powiatu w ważniejszych działach prezentuje poniższe zestawienie:

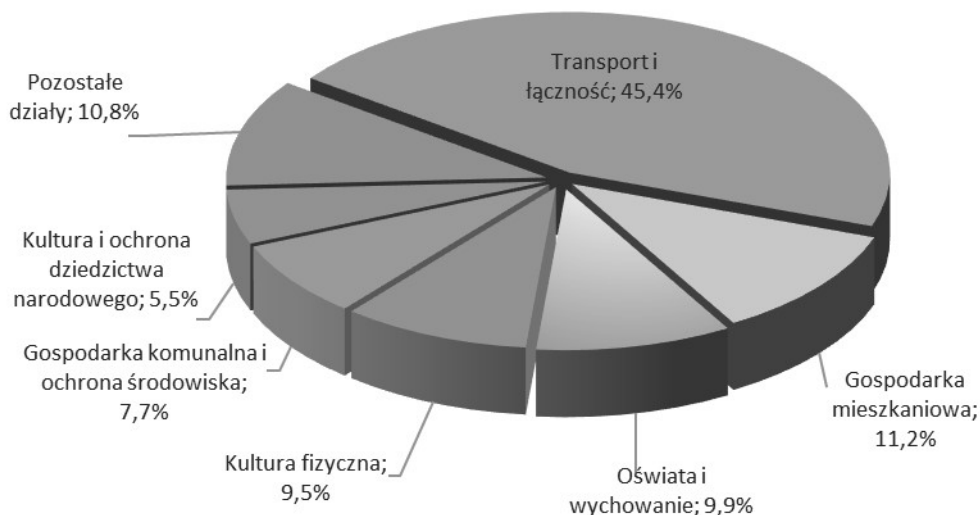
Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	42 601 080	53 730 837	52 910 748	98,5	124,2
Oświata i wychowanie	25 386 109	32 753 643	32 327 001	98,7	127,3
Administracja publiczna	5 863 950	6 984 490	6 853 856	98,1	116,9
Pomoc społeczna	2 760 431	3 409 878	3 353 472	98,3	121,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 072 657	2 431 923	2 424 670	99,7	117,0
Rodzina	1 880 559	2 483 309	2 409 135	97,0	128,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Szczegółowe dane dotyczące wydatków miast na prawach powiatu przeznaczonych na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki majątkowe według działów

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez miasta na prawach powiatu na wydatki majątkowe dotyczyła działów: Transport i łączność (45,4%), Gospodarka mieszkaniowa (11,2%), Oświata i wychowanie (9,9%), Kultura fizyczna (9,5%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,7%) oraz Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (5,5%).

Łącznie, wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 89,2% wszystkich wydatków majątkowych tych jednostek.

Wykonanie wydatków majątkowych w działach, których udział w wydatkach ogółem jest największy prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	22 289 799	19 469 118	16 639 361	85,5	74,7
Transport i łączność	11 312 698	8 534 360	7 555 492	88,5	66,8
Gospodarka mieszkaniowa	2 679 100	2 216 997	1 855 398	83,7	69,3
Oświata i wychowanie	1 855 269	1 916 563	1 642 112	85,7	88,5
Kultura fizyczna	1 970 774	1 750 496	1 575 412	90,0	79,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 611 844	1 659 148	1 281 617	77,2	79,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Miasta na prawach powiatu w 2024 r. wykonały wydatki majątkowe w wysokości 16 639 361 tys. zł, tj. na poziomie niższym o 25,3% niż wykonanie wydatków majątkowych w 2023 r.

Największy spadek wydatków majątkowych w 2024 roku, w porównaniu do 2023 roku, zanotowano w działach Transport i łączność (33,2%) i Gospodarka mieszkaniowa (30,7%).

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu, według kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2023	2024
Wydatki ogółem, z tego:	10 138,07	11 404,15
Wydatki majątkowe	1 802,10	1 351,89
Wydatki bieżące	8 335,97	10 052,26

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na dzień 31 grudnia 2023 r.

W 2024 r. wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 11 404,15 zł i w stosunku do 2023 r. wzrosły o 12,5%, przy czym wydatki majątkowe zmniejszyły się o 25,0%, a wydatki bieżące wzrosły o 20,6%.

Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta na prawach powiatu wynosiły 17 076,87 zł, tj. 149,7% średnich wydatków w miastach na prawach powiatu, zaś najniższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 8 134,81 zł, tj. 71,3% średnich wydatków w miastach na prawach powiatu.

Wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wynik budżetów miast na prawach powiatu

W 2024 r. budżety miast na prawach powiatu zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 2 134 815 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 9 630 963 tys. zł.

Nadwyżkę budżetową wypracowało 17 miast na prawach powiatu, zaś deficyt wystąpił w 49 miastach na prawach powiatu.

Liczbę miast na prawach powiatu, według relacji wyniku do ich dochodów, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów miast na prawach powiatu					
	Razem	poniżej 5%	5 - 10%	10 - 15%	15 – 20%	powyżej 20%
Miasta na prawach powiatu z nadwyżką budżetową	17	16	1	0	0	0
Miasta na prawach powiatu z deficytem budżetowym	49	35	11	3	0	0

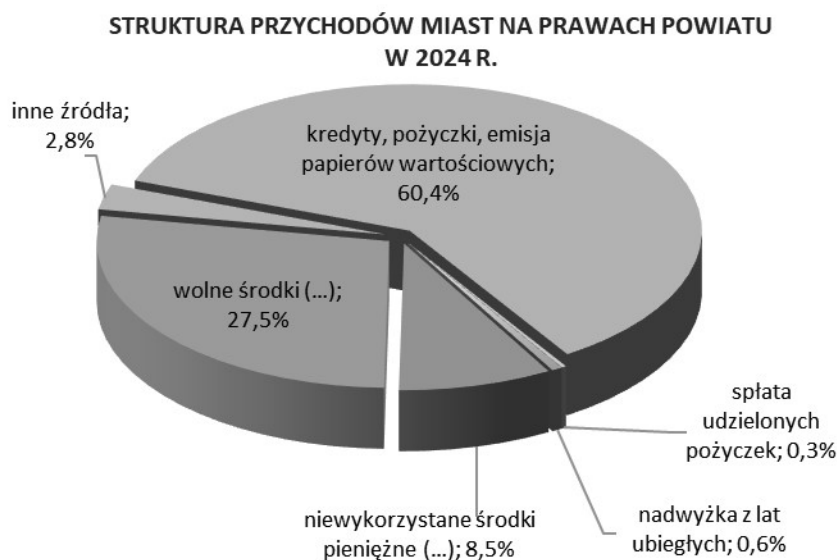
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. miasta na prawach powiatu, które zamknęły swój budżet deficytem, stanowiły 74,2% wszystkich miast na prawach powiatu.

Wśród miast na prawach powiatu, których budżety zamknęły się deficytem, 71,4% stanowiły miasta, w których deficyt w relacji do dochodów ogółem wynosił poniżej 5,0%.

Przychody i rozchody budżetów miast na prawach powiatu

Miasta na prawach powiatu w 2024 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 14 982 520 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 5 131 671 tys. zł.

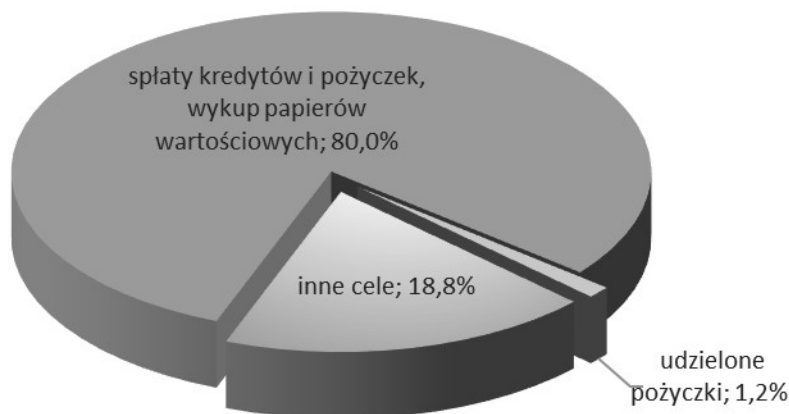
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. w miastach na prawach powiatu 60,4% przychodów ogółem stanowiły przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych, a 27,5% stanowiły przychody

z tytułu wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych.

Zgodnie z ww. art. ustawy o finansach publicznych, deficyt budżetu jednostka samorządu terytorialnego może sfinansować przychodami pochodzącymi z wolnych środków rozumianych jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

STRUKTURA ROZCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

W rozchodach miast na prawach powiatu, udział spłat kredytów, pożyczek, wykupu papierów wartościowych wyniósł 80,0%.

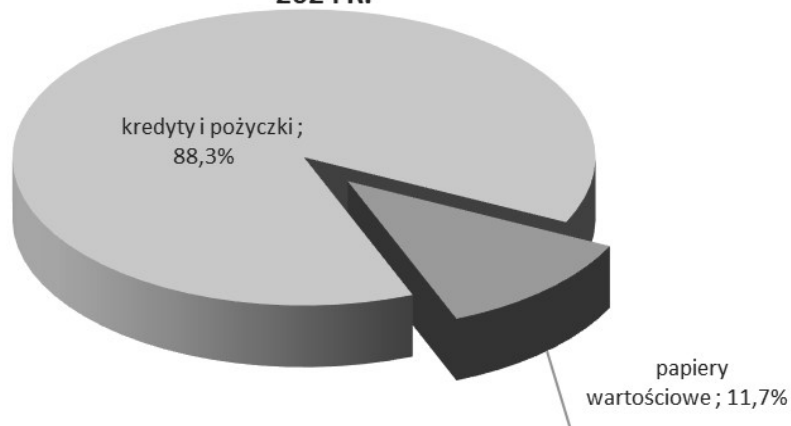
W 2024 r. przychody miast na prawach powiatu z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych wyniosły 9 047 070 tys. zł, natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych wyniosły 4 106 710 tys. zł.

Zobowiązania według tytułów dłużnych miast na prawach powiatu

W 2024 r. zadłużenie ogółem miast na prawach powiatu wyniosło 56 501 913 tys. zł, w porównaniu do roku 2023, było wyższe o 8,3%. Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek było wyższe o 5,7%.

Największy udział w strukturze zobowiązań miast na prawach powiatu w 2024 r. miały kredyty i pożyczki (88,3%).

**STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ MIAST NA PRAWACH POWIATU W
2024 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2024 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania miast na prawach powiatu według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2023	2024	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych,			
z tego:			
- papiery wartościowe	4 964 941	6 609 394	133,1
<i>w tym: długoterminowe</i>	4 964 941	6 609 394	133,1
- kredyty i pożyczki	47 172 713	49 869 350	105,7
<i>w tym: długoterminowe</i>	47 099 265	49 856 145	105,9
- wymagalne zobowiązania	31 290	23 168	74,0
<i>w tym z tytułu: dostaw towarów i usług</i>	24 173	15 065	62,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania wymagalne wyniosły 23 168 tys. zł, tj. 0,04% kwoty zobowiązań ogółem, w 65,0% dotyczyły one zobowiązań z tytułu dostaw towarów i usług.

W 2024 r. udział zadłużenia w dochodach ogółem miast na prawach powiatu wynosił 40,9%.

Udział zobowiązań ogółem po wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem miast na prawach powiatu w 2024 r. wynosił 37,7%.

Liczba miast na prawach powiatu wg poziomu zadłużenia po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2024	66	66	3	7	20	15	6	3	12
2023	66	66	3	8	14	17	5	8	11

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu

W 2024 r. przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	1 979 602	2 208 714	2 153 308	97,5	108,8
- w tym: dotacje z budżetu	250 606	297 873	295 073	99,1	117,7
Koszty	1 958 151	2 196 728	2 113 431	96,2	107,9
podatek dochodowy od osób prawnych	9 532	8 418	14 035	166,7	147,2
wpłaty do budżetu	12 140	300	22 069	7 356,3	181,8

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu w 2024 r. wyniosły 2 153 308 tys. zł, w tym dotacje z budżetu – 295 073 tys. zł.

W stosunku do planu, przychody zrealizowano w 97,5% planu, natomiast dotacje zrealizowano w 99,1%.

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., przychody samorządowych zakładów budżetowych w miastach na prawach powiatu zwiększyły się o 8,8%, a dotacje z budżetów miast na prawach powiatu o 17,7%.

Koszty zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wyniosły 2 113 431 tys. zł, co stanowiło 96,2% planu.

W 2024 r. samorządowe zakłady budżetowe miast na prawach powiatu dokonały wpłat nadwyżki środków obrotowych w kwocie 22 069 tys. zł.

Dane ze sprawozdań miast na prawach powiatu za 2024 r. z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych wskazują, że utworzone w miastach na prawach powiatu samorządowe zakłady budżetowe realizowały głównie zadania z zakresu Gospodarki mieszkaniowej (53,7%), Kultury fizycznej (15,2%), Transportu i łączności (10,3%), Gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (4,5%) i Działalności usługowej (3,7%).

Przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wg działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	1 979 602	2 208 714	2 153 308	97,5	108,8
Gospodarka mieszkaniowa	1 093 300	1 210 598	1 156 411	95,5	105,8
Kultura fizyczna	298 768	343 631	326 435	95,0	109,3
Transport i łączność	179 322	233 172	222 405	95,4	124,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	73 264	95 330	97 808	102,6	133,5
Działalność usługowa	76 579	81 587	79 490	97,4	103,8

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Analogicznie, jak w przychodach, najwyższy udział w kosztach ogółem zanotowano w działach: Gospodarka mieszkaniowa (50,0%), Kultura fizyczna (15,1%), Transport i łączność (9,6%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (4,6%) oraz Działalność usługowa (3,4%).

Koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wg działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	1 958 151	2 196 728	2 113 431	96,2	107,9
Gospodarka mieszkaniowa	1 000 812	1 135 084	1 056 286	93,1	105,5
Kultura fizyczna	288 572	346 520	318 886	92,0	110,5
Transport i łączność	166 459	224 438	201 884	90,0	121,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	77 692	103 905	97 224	93,6	125,1
Działalność usługowa	72 279	79 539	71 688	90,1	99,2

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu zwiększył się z 17 377 tys. zł na początku roku do 20 894 tys. zł na koniec 2024 r., tj. o 20,2%.

Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych miast na prawach powiatu

W ramach wydzielonych rachunków dochodów, o których mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych miasta na prawach powiatu zrealizowały w 2024 r. dochody w wysokości 914 010 tys. zł. W stosunku do planu zostały one wykonane w 76,2%.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	844 745	1 199 737	914 010	76,2	108,2
Wydatki	842 348	1 201 874	913 017	76,0	108,4
w tym: wpłaty do budżetu	27 743	4 830	30 209	625,4	108,9

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania dochodów i wydatków na rachunku z art. 223 ust.1 za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.).

Zrealizowane wydatki wyniosły 913 017 tys. zł i były niższe o 24,0% niż planowano.

Natomiast ponad sześciokrotnie wyższe od planowanych były wpłaty do budżetu.

Stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 27 604 tys. zł na początku 2024 r. do 28 597 tys. zł na koniec roku (o 3,6%).

V. Wykonanie budżetów województw

W 2024 r. województwa zrealizowały dochody ogółem w wysokości 35 743 169 tys. zł, a wydatki w wysokości 33 189 880 tys. zł.

Budżety województw zamknęły się nadwyżką w wysokości 2 553 289 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 310 295 tys. zł.

Wykonanie budżetów województw w 2024 r. przedstawia poniższa tabela:

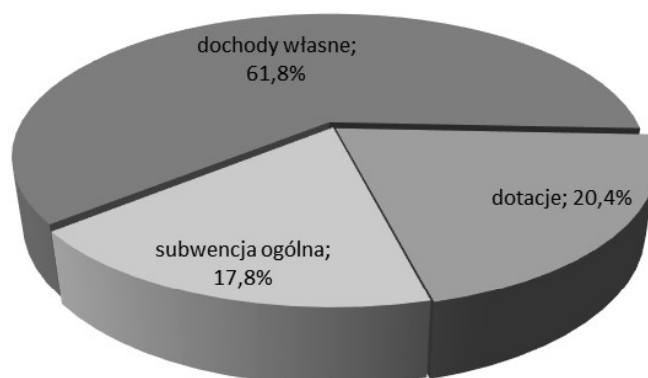
Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	32 141 088	35 982 554	35 743 169	99,3	111,2
Wydatki	31 734 352	36 292 849	33 189 880	91,5	104,6
Wynik	406 736	-310 295	2 553 289	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Dochody województw

W 2024 r. w strukturze dochodów ogółem województw dochody własne stanowiły 61,8%, dotacje – 20,4%, a subwencja ogólna – 17,8%.

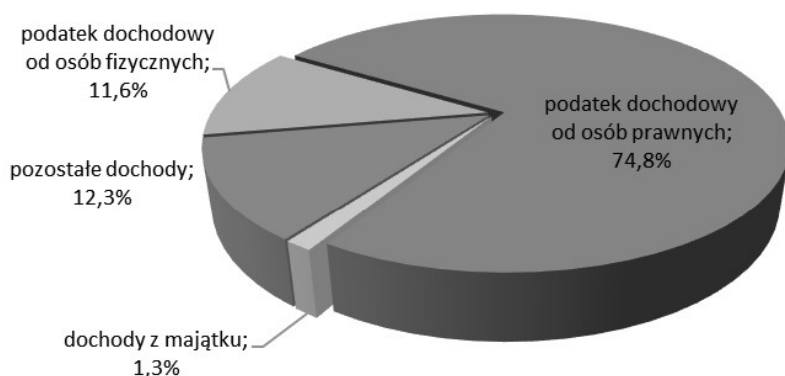
STRUKTURA DOCHODÓW WOJEWÓDZTW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W porównaniu do 2023 r. zmniejszył się udział dotacji o 4,9 punktu procentowego oraz udział subwencji o 0,5 punktu procentowego, natomiast zwiększył się udział dochodów własnych o 5,4 punktu procentowego.

STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH WOJEWÓDZTW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych województw w 2024 r. dominującym źródłem dochodów był udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (74,8%).

Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody własne województw zrealizowane zostały w wysokości 22 091 498 tys. zł, plan dochodów własnych zrealizowano w 101,6%.

Wykonanie, dynamikę oraz strukturę dochodów zrealizowanych przez województwa według źródeł ich pochodzenia prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM, z tego:	32 141 088	35 982 554	35 743 169	99,3	100	111,2
Dochody własne, z tego:	18 126 386	21 743 520	22 091 498	101,6	61,8	121,9
podatek dochodowy od osób prawnych	14 074 450	16 512 782	16 512 782	100,0	46,2	117,3
podatek dochodowy od osób fizycznych	1 647 296	2 554 020	2 563 726	100,4	7,2	155,6
dochody z majątku	230 762	227 906	291 623	128,0	0,8	126,4
pozostałe dochody	2 173 878	2 448 813	2 723 367	111,2	7,6	125,3
Dotacje ogółem, z tego:	8 126 292	7 894 380	7 307 009	92,6	20,4	89,9
dotacje celowe	2 695 437	3 410 860	3 211 775	94,2	9,0	119,2

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	5 430 856	4 483 519	4 095 234	91,3	11,5	75,4
Subwencja ogólna	5 888 410	6 344 655	6 344 662	100,0	17,8	107,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Istotnym źródłem dochodów własnych był w 2024 r. udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (74,8% dochodów własnych). Plan dochodów z tego tytułu został wykonany w 100,0%, a wykonanie było wyższe o 17,3%, w porównaniu do 2023 r.

Drugim istotnym źródłem dochodów własnych były pozostałe dochody (12,3% dochodów własnych), obejmujące w szczególności środki na dofinansowanie własnych inwestycji samorządów województw, pozyskane z innych źródeł, wpływy z pozostałych odsetek, wpływy z różnych opłat oraz wpływy z różnych dochodów.

W 2024 r. na rachunki województw przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej wysokości 2 563 726 tys. zł, tj. o 55,6% wyższe niż łączna kwota dochodów z tego tytułu przekazana w 2023 r. Kwota ta zawierała dodatkowe dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 261 331 tys. zł.

W 2024 r. na rachunki województw przekazano dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych w łącznej kwocie 16 512 782 tys. zł, tj. o 17,3% wyższe niż w 2023 r.

Subwencja ogólna

W roku 2024, według danych Ministerstwa Finansów, na rachunki województw zostały przekazane środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 5 959 064 tys. zł, z tego:

- część oświatowa w wysokości - 1 087 808 tys. zł,
- część regionalna w wysokości - 1 257 100 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości - 3 511 396 tys. zł,
- część rozwojowa w wysokości - 102 760 tys. zł.

Zgodnie z art. 24 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw składała się z kwoty podstawowej i z kwoty uzupełniającej.

Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których dochód podatkowy na jednego mieszkańca w województwie był niższy od średniego dochodu podatkowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca wszystkich województw (498,20 zł).

Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa niedokonujące wpłat do budżetu państwa, w których liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

W 2024 r. część wyrównawcza subwencji ogólnej dla danego województwa nie mogła być wyższa niż różnica pomiędzy kwotą ustaloną jako iloczyn 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw i liczby mieszkańców województwa a dochodami podatkowymi tego województwa za 2022 r.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw na 2024 r., w porównaniu do kwoty tej części subwencji ogólnej na 2023 r., była wyższa o 10,7%.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich województw na 2023 r., w wysokości 498,20 zł, zwiększyły się o 20,7%, w porównaniu do analogicznych dochodów na 2022 r., które wynosiły 412,86 zł.

W 2024 r. kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w województwie był niższy od 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw oraz liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

W 2024 r. część wyrównawczą otrzymało 14 województw.

W 2024 r. podziału części regionalnej subwencji ogólnej między 15 województw dokonano według zasad określonych w art. 70b ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj.:

- kwotę stanowiącą 52% części regionalnej - między województwa, w których stopa bezrobocia była wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju,
- kwotę stanowiącą 48% części regionalnej - między województwa, w których dochody podatkowe planowane na 2024 r., z uwzględnieniem korekty, o której mowa w art. 9c ww. ustawy, powiększone o część wyrównawczą subwencji ogólnej i kwotę części regionalnej subwencji ogólnej, wyliczoną na rok 2024, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, były niższe od 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw.

Wydatki przeznaczone w 2024 r. na część regionalną subwencji ogólnej wzrosły o 7,5% w stosunku do analogicznych wydatków w 2023 r.

Wydatki budżetu państwa z tytułu subwencji ogólnej dla województw zostały zrealizowane w wysokości środków zaplanowanych na 2024 r.

W 2024 r. dla 14 województw przyznano środki z rezerwy subwencji, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych wojewódzkich. Środki, w łącznej wysokości 60 393 tys. zł, zostały przekazane województwom przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych zgodnie z kryteriami podziału rezerwy ustalonymi z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Jednocześnie na podstawie art. 70d ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. utworzono w budżecie państwa rezerwę subwencji ogólnej przeznaczoną na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami. Rezerwa ta na 2024 r. wyniosła 320 000 tys. zł. Wysokość kwot dla poszczególnych województw była uzależniona od powierzchni dróg w danym województwie w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Otrzymało ją 12 województw.

Ponadto w 2024 r. województwa otrzymały dodatkowe dochody w łącznej kwocie 5 204 tys. zł, z czego:

- środki w wysokości 2 366 tys. zł, stanowiące rezerwę subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, otrzymało województwo opolskie, które w wyniku powodzi, jaka miała miejsce we wrześniu 2024 r., poniosło straty w majątku samorządowym. Sposób podziału tych środków został uzgodniony z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego,
- pozostałe środki, w wysokości 2 838 tys. zł, zostały przekazane 4 województwom na podstawie art. 31a ust. 1 pkt 2 oraz ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024.

Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Część oświatowa subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych realizowanych w 2024 r., o której poinformowano województwa po ogłoszeniu ustawy budżetowej, przekazana została w wysokości 1 087 116 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2024” przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysonował dla poszczególnych województw środki w wysokości 692 tys. zł (0,1 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków działania żywiołów w budynkach publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 198 tys. zł;
- 2) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli zwalnianych w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. ustawy - Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 104 tys. zł;
- 3) dofinansowanie wyposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 345 tys. zł;
- 4) dofinansowanie wyposażenia pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach – w kwocie 45 tys. zł.

Na rachunki województw, według stanu na 31 grudnia 2024 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej kwocie 1 087 808 tys. zł.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2024, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje

celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Ponadto w roku 2024 na rachunki województw przekazane zostały środki z Funduszu Pomocy z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy w łącznej wysokości - według stanu na 31 grudnia 2024 r. - 32 807 tys. zł.

Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

W 2024 r. samorządy województw zrealizowały dochody z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich - w wysokości 7 307 009 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje i środki przeznaczone na zadania bieżące zrealizowano w kwocie 4 515 471 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne, finansowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowejzostały zrealizowane w wysokości 4 261 475 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania bieżące, wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowane zostały w wysokości 57 199 tys. zł,
 - c) dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 114 088 tys. zł,
 - d) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 38 579 tys. zł,
 - e) otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy zrealizowane zostały w wysokości 44 130 tys. zł,

- 2) dotacje i środki przeznaczone na zadania inwestycyjne zrealizowano w kwocie 2 791 538 tys. zł, z tego:
- a) dotacje z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne, finansowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe zadania własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,zostały zrealizowane w wysokości 1 980 392 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania inwestycyjne, wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowane zostały w wysokości 2 254 tys. zł,
 - c) dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne zrealizowane zostały w wysokości 91 474 tys. zł,
 - d) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowane zostały w wysokości 13 004 tys. zł,
 - e) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach w wysokości 303 tys. zł,
 - f) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 704 111 tys. zł.

Z ogólnej kwoty zrealizowanych dotacji w wysokości 7 307 009 tys. zł, na dotacje na zadania bieżące przypadała kwota 4 515 471 tys. zł (61,8% ogółu dotacji), a na zadania inwestycyjne 2 791 538 tys. zł (38,2%).

W strukturze zrealizowanych przez województwa dochodów ogółem, dotacje ogółem stanowiły 20,4% z tego:

- dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich 11,4%,
- pozostałe dotacje celowe 9,0%.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przez województwa przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	w tym: bieżące	Wykonanie 2024	w tym: bieżące	Dynamika (4:2)	Dynamika (5:3)
	(w tys. zł)				%%	
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem, z tego:	8 126 293	3 973 444	7 307 009	4 515 471	89,9	113,6
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	5 430 856	1 977 133	4 095 234	2 205 934	75,4	111,6
- na zadania z zakresu administracji rządowej	1 736 650	1 726 441	1 985 559	1 983 805	114,3	114,9
- na zadania własne	63 885	27 628	121 851	32 782	190,7	118,7
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	28 974	28 788	39 223	38 954	135,4	135,3
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	56 690	50 064	59 453	57 199	104,9	114,3
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	189 800	79 329	205 562	114 088	108,3	143,8
- z funduszy celowych	74 437	40 182	51 584	38 579	69,3	96,0
- na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach	0	0	303	0		
- środki otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (m.in. z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych)	501 123	0	704 111	0	140,5	
- otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków	43 880	43 880	44 130	44 130	100,6	100,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że ogółem dotacje dla samorządów województw w 2024 r., w porównaniu do 2023 r., były niższe o 10,1%, dotacje bieżące zaś były wyższe o 13,6%.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

W 2024 r. samorządy województw uzyskały dochody z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, w wysokości 1 985 559 tys. zł.

Wysokość dotacji celowych przekazanych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według wybranych ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	1 736 650	2 046 790	1 985 559	97,0	114,3	2 045 025	1 983 805	97,0
Transport i łączność	896 569	975 539	964 681	98,9	107,6	975 539	964 681	98,9
Ochrona zdrowia	703 753	871 890	830 139	95,2	118,0	870 275	828 529	95,2
Rodzina	57 483	67 802	67 195	99,1	116,9	67 802	67 195	99,1
Rolnictwo i łowiectwo	32 060	44 600	42 555	95,4	132,7	44 600	42 555	95,4
Administracja publiczna	22 484	26 205	26 073	99,5	116,0	26 205	26 073	99,5
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0	24 484	19 609	80,1		24 484	19 609	80,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	10 862	20 258	19 640	96,9	180,8	20 258	19 640	96,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami były wyższe o 14,3% co w głównej mierze wynikało ze wzrostu kwot dotacji przekazanych w działach Transport i łączność (7,6%), Ochrona zdrowia (18,0%). Największe wzrosty w porównaniu z rokiem 2023 odnotowano w działach Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (o 80,8%) oraz Rolnictwo i łowiectwo (o 32,7%).

Udział dotacji celowych na zadania bieżące i inwestycyjne w dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej realizowanych przez województwa w 2024 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	0,1
Transport i łączność	48,6	48,6	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	41,8	41,8	91,8	100,0	99,8	0,2
Rodzina	3,4	3,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Rolnictwo i łowiectwo	2,1	2,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	1,3	1,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i	1,0	1,0	0,0	100,0	100,0	0,0

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
ochrony prawa oraz sądownictwa						
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,0	1,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,8	0,8	8,2	100,0	99,1	0,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W przekazanych w 2024 r. dotacjach celowych z budżetu państwa na realizację bieżących zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, dominującą pozycję stanowiły dotacje w dziale Transport i łączność – 48,6%, głównie na krajowe pasażerskie przewozy autobusowe (99,6%) oraz w dziale Ochrona zdrowia – 41,8%, głównie na staże i specjalizacje medyczne (99,9%).

Przekazane w 2024 r. samorządom województw dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami stanowiły 27,2% dotacji ogółem przekazanych tym jednostkom.

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2024 r. dochody samorządów województw z tytułu dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych zrealizowane zostały w wysokości 121 851 tys. zł i były wyższe w porównaniu do 2023 r. o 90,7%.

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych, w strukturze dochodów ogółem województw w 2024 r., stanowiły 0,3%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa dla województw na realizację zadań własnych w 2023 r. i 2024 r., według wybranych ważniejszych działów przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	63 885	123 508	121 851	98,7	190,7	33 919	32 782	96,6
Ochrona zdrowia	21 633	54 052	54 045	100,0	249,8	223	222	99,6
Transport i łączność	14 473	36 635	35 936	98,1	248,3	876	690	78,8

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	21 248	21 437	21 405	99,9	100,7	21 437	21 405	99,9
Pomoc społeczna	4 865	7 002	6 604	94,3	135,7	7 002	6 604	94,3
Rodzina	0	2 944	2 463	83,7		2 944	2 463	83,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Udział dotacji celowych bieżących i inwestycyjnych w dotacjach na zadania własne województw oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	26,9	73,1
Ochrona zdrowia	44,4	0,7	60,4	100,0	0,4	99,6
Transport i łączność	29,5	2,1	39,6	100,0	1,9	98,1
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	17,6	65,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Pomoc społeczna	5,4	20,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Rodzina	2,0	7,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	1,1	4,3	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze zrealizowanych dotacji celowych na zadania własne samorządów województw dominowały dotacje w działach: Ochrona zdrowia, głównie na zadania realizowane przez szpitale ogólne, Transport i łączność, głównie na drogi publiczne i infrastrukturę kolejową, a także Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody, gdzie środki w 100% przeznaczone były na parki krajobrazowe. Łącznie, na finansowanie zadań realizowanych w tych działach przekazano dotacje w kwocie 111 386 tys. zł.

Dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie bieżących zadań własnych samorządów województw przeznaczone były między innymi na dofinansowanie zadań w działach:

- Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody – 21 405 tys. zł, na realizację zadań w parkach krajobrazowych,
- Pomoc społeczna – 6 604 tys. zł, które przeznaczono na domy pomocy społecznej i realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Wśród dotacji celowych z budżetu państwa na inwestycje własne samorządów województw w 2024 r., środki były przeznaczone na inwestycje realizowane w ramach działań:

- Ochrona zdrowia (53 823 tys. zł), głównie na inwestycje w szpitalach ogólnych,
- Transport i łączność (35 245 tys. zł), z tego głównie na realizację zadań na drogach wojewódzkich i infrastrukturę kolejową.

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

W 2024 r. dochody samorządów województw z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, zostały wykonane w wysokości 4 095 234 tys. zł.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według wybranych ważniejszych działań przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)		%%		(w tys. zł)		%%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	5 430 856	4 483 519	4 095 234	91,3	75,4	2 465 239	2 205 934	89,5
Różne rozliczenia	4 613 732	3 594 096	3 243 294	90,2	70,3	2 041 698	1 799 523	88,1
Transport i łączność	456 359	443 824	423 698	95,5	92,8	2 512	2 556	101,8
Roľnictwo i łowiectwo	124 079	136 662	122 339	89,5	98,6	136 397	122 176	89,6
Administracja publiczna	46 844	101 328	90 909	89,7	194,1	97 203	88 478	91,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	70 559	79 767	81 984	102,8	116,2	78 459	79 628	101,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	34 105	30 410	39 884	131,2	116,9	27 830	39 681	142,6
Pomoc społeczna	17 364	37 189	37 272	100,2	214,7	37 100	37 183	100,2
Oświata i wychowanie	44 256	18 571	19 124	103,0	43,2	18 422	18 975	103,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Pozostałe dotacje celowe

Poza omówionymi wyżej dotacjami celowymi z budżetu państwa, dochodami województw samorządowych były również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych,
- dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach,

a ponadto środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (obejmujące m.in. środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych) oraz dotacje otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy.

W 2024 r. udział tych dotacji w zrealizowanych przez województwa dochodach ogółem wynosił 3,0%, w tym środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 2,0%. Ogólna kwota otrzymanych przez województwa dotacji, o których wyżej mowa, wyniosła 1 104 366 tys. zł, w tym 704 111 tys. zł pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

W 2024 r. na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej województwom zostały przekazane dotacje w wysokości 39 223 tys. zł. Porozumienia z organami administracji rządowej dotyczyły głównie zadań zaliczanych do działów: Oświata i wychowanie (83,4%) oraz Transport i łączność (15,2%).

Na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przeznaczone dotacje w wysokości 59 453 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia, dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działów: Transport i łączność (28,0%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (27,7%), Oświata i wychowanie (19,8%) oraz Rodzina (14,6%).

Na zadania własne województwa otrzymały w 2024 r. pomoc finansową z innych jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 205 562 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej były wydatkowane przede wszystkim na realizację zadań w następujących działach: Transport i łączność (92,3%) oraz Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (5,7%).

Z państwowych funduszy celowych zostały przekazane do województw dotacje na zadania własne w wysokości 51 584 tys. zł. W dotacjach otrzymanych przez województwa z funduszy celowych, największy udział miały dotacje w działach: Transport i łączność (91,8%) oraz Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (8,1%).

W 2024 r. w dochodach budżetowych samorządów województw ujęto również środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 704 111 tys. zł. Środki te w całości przeznaczone były na zadania inwestycyjne i w 96% pochodziły z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

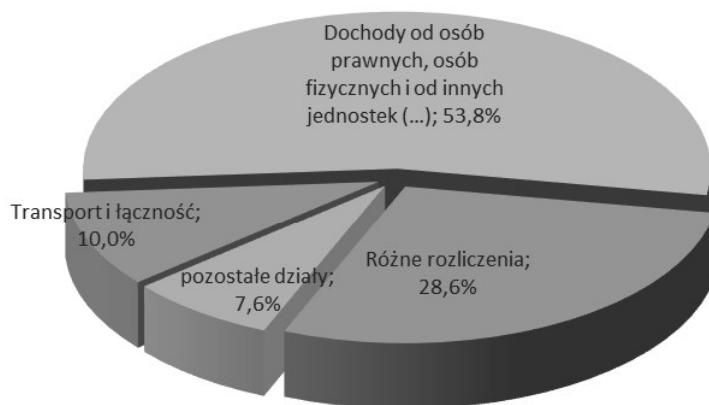
Z uwagi na ujmowanie znacznej części w/w środków w budżetach województw w dziale Różne rozliczenia nie jest możliwe wskazanie kierunków ich wydatkowania.

Województwa otrzymały w 2024 r. dotacje z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w wysokości 44 130 tys. zł.

Dochody według działów

Strukturę dochodów województw według działów w 2024 r. prezentuje poniższy wykres:

STRUKTURA DOCHODÓW WOJEWÓDZTW WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w strukturze dochodów województw najwyższy udział miały następujące działy: Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (53,8%), Różne rozliczenia

(28,6%), Transport i łączność (10,0%). Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 92,4% dochodów ogółem wykonanych przez województwa.

Wykonanie oraz dynamikę dochodów województw według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, w tym:	32 141 088	35 982 554	35 743 169	99,3	111,2
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	15 819 200	19 181 125	19 212 577	100,2	121,5
Różne rozliczenia	10 990 966	10 463 776	10 221 753	97,7	93,0
Transport i łączność	2 936 521	3 633 114	3 586 833	98,7	122,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Największy udział w strukturze dochodów ogółem województw stanowiły dochody ujmowane w dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem. W ramach tego działu dochody zrealizowane w rozdziale Udziały województw w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa stanowiły 99,3% dochodów tego działu.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2023	2024
1	2	3
DOCHODY OGÓŁEM, z tego:	851,05	949,69
Dochody własne	479,96	586,97
Dotacje	215,17	194,15
Subwencja ogólna	155,92	168,58

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2023 r.

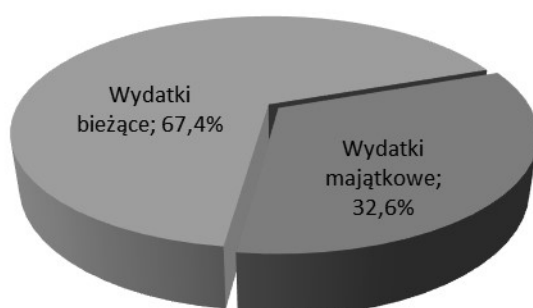
W 2024 r. dochody województw, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do 2023 r., były wyższe o 11,6%.

Dochody województw na 1 mieszkańca w 2024 r. przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki województw

Wydatki ogółem województw w 2024 r. zostały zrealizowane w wysokości 33 189 880 tys. zł, w tym wydatki majątkowe w wysokości 10 812 331 tys. zł.

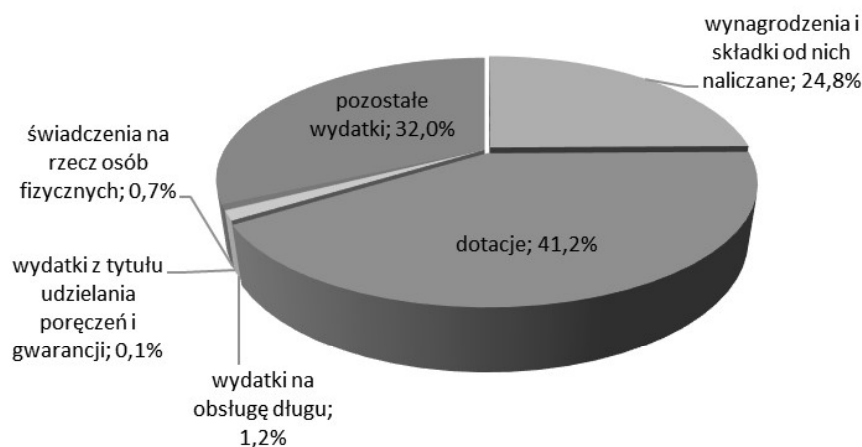
STRUKTURA WYDATKÓW WOJEWÓDZTW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r. w strukturze wydatków ogółem województw, wydatki bieżące stanowiły 67,4% a wydatki majątkowe 32,6%.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH WOJEWÓDZTW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących największą pozycję stanowiły dotacje (41,2%), pozostałe wydatki (32,0%) oraz wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane (24,8%).

W grupie pozostałych wydatków znajdują się m.in. wydatki na zakup usług, materiałów, wyposażenia, usług remontowych, składki na ubezpieczenia zdrowotne i zakup energii.

Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków

Wykonanie, dynamikę oraz strukturę wydatków zrealizowanych przez województwa według głównych kierunków ich rozdysonowania prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Struktura	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM, z tego:	31 734 352	36 292 849	33 189 880	100,0	91,5	104,6
Wydatki majątkowe	12 089 234	12 327 105	10 812 331	32,6	87,7	89,4
tym: inwestycyjne	11 425 389	11 604 682	10 089 948	30,4	86,9	88,3
Wydatki bieżące, z tego:	19 645 118	23 965 745	22 377 548	67,4	93,4	113,9
wynagrodzenia i składki od nich naliczane	4 687 577	5 802 285	5 547 881	16,7	95,6	118,4
dotacje	8 045 595	9 480 538	9 217 453	27,8	97,2	114,6
wydatki na obsługę długu	315 701	293 657	266 600	0,8	90,8	84,4
wydatki z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji	26 488	55 107	23 046	0,1	41,8	87,0
świadczenia na rzecz osób fizycznych	187 368	179 404	161 966	0,5	90,3	86,4
pozostałe wydatki	6 382 389	8 154 754	7 160 602	21,6	87,8	112,2

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem województw zostały zrealizowane w wysokości 33 189 880 tys. zł, tj. 91,5% planu na 2024 r. i w porównaniu do 2023 r. wydatki ogółem były wyższe o 4,6%.

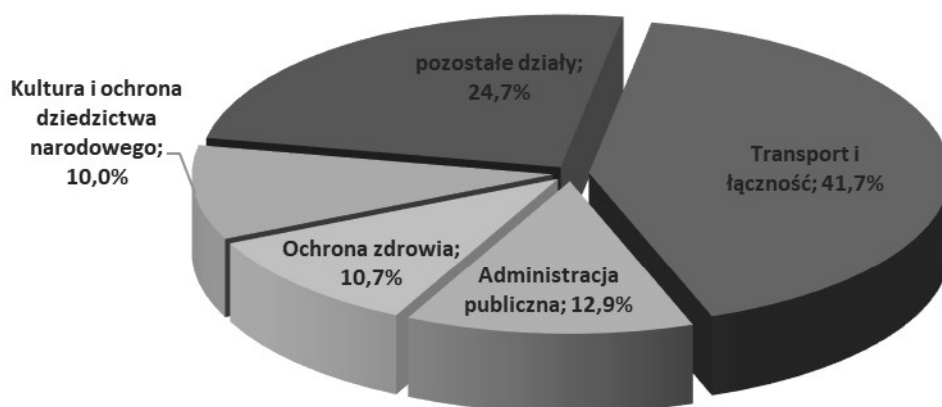
Plan wydatków bieżących został zrealizowany w 93,4%, a wydatków majątkowych w 87,7%. W porównaniu do 2023 r., wydatki bieżące były wyższe o 13,9%, a wydatki majątkowe były niższe o 10,6%.

Największy wzrost wydatków w 2024 r., w porównaniu do 2023 r., odnotowano w wydatkach na wynagrodzenia i składki od nich naliczane – o 18,4%.

Wydatki według działów

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez województwa na wydatki dotyczyła działów: Transport i łączność (41,7%), Administracja publiczna (12,9%), Ochrona zdrowia (10,7%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (10,0%). Łącznie, wydatki w tych działach stanowiły 75,3% wszystkich wydatków zrealizowanych przez województwa w 2024 r.

STRUKTURA WYDATKÓW WOJEWÓDZTW WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

Wykonanie oraz dynamikę wydatków zrealizowanych przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM, w tym:	31 734 352	36 292 849	33 189 880	91,5	104,6
Transport i łączność	13 506 125	14 678 092	13 845 482	94,3	102,5
Administracja publiczna	3 981 053	4 634 201	4 294 822	92,7	107,9
Ochrona zdrowia	3 596 910	3 823 934	3 565 670	93,2	99,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 057 320	3 521 853	3 321 936	94,3	108,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Wydatki zrealizowane przez województwa w dziale Transport i łączność w 2024 r. były wyższe w porównaniu do 2023 r. o 2,5%, natomiast w dziale Ochrona zdrowia były niższe o 0,9%. Wydatki w działach Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz Transport i łączność zostały zrealizowane w 94,3% planu.

W dziale Transport i łączność 52,9% stanowiły wydatki na drogi publiczne wojewódzkie, 34,2% na krajowe pasażerskie przewozy kolejowe, a 7,1% na krajowe pasażerskie przewozy autobusowe. Łącznie wydatki te stanowiły 94,2% wydatków w dziale Transport i łączność.

W dziale Administracja publiczna 77,0% wydatków stanowiły wydatki województw zrealizowane w rozdziale Urzędy marszałkowskie.

W 2024 r. spadek wydatków, w porównaniu do 2023 r., nastąpił w dziale Ochrona zdrowia o 0,9%. Najwyższe wydatki w tym dziale odnotowano w rozdziale Szpitale ogólne (52,0%), Staże i specjalizacje medyczne (23,3%).

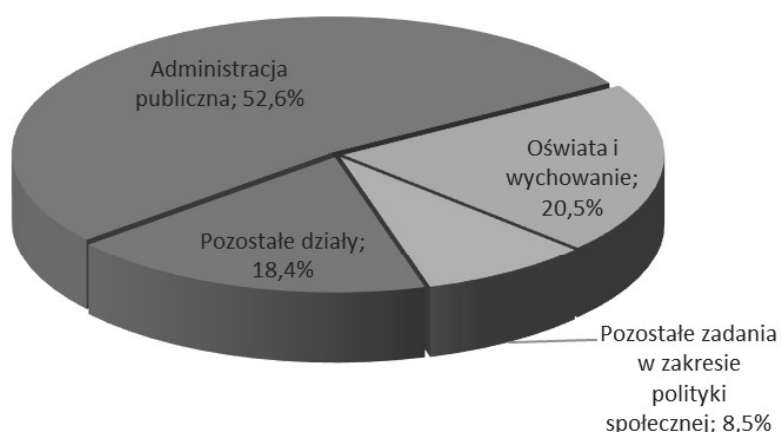
Najwyższe wydatki w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego poniesione zostały w 2024 r. na muzea (28,4%) oraz teatry (25,1%).

W 2024 r. wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej, dokonywało województwo mazowieckie, które zrealizowało wpłaty w wysokości 1 257 099 546 zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej na rok 2024.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów

STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA I SKŁADKI OD NICH NALICZANE WOJEWÓDZTW WG DZIAŁÓW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków województw przeznaczonych na wynagrodzenia i składki od nich naliczane najwyższy udział stanowiły wydatki w działach: Administracja publiczna, Oświata i

wychowanie, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. Łącznie w tych działach województwa wykonały 81,6% wszystkich wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane.

Wykonane wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela:

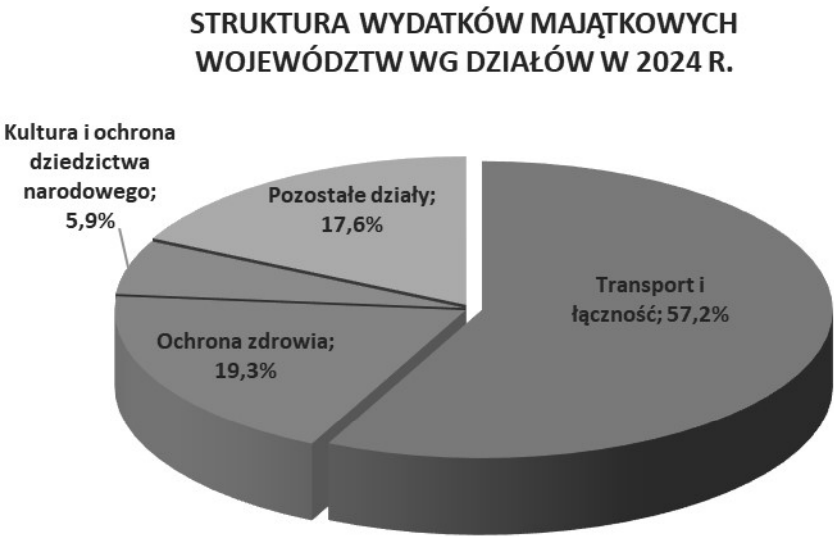
Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	4 687 577	5 802 285	5 547 881	95,6	118,4
Administracja publiczna	2 526 610	3 051 018	2 919 823	95,7	115,6
Oświata i wychowanie	885 713	1 176 652	1 139 037	96,8	128,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	419 416	493 805	469 518	95,1	111,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane zrealizowanych przez województwa według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki majątkowe według działów

Strukturę wydatków majątkowych województw w 2024 roku prezentuje poniższy wykres.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez województwa na wydatki majątkowe dotyczyła działów: Transport i łączność (57,2%), Ochrona zdrowia (19,3%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (5,9%). Łącznie wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 82,4% wydatków majątkowych zrealizowanych przez województwa w 2024 r.

Wykonanie oraz dynamikę wydatków majątkowych zrealizowanych przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM, w tym:	12 089 234	12 327 105	10 812 331	87,7	89,4
Transport i łączność	6 845 946	6 811 443	6 186 732	90,8	90,4
Ochrona zdrowia	2 317 331	2 249 766	2 089 005	92,9	90,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	742 788	812 986	636 788	78,3	85,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W porównaniu do 2023 r. najmniejszy spadek wydatków majątkowych województw w 2024 r. odnotowano w dziale Transport i łączność o 9,6% oraz w dziale Ochrona zdrowia o 9,9%.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w 2024 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwach, według głównych kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Wydatki województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2023	2024
1	2	3
Wydatki ogółem, z tego:	840,28	881,85
Wydatki majątkowe	320,11	287,28
Wydatki bieżące	520,18	594,57

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2023 r.

Wydatki ogółem województw wykonane w 2024 r., w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do 2023 r., były wyższe o 5,0%. Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca zmniejszyły się o 10,3%, a wydatki bieżące wzrosły o 14,3%.

Wydatki według województw na 1 mieszkańca w 2024 r. ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wynik budżetów województw

W 2024 r. budżety wszystkich województw zamknęły się nadwyżką w łącznej wysokości 2 553 289 tys. zł, przy planowanym deficycie 310 295 tys. zł.

W 2024 r. 2 województwa zamknęły budżet deficytem, który wyniósł 154 981 tys. zł, a 14 województw zamknęło swoje budżety nadwyżką na łączną kwotę 2 708 271 tys. zł.

Liczbę województw, według relacji wyniku do dochodów zrealizowanych w 2024 r. przedstawia poniższa tablica:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów województw					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
Województwa z deficytem budżetowym	2	1	1	0	0	0
Województwa z nadwyżką budżetową	14	3	4	5	2	0

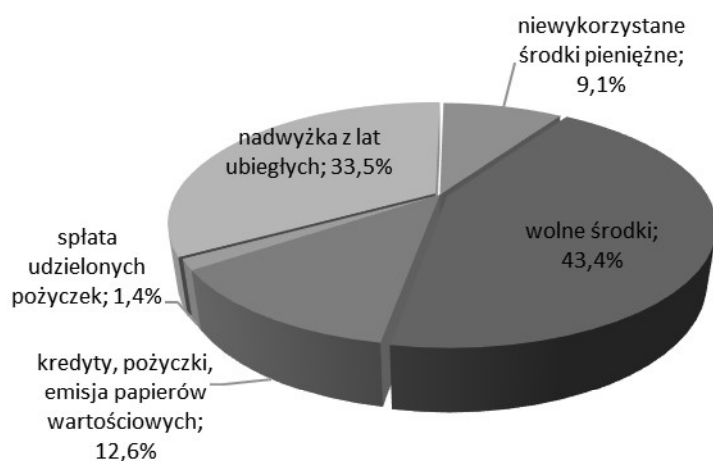
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

Przychody i rozchody budżetów województw

Województwa w 2024 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 5 096 514 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 1 339 972 tys. zł.

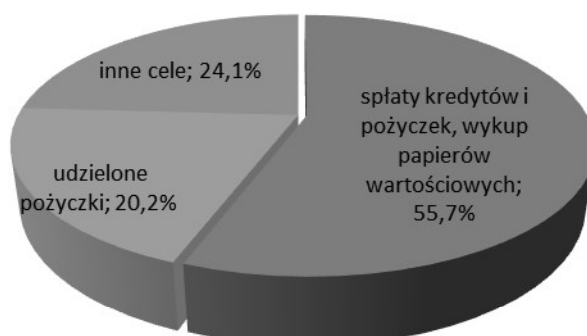
W przychodach województw w 2024 r. wolne środki, o których mowa w art. 217 ust 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, stanowiły 43,4%, nadwyżka z lat ubiegłych 33,5%, przychody z tytułu kredytów, pożyczek i emisji papierów wartościowych 12,6%, niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych 9,1% oraz spłata udzielonych pożyczek 1,4% ogółu przychodów.

STRUKTURA PRZYCHODÓW WOJEWÓDZTW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA ROZCHODÓW WOJEWÓDZTW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

W rozchodach województw największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek, wykup papierów wartościowych, które stanowiły 55,7% rozchodów ogółem.

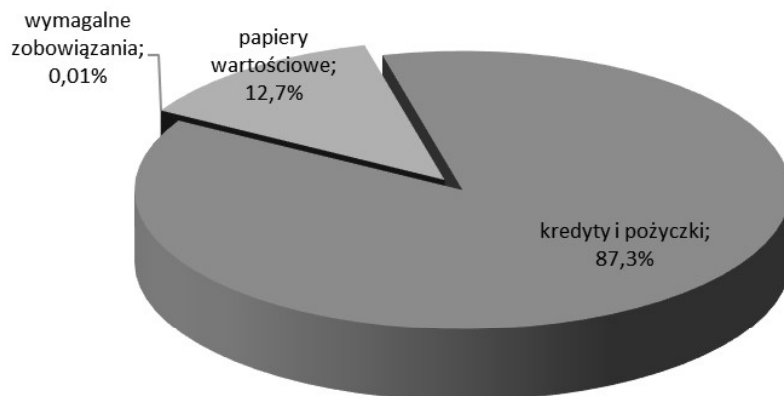
W 2024 r. przychody województw z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych wyniosły 640 000 tys. zł, natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych wyniosły 746 391 tys. zł.

Zobowiązania według tytułów dłużnych województw

W 2024 r. zadłużenie ogółem województw wyniosło 4 601 117 tys. zł.

W 2024 r. w strukturze zobowiązań województw udział kredytów i pożyczek wyniósł 87,3%, udział papierów wartościowych – 12,7% a udział zobowiązań wymagalnych – 0,01%.

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ WOJEWÓDZTW W 2024 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2024 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania województw według tytułów dłużnych zostały przedstawione poniżej.

Wyszczególnienie	Zobowiązania województw według tytułów dłużnych		
	2023	2024	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
	2	3	4
Zobowiązania województw według tytułów dłużnych ogółem, z tego:	4 783 411	4 601 117	96,2
Papiery wartościowe	212 950	585 950	275,2
w tym: długoterminowe	212 950	585 950	275,2
Kredyty i pożyczki	4 569 673	4 014 691	87,9
w tym: długoterminowe	4 569 673	4 014 691	87,9
Wymagalne zobowiązania	789	476	60,3
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	122	224	183,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., poziom zadłużenia ogółem województw zmniejszył się o 3,8%. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek zmniejszyły się o 12,1%, natomiast zobowiązania z tytułu papierów wartościowych zwiększyły się o 175,2%. Kwota zobowiązań wymagalnych, z 789 tys. zł w 2023 r., zmniejszyła się do 476 tys. zł w 2024 r., czyli o 39,7%.

Udział zadłużenia województw w wykonanych dochodach ogółem województw zmniejszył się z 14,9% w 2023 r. do 12,9% w 2024 r.

Udział zadłużenia województw po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w wykonanych dochodach ogółem wyniósł 12,3%.

Liczba województw wg relacji zadłużenia po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek.

Lata	Liczba jednostek								
	OGÓŁEM	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2023	16	16	6	3	6	1	0	0	0
2024	16	16	7	6	2	1	0	0	0

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych województw

W 2024 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziły 3 województwa (lubuskie, mazowieckie i zachodniopomorskie).

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych województw w 2024 roku przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	42 551	52 660	48 268	91,7	113,4
w tym: dotacje z budżetu	7 021	7 395	7 395	100,0	105,3
Koszty	42 104	51 679	47 291	91,5	112,3
Podatek dochodowy od osób prawnych	31	0	211		680,6
Wpłaty do budżetu województw	90	0	278		308,9

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych w 2024 r. wyniosły 48 268 tys. zł, w tym dotacje z budżetu – 7 395 tys. zł.

W 2024 r., w porównaniu do 2023 r., przychody samorządowych zakładów budżetowych w województwach były wyższe o 13,4%, natomiast dotacje z budżetów województw były wyższe o 5,3%.

Koszty samorządowych zakładów budżetowych w województwach wyniosły 47 291 tys. zł i były wyższe o 12,3% od kosztów poniesionych w 2023 r.

Wojewódzkie samorządowe zakłady budżetowe dokonały w 2024 r. wpłat nadwyżki środków obrotowych do budżetu w kwocie 278 tys. zł.

W 2024r. samorządowe zakłady budżetowe w województwach realizowały zadania z zakresu określonego w działach: Rolnictwo i łowiectwo (61,0% przychodów ogółem), Kultura fizyczna (30,6% przychodów ogółem) oraz Transport i łączność (6,0%) przychodów ogółem).

Przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	42 551	52 660	48 268	91,7	113,4
Rolnictwo i łowiectwo	24 030	33 503	29 453	88,0	122,6
Kultura fizyczna	14 891	16 067	14 775	92,0	99,2
Transport i łączność	2 632	3 089	2 881	93,3	109,5

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów największy udział stanowiły koszty poniesione w dziale Rolnictwo i łowiectwo (61,9% kosztów) i Kultura fizyczna (32,4% kosztów).

Koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wg działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem: w tym:	42 104	51 679	47 291	91,5	112,3
Rolnictwo i łowiectwo	25 163	32 522	29 254	90,0	116,3
Kultura fizyczna	14 385	16 067	15 344	95,5	106,7

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych samorządowych zakładów budżetowych województw zwiększył się z 1 118 tys. zł na początku roku do 1 607 tys. zł na koniec 2024 r.

Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych województw

W ramach wydzielonego rachunku dochodów, o którym mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych, województwa zrealizowały w 2024 r. dochody w wysokości 34 541 tys. zł, stanowiące 84,7% planu.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	32 201	40 790	34 541	84,7	107,3
Wydatki	31 762	42 027	34 202	81,4	107,7
w tym : wpłaty do budżetu	1 873	1 448	2 351	162,4	125,5

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych za 2023 r. i za 2024 r. (Min. Fin)

Zrealizowane wydatki wyniosły 34 202 tys. zł i były niższe o 18,6% niż planowano, natomiast dokonane wpłaty do budżetu województw stanowiły 162,4% kwoty planowanej na 2024 r.

W 2024 r. wykonane wydatki były wyższe o 7,7%, w porównaniu do 2023 r., natomiast wpłaty do budżetów województw były wyższe o 25,5%.

Stan środków pieniężnych na wydzielonym rachunku dochodów na początku 2024 r. wynosił 1 798 tys. zł i zwiększył się na koniec 2024 r. do kwoty 2 137 tys. zł (tj. o 18,9%).

VI. Zbiorcze informacje dotyczące środków na realizację projektów i programów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, środków z budżetu państwa na współfinansowanie oraz płatności z budżetu środków europejskich.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami tych jednostek mogą być, między innymi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, umożliwiają jednostkom samorządu terytorialnego również uzyskanie dofinansowania ich wkładu własnego ze środków budżetu państwa, co jest wymagane przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, środki przeznaczone na realizację programów operacyjnych w części odpowiadającej wkładowi środków europejskich stanowią w budżecie państwa odrębną część pn. budżet środków europejskich, z którego wydatki realizowane są w formie płatności. Wydatki dokonywane w ramach płatności są klasyfikowane w podziale na części, działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji budżetowej. Za obsługę płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich odpowiada minister właściwy do spraw finansów publicznych w imieniu którego, obsługę bankową płatności prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach umowy rachunku bankowego. Podkreślić należy, że środki ujęte w budżecie środków europejskich są środkami publicznymi, które mogą być wykorzystane wyłącznie na cele określone w umowach międzynarodowych lub wskazane przez ich dawcę. Wydatki finansowane przy udziale tych środków muszą być dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu (art. 184 ust. 1 ustawy o finansach publicznych).

Natomiast część środków odpowiadająca wkładowi krajowemu, jest przekazywana w formie dotacji celowej. Zatem od 1 stycznia 2010 r. dofinansowanie dokonywane jest w dwóch formach, tj. płatności i współfinansowania przekazywanego z budżetu państwa w formie dotacji celowej, w związku z tym otrzymane dofinansowanie beneficjent wydatkuje i rozlicza w trybie przewidzianym dla danej formy dofinansowania.

Ze sprawozdań rocznych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2024 r. wynika, iż dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu środków, na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków

funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także finansowanie i współfinansowanie programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich, wyniosły 13 098 546 tys. zł, co stanowiło 88,7% ich planu rocznego (14 763 055 tys. zł), z tego:

- środki Unii Europejskiej¹⁷ – 2 418 607 tys. zł, co stanowiło 89,0% planu,
- płatności z budżetu środków europejskich¹⁸ – 9 226 860 tys. zł, co stanowiło 90,2% planu,
- środki budżetu państwa lub inne, przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności UE i innych środków bezzwrotnych oraz na współfinansowanie realizacji programów i projektów finansowanych z udziałem środków europejskich¹⁹ – 1 453 080 tys. zł, co stanowiło 79,8% planu.

Wysokość dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych, na tle zrealizowanych dochodów i wydatków ogółem tych jednostek, prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem	362 015 287	437 037 528	431 411 403	97,6	119,2
w tym:					
- środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych ¹	2 083 417	2 716 984	2 418 607	89,0	116,1
- płatności w zakresie budżetu środków europejskich ²	13 367 195	10 224 472	9 226 860	90,2	69,0
- środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych ³	1 292 446	1 821 599	1 453 080	79,8	112,4
Wydatki ogółem	384 955 202	466 017 733	432 230 693	92,7	112,3
w tym:					
- środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych oraz płatności w zakresie budżetu środków europejskich	16 347 705	10 059 598	7 606 501	75,6	46,5
- w tym: płatności w zakresie budżetu środków europejskich ²⁰	14 045 195	x	5 242 990	-	37,3
- środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych	7 796 116	5 041 817	3 875 685	76,9	49,7

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r. (Min. Fin.)

¹⁷ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafów 1, 5 i 8

¹⁸ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 7

¹⁹ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 2, 6 i 9.

²⁰ Z uwagi na zastosowanie przez 57 jednostek samorządu terytorialnego uproszczonych zasad planowania wydatków budżetowych nie ma możliwości wyodrębnienia planu wydatków na płatności w zakresie budżetu środków europejskich

Z otrzymanej przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty 13 098 546 tys. zł na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także na finansowanie wydatków, których źródłem jest budżet środków europejskich przeznaczono dla:

- gmin	4 517 987 tys. zł, tj. 34,5%,
- powiatów	1 410 656 tys. zł, tj. 10,8%,
- miast na prawach powiatu	2 968 706 tys. zł, tj. 22,6%,
- województw	4 201 197 tys. zł, tj. 32,1%.

W relacji do wykonanych dochodów ogółem poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego, ww. dochody stanowiły:

- w gminach	- 2,2%,
- w powiatach	- 2,5%,
- w miastach na prawach powiatu	- 2,1%,
- w województwach	- 11,8%.

W 2024 r., w związku z realizacją programów i projektów unijnych, wydatki jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 11 482 187 tys. zł, co stanowiło 76,0% ich rocznego planu, z tego:

- wydatki na finansowanie programów i projektów ze środków UE oraz w ramach płatności budżetu środków europejskich – 7 606 501 tys. zł, tj. 75,6% planu, z czego:
- wydatki w ramach płatności budżetu środków europejskich – 5 242 990 tys. zł,
- wydatki na finansowanie programów i projektów ze środków UE – 2 363 511 tys. zł,
- wydatki na współfinansowanie programów i projektów unijnych, stanowiące krajowy wkład publiczny – 3 875 685 tys. zł, tj. 76,9% planu.

Z wykazanej wyżej kwoty wydatków 11 482 187 tys. zł, przypadało na:

- gminy	3 969 064 tys. zł, tj. 34,6%,
- powiaty	1 272 828 tys. zł, tj. 11,1%,
- miasta na prawach powiatu	2 001 233 tys. zł, tj. 17,4%,
- województwa	4 239 062 tys. zł, tj. 36,9%.

W 2024 r. wydatki samorządów w ramach płatności budżetu środków europejskich stanowiły 5 242 990 tys. zł, z tego:

- wydatki gmin	2 156 035 tys. zł, tj. 41,1%,
- wydatki powiatów	462 834 tys. zł, tj. 8,8%,
- wydatki miast na prawach powiatu	834 105 tys. zł, tj. 15,9%,
- wydatki województw	1 790 016 tys. zł, tj. 34,1%.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych w 2024 r. z udziałem środków Unii Europejskiej według działów zawiera poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2023	Plan (po zmianach) 2024	Wykonanie 2024	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem, w tym:	24 143 821	15 101 415	11 482 187	76,0	100,0	47,6
Transport i łączność	9 189 990	4 274 617	3 815 984	89,3	33,2	41,5
Oświata i wychowanie	2 259 191	2 205 758	1 449 407	65,7	12,6	64,2
Administracja publiczna	1 975 415	1 915 589	1 382 148	72,2	12	70
Rolnictwo i łowiectwo	1 075 376	1 648 231	1 364 553	82,8	11,9	126,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	911 469	917 810	647 490	70,5	5,6	71
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 208 972	818 314	597 609	73	5,2	18,6
Rodzina	194 899	573 503	398 224	69,4	3,5	204,3
Pomoc społeczna	487 969	516 239	360 676	69,9	3,1	73,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	64 628	343 958	270 529	78,7	2,4	418,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 214 657	344 080	260 468	75,7	2,3	21,4
Gospodarka mieszkaniowa	868 302	269 239	199 122		1,7	
Przetwórstwo przemysłowe	245 969	212 143	146 926	69,3	1,3	59,7
Działalność usługowa	266 833	151 783	121 896	80,3	1,1	45,7
Ochrona zdrowia	978 661	143 486	119 509	83,3	1	12,2
Kultura fizyczna	337 385	114 790	96 343	83,9	0,8	28,6
Turystyka	358 397	91 872	64 879	70,6	0,6	18,1
Informatyka	240 292	144 939	55 656	38,4	0,5	23,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	87 932	48 878	37 355	76,4	0,3	42,5
Edukacyjna opieka wychowawcza	53 792	32 004	27 793	86,8	0,2	51,7
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	72 178	19 507	11 834	60,7	0,1	16,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. i 2024 r.
(Min.Fin.)

W strukturze wydatków dominowały – stanowiąc 57,8% - wydatki na zadania zrealizowane w ramach działów: Transport i łączność, Oświata i wychowanie oraz Administracja publiczna na łączną kwotę 6 647 539 tys. zł. Ponadto, w działach Rolnictwo i łowiectwo, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska wydatkowano łącznie 2 609 652 tys. zł, co stanowiło 22,7% wydatków.

VII. Zbiorcze wykonanie budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego

Według danych, wykazanych w sprawozdaniach budżetowych związków jednostek samorządu terytorialnego, utworzonych na podstawie uchwał organów stanowiących gmin i powiatów wynika, że związki zaplanowały na 2024 r. deficyt w wysokości 160 345 tys. zł, zaś w konsekwencji, w wyniku wykonania swoich budżetów osiągnęły nadwyżkę w kwocie 97 821 tys. zł.

Dochody ogółem zrealizowane przez związki w 2024 r. wynosiły 2 646 166 tys. zł, co stanowi 95,4% kwot zaplanowanych na ten rok. Dochody własne wykonane zostały w kwocie 2 214 984 tys. zł, co stanowiło 98,4% planu rocznego, zaś dotacje w kwocie 431 181 tys. zł, co stanowiło 82,6% planu. W 2024 r. porównaniu do 2023 r. dochody ogółem związków jednostek samorządu terytorialnego zwiększyły się o 19,5%. W strukturze dochodów ogółem związków, dochody własne stanowiły 83,7%, natomiast dotacje 16,3%. Głównymi źródłami dochodów własnych związków były wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw (pochodzące praktycznie w całości z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi) wykonane w wysokości 890 475 tys. zł i stanowiące 40,2% dochodów własnych oraz wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz związków wykonane w wysokości 452 091 tys. zł (20,4% dochodów własnych).

Wydatki ogółem, wykonane w kwocie 2 548 345 tys. zł, stanowiły 86,9% kwoty planowanej na 2024 r., przy czym wydatki majątkowe zostały zrealizowane w wysokości 545 415 tys. zł, tj. 75,1% planu rocznego, zaś wydatki bieżące w kwocie 2 002 930 tys. zł, tj. 90,7% planu. W strukturze wydatków ogółem wydatki majątkowe stanowiły 21,4%, natomiast wydatki bieżące 78,6%.

Stan zadłużenia związków jednostek samorządu terytorialnego na koniec 2024 r. wyniósł 295 882 tys. zł. Zadłużenie związków jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. zmniejszyło się o 2,9% w porównaniu do zadłużenia w 2023 r. Udział zadłużenia związków jednostek samorządu terytorialnego w ich wykonanych dochodach ogółem wynosił 11,2% i był niższy o 2,6 punktu procentowego niż w 2023 r.

W 2024 r. 8 związków prowadziło działalność w formach samorządowego zakładu budżetowego. Przychody zakładów budżetowych prowadzonych przez związki zostały zrealizowane w kwocie 59 765 tys. zł (99,6% kwoty planowanej).

Koszty zakładów budżetowych prowadzonych przez związki wyniosły 60 180 tys. zł (wyższe od planu o 0,3%), a wpłaty do budżetu wyniosły 3 200 tys. zł. Stan środków obrotowych zwiększył się z 2 781 tys. zł na początku 2024 r. do 3 613 tys. zł na koniec roku.

Działalność związków w ramach samorządowych zakładów budżetowych była prowadzona w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, w dziale 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz oraz w dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo.

VIII. Zbiorcze wykonanie budżetu związku metropolitalnego

W województwie śląskim działa utworzony w 2017 r. na podstawie ustawy związek metropolitalny pod nazwą „Górnośląsko – Zagłębiowska Metropolia”.

Związek metropolitalny samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

Ze sprawozdania z wykonania budżetu związku metropolitalnego, wynika, że dochody tego związku w 2024 r. wyniosły 2 206 663 tys. zł, tj. 107,4% planu i były wyższe, w porównaniu do 2023 r., o 31,1%.

Dochody związku pochodziły głównie z tytułu:

- składek gmin tworzących związek metropolitalny w wysokości 976 916 tys. zł i stanowiły 44,3% dochodów ogółem,
- udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 522 745 tys. zł i stanowiły 23,7% dochodów ogółem,
- dotacji w wysokości 26 401 tys. zł i stanowiły 1,2% dochodów ogółem.

Wydatki związku metropolitalnego w 2024 r. zostały zrealizowane w wysokości 2 183 130 tys. zł, tj. 96,3% planu i były wyższe, w porównaniu do 2023 r., o 12,2%.

Wydatki zostały przeznaczone w 11% na wydatki majątkowe i w 89% na wydatki bieżące.

Wśród wydatków związku metropolitalnego największe wydatki poniesiono na lokalny transport zbiorowy (84,9%).

Wynik budżetu związku metropolitalnego osiągnięty za 2024 r. był dodatni i wyniósł 23 533 tys. zł.

Wynik bieżący (różnica między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi) związku metropolitalnego za 2024 r. również był dodatni i wyniósł 211 964 tys. zł.

Spis tablic

- Tablica 1. Informacja z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 2. Dochody, wydatki, wynik i zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 3. Dochody jednostek samorządu terytorialnego według źródeł pochodzenia
- Tablica 4. Dochody jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 5. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 6. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 8. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich
- Tablica 9. Dotacje celowe jednostek samorządu terytorialnego przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 10. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 11. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 12. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według działów
- Tablica 13. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 14. Wydatki majątkowe i inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 15. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych
- Tablica 16. Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych
- Tablica 17. Informacja z wykonania budżetów gmin za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 18. Informacja z wykonania budżetów gmin miejskich za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 19. Informacja z wykonania budżetów gmin wiejskich za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 20. Informacja z wykonania budżetów gmin miejsko – wiejskich za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 21. Dochody, wydatki, wyniki zobowiązania gmin na 1 mieszkańca według województw

- Tablica 22. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań gmin według województw
- Tablica 23. Dochody gmin według źródeł pochodzenia
- Tablica 24. Dochody gmin według działów
- Tablica 25. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza oraz środków przekazanych z Funduszu Pomocy na dodatkowe zadania oświatowe (w układzie wojewódzkim)
- Tablica 26. Zestawienie wykonania wydatków gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza na zadania subwencionowane (w układzie wojewódzkim)
- Tablica 27. Zestawienie środków przekazanych gminom w roku 2024 z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej
- Tablica 28. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej gmin według województw
- Tablica 29. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gmin według województw
- Tablica 30. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez gminy na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 31. Dotacje celowe gmin przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 32. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej gmin według działów
- Tablica 33. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych gmin według działów
- Tablica 34. Wydatki gmin według działów i rodzajów
- Tablica 35. Wydatki gmin wiejskich według działów i rodzajów
- Tablica 36. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych w dziale 750 – Administracja publiczna w gminach według województw
- Tablica 37. Wydatki majątkowe i inwestycyjne gmin według województw
- Tablica 38. Informacja z wykonania budżetów powiatów za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 39. Dochody, wydatki, wynik i zobowiązania powiatów na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 40. Dochody powiatów według źródeł pochodzenia
- Tablica 41. Dochody powiatów według działów
- Tablica 42. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych powiatach

- Tablica 43. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza oraz środków przekazanych z Funduszu Pomocy na dodatkowe zadania oświatowe
- Tablica 44. Zestawienie wykonania wydatków powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza na zadania subwencionowane
- Tablica 45. Zestawienie środków przekazanych powiatom w roku 2024 z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej
- Tablica 46. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej powiatów według województw
- Tablica 47. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych powiatów według województw
- Tablica 48. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez powiaty na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 49. Dotacje celowe powiatów przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 50. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej powiatów według działów
- Tablica 51. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatów według działów
- Tablica 52. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych powiatach
- Tablica 53. Wydatki majątkowe i inwestycyjne powiatów według województw
- Tablica 54. Wydatki powiatów według działów i rodzajów
- Tablica 55. Informacja z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 56. Dochody, wydatki, wynik i zobowiązania miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 57. Dochody miast na prawach powiatu według źródeł pochodzenia
- Tablica 58. Dochody miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 59. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych miastach na prawach powiatu
- Tablica 60. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych miast na prawach powiatu w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza oraz środków przekazanych z Funduszu Pomocy na dodatkowe zadania oświatowe
- Tablica 61. Zestawienie wykonania wydatków miast na prawach powiatu w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza na zadania subwencionowane

- Tablica 62. Zestawienie środków przekazanych miastom na prawach powiatu w roku 2024 z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej
- Tablica 63. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu (część gminna) według województw
- Tablica 64. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu (część gminna) według województw
- Tablica 65. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez miasta na prawach powiatu (część gminna) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 66. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu (część powiatowa) według województw
- Tablica 67. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu (część powiatowa) według województw
- Tablica 68. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez miasta na prawach powiatu (część powiatowa) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 69. Dotacje celowe miast na prawach powiatu przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 70. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 71. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 72. Wydatki miast na prawach powiatu według działów i rodzajów
- Tablica 73. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych miastach na prawach powiatu
- Tablica 74. Wydatki majątkowe i inwestycyjne miast na prawach powiatu według województw
- Tablica 75. Informacja z wykonania budżetów województw za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 76. Dochody, wydatki, wynik i zobowiązania województw na 1 mieszkańca
- Tablica 77. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych województwach
- Tablica 78. Dochody województw według źródeł pochodzenia
- Tablica 79. Dochody województw według działów
- Tablica 80. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych województw w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza oraz środków przekazanych z Funduszu Pomocy na dodatkowe zadania oświatowe
- Tablica 81. Zestawienie wykonania wydatków województw w dziale 801 – Oświata i wychowanie i 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza na zadania subwencionowane

- Tablica 82. Zestawienie środków przekazanych województwom w roku 2024 z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej
- Tablica 83. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej województw
- Tablica 84. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych województw
- Tablica 85. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez województwa na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- Tablica 86. Dotacje celowe województw przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 87. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej województw według działów
- Tablica 88. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych województw według działów
- Tablica 89. Wydatki województw według działów i rodzajów
- Tablica 90. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych województwach
- Tablica 91. Wydatki majątkowe i inwestycyjne województw
- Tablica 92. Informacja z wykonania budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2024 r.
- Tablica 93. Informacja z wykonania budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2024 rok Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
- Tablica 94. Wykaz gmin dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2024 roku
- Tablica 95. Wykaz powiatów dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2024 roku
- Tablica 96. Wykaz miast na prawach powiatu dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2024 roku
- Tablica 97. Wykaz województw dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej w 2024 roku

Spis kartogramów

- Kartogram 1. Dochody budżetowe ogółem per capita gmin i miast na prawach powiatu w 2024 r.
- Kartogram 2. Wydatki budżetowe ogółem per capita gmin i miast na prawach powiatu w 2024 r.
- Kartogram 3. Wydatki majątkowe per capita gmin i miast na prawach powiatu w 2024 r.
- Kartogram 4. Relacja zobowiązań do dochodów ogółem gmin i miast na prawach powiatu w 2024 r.
- Kartogram 5. Dochody budżetowe ogółem per capita powiatów i miast na prawach powiatu w 2024 r.
- Kartogram 6. Wydatki budżetowe ogółem per capita powiatów i miast na prawach powiatu w 2024 r.
- Kartogram 7. Wydatki majątkowe per capita powiatów i miast na prawach powiatu w 2024 r.
- Kartogram 8. Relacja zobowiązań do dochodów ogółem powiatów i miast na prawach powiatu w 2024 r.
- Kartogram 9. Dochody budżetowe ogółem województw per capita w 2024 r.
- Kartogram 10. Wydatki budżetowe ogółem województw per capita w 2024 r.
- Kartogram 11. Wydatki majątkowe województw per capita w 2024 r.
- Kartogram 12. Relacja zobowiązań do dochodów ogółem województw w 2024 r.